

א * וְאַתְחַנֵּן אֶל יְיָ בְּעֵת הַהִיא לֵאמֹר. אֲדַנְי יְדוּד אַתָּה הַחֲלוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עֲבָדְךָ וְגו'. ר' יוסי פתח, ^א וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְיָ. ת"ח, כִּמָּה הוּא חֵילָא תְּקִיפָא דְאֹרִייתָא, וְכִמָּה הוּא עֲלָאָה עַל כָּלָא. דְּכָל מֵאן דְּאַשְׁתַּדֵּל בְּאֹרִייתָא, לָא דְחִיל מַעְלָאי וְתַתָּאי. וְלָא דְחִיל מַעְרְעוֹרִין בִּישִׁין דְּעֵלְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ אֶחִיד בְּאִילָנָא דְחַיִּי, וְאָכִיל מִנֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא.

ב דְּהָא אֹרִייתָא אֹלִיף לִיהּ לִבְנָא, ^א לְמִיתָף בְּאַרְחָא קְשׁוּט. אֹלִיף לִיהּ עֵיטָא הֵיךְ יְתוּב קָמִי מְאָרִיָּה. ^ב וְאַפִּילוּ יִתְגַּנֵּר עָלֵיהּ מוֹתָא, כָּלָא יִתְבַטֵּל וַיִּסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, וְלָא שְׂרִיא עֲלוּי. וְע"ד ^ג בְּעֵי לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּאֹרִייתָא יִמְמָא וְלִילִי, וְלָא יִתְעַדִּי מִנָּה, ^ד הַה"ד ^א וְהִגִּית בּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה. וְאִי אַעְדִּי מִנֵּיהּ אֹרִייתָא, אוֹ אֶתְפָּרֵשׁ מִנָּה, כְּאֵלוּ אֶתְפָּרֵשׁ מִן חַיִּי.

ג ^א ת"ח, עֵיטָא דְּבִנָּא כַּד אִיהוּ סְלִיק בְּלִילֵיאָה עַל עַרְסִיָּה, בְּעֵי לְקַבֵּלָא עָלֵיהּ עוֹל מַלְכוּתָא דְּלַעֲיָלָא, בְּלִבָּא שְׁלִים. וְלֹאֲקֻדְמִי ^ה לְמִימְסָר גְּבִיָּה פְּקֻדוֹנָא

מסורת הזהר
 א) פנחס רמג צ"ט. ב) (ישעיה לח) הקסה"ז קמר צ"א.
 ג) (יהושע א) בשלח יב צ"ח.
דרך אמת א) ע"ל ס"פ במדבר וסוף פרשת שלח.

מאמר
 א) ואתחנן אל ה' וגו': ר' יוסי פתח, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. בוא וראה כמה חזק כח התורה, וכמה היא עליונה על הכל. כי כל מי שעוסק בתורה אינו ירא מעליונים ותחתונים, ואינו ירא מהמקרים הרעים שבעולם, משום שהוא אחוז בעץ החיים, שהוא התורה, ואוכל ממנו בכל יום.

מאמר והגית בו יומם ולילה
 ב) דהא אורייתא אוליף וכו': כי התורה מלמדת את האדם ללכת בדרך האמת, מלמדת (דפו"י דף ר"ס ע"א)

הסולם
 לו עצה איך לשוב לפני אדונו, ואפילו מות נגזר עליו, הכל מתבטל ומסתלק ממנו, ואינו שורה עליו. וע"כ צריך לעסוק בתורה יומם ולילה, ולא יסור ממנה. ז"ש והגית בו יומם ולילה. ואם מסיר ממנו התורה, או שנפרד ממנה, הוא כאלו נפרד מן החיים.

ג) ת"ח עיטא דב"נ וכו': בוא וראה, עצה לאדם. כשהוא עולה על מטתו בלילה, צריך לקבל עליו עול מלכות שמים בלב שלם, ולהקדים למסור אליו פקדון הנפש. והעמידוהו משום

* בדפו"י כתבו: פרשת אלה הדברים הוא בפרשת בלק כי שם ביתו וכך הסכימו הקדמונים (וזה כבלק מן אות כ"ט עד אות קל"ג)

ב ואתהגן

דנפשיה. וְהָא אוקמוה, בגין דְּכָל עֲלָמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא, דְּהָא אֵילָנָא דְּמוֹתָא שְׂרָיָא בְּעֲלָמָא, וְכָל רוּחֵי דְּבְנֵי נֶשָׂא נְפֻקִין, וְסֻלְקִין וְאֵתְּמַרְנָן גְּבִיּהּ. וּבְגִין דְּאֵינוּן בְּפֻקְדוֹנָא, פְּלִהוּ תִּיבִין לְאֵתְרֵיהוּ.

ד) ת"ח, פד אתער רוח צפון בפלגות ליליא, וְכְרוֹנָא נְפִיק. וְיֻקְב"ה אֲתִי לְגַנְתָּא דְּעָדָן לְאֲשְׁתַּעֲשְׂעָא בְּרוּחֵיהוֹן דְּצַדִּיקֵיָא, כְּדִין "מִתְעַרֵי כָּל בְּנֵי מְטְרוֹנִיתָא, וְכָל בְּנֵי הֵיכְלָא, לְשִׁבְתָּא לִיָּה לְמַלְכָּא קְדִישָׁא. וְכְדִין כָּל אֵינוּן פְּקֻדוֹנִין דְּרוּחִין דְּאֵתְּמַסְרָן בִּידָה, פְּלִהוּ אֲתִיב לְמֵאֲרִיהוֹן. וְרוּפָא דְּבְנֵי עֲלָמָא מִתְעַרֵין בְּהֵיאָא שְׁעָתָא, וְהָא פְּקֻדוֹנֵיהּ "דְּכָלְהוּ אֲתִיב לְגַבִּיּהוּ.

ה) אֵינוּן דְּבְנֵי הֵיכְלָא עֲלָהָה כְּיִמֵי בְּקִיּוּמֵיהוּ, מִתְעַרֵי "מִשְׁתַּדְּלֵי בְּתוֹשְׁבֵתָא דְּאוּרִייתָא, "וּמִשְׁתַּתְּפֵי בְּכֻנְסַת יִשְׂרָאֵל, עַד דְּנִהִיר יָמָא. "פְּד אֲתִי צְפָרָא, הֵיא, וְכָל בְּנֵי הֵיכְלָא "דְּמַלְכָּא פְּלִהוּ אֲתֵין לְגַבִּי מַלְכָּא קְדִישָׁא, וְאֵינוּן אֲקֵרוּן "בְּנֵין דְּמַלְכָּא וּמְטְרוֹנִיתָא. וְהָא אוקמוה.

ו) פד אֲתִי צְפָרָא, בְּעֵי לְנִקְאָה גְרַמְיָה בְּכָלָא, וְלִמִּין זַיִינְיָה, לְאֲשְׁתַּדְּלָא עִם מַלְכָּא קְדִישָׁא, דְּהָא בְּלִילֵיא אֲשְׁתַּדַּל בְּמְטְרוֹנִיתָא. הַשְׁתָּא אֲתֵיא עִם מְטְרוֹנִיתָא, לְזוּגָא לָה עִם מַלְכָּא.

ז) אֲתִי לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, מְדַכֵּי גְרַמְיָה בְּקַרְבָּנִין, מְשַׁבַּח בְּתוֹשְׁבֵתֵיהוּ דְּדוֹד "מַלְכָּא. אַחִיד תְּפִילִין "בְּרִישֵׁיהּ, וְצִיצִית בְּגַדְפֵיהּ, אֹמֵר תְּהִלָּה לְדוֹד.

ה' צופי גרמאות

1 ואתמסרן, 2 אתער קביה בגנתא, 3 מתכווני, 4 כלהו לגבייהו ול"ג אתיב, 5 ומשתדלי בתושבחתא באורייתא, 6 כ עד דנהיר ימא ומשתתפי בכ"י, 7 מוסיף כדון כד, 8 ל"ג דמלכא, 9 בני היכלא דמלכא בגין דקב"ה והא, 10 ל"ג מלכא אחיר, 11 מוסיף בידיה וברישיה.

מאמר	הסולם	חצות לילה
משום שכל אדם טועם בלידה טעם המות, כי אילן המות שורה בעולם, שהוא המלכות, וכל רוחות בני אדם יוצאים ועולים ומסתתרים אצלו. אצל המלכות. ומשום שהם נתנים בפקדון, כולם חוזרים אח"כ למקומם.	עומדים בקיומם, ומתעוררים ועוסקים בתשבחות התורה, ומתחברים עם כנסת ישראל, שחיא המלכות, עד שמאיר היום, כשבא הבוקר, הוא, וכל בני היכל המלך כולם באים אל המלך הקדוש, ז"א. והם נקראים, בני המלך והמלכה. וכבר העמידנהו.	ו) כד אֲתִי צְפָרָא וכו': כשבא הבוקר צריך לנקות את עצמו בכל. הן נקיות הגוף והן נקיות הנפש, ולהודיין בזיון שלו. דהיינו בציצית ותפילין, להשתדל עם מלך הקדוש, ז"א, כי בלילה השתדל בהמלכה, עתה בבוקר, בא עם המלכה לחבר אותה עם המלך.
מאמר חצות לילה	ז) אֲתִי לְבֵי כְּנִישְׁתָּא וכו': בא לבית הכנסת, מטהר את עצמו באמירת הקרבנות, משבח בתשבחותיו של דוד המלך. אתו תפילין בראשו, ציצית ככנפי בגדו, אומר תהלה לדוד, והרי העמידו, המתפלל תפלה לפני אדונו, צריך לעמוד בתפלה כמו מלאכים העליונים, להתחבר	
ד) ת"ח כד אתער וכו': בוא וראה, כשמתעורר רוח צפון בחצות לילה, והכרוז יוצא. והקב"ה בא לגן עדן להשתעשע ברוחות הצדיקים, אז מתעוררים כל בני המלכה וכל בני ההיכל לשבח את המלך הקדוש, ז"א, ואז כל אלו הפקדונות של הרוחות שנמסרו בידה של המלכות, כולם מוחזרות לבעליהם. ורוב בני העולם נעורים משינתם בשעה ההיא. ופקדונות של כולם מוחזרים להם.	ה) אֵינוּן דְּבְנֵי הֵיכְלָא וכו': אלו שהם מבני ההיכל העליון, דהיינו עובדי הש"ת, (דפו"י דף ר"ס ע"א)	

ואתחנן

ג. וְהָא אוֹקְמוּהָ, צְלִי צְלוֹתָא קָמִי מְאָרִיָּה, בְּצְלוֹתָא בְּעֵי לְמִיקָם, פְּגוּנָא דְמִלְאָכִי עֲלָא, לְאַתְחַבְרָא בְּהַדְיָהּ, דְּאִינוּן אַקְרוּן הָעוֹמְדִים, כַּד"א, וְנִתְתִי לָךְ מִהֲלָכִים בֵּין הָעוֹמְדִים. וְלַכּוּנָא רְעוּתִיהָ קָמִי מְאָרִיָּה, וְיִתְבַּע בְּעוּתִיהָ.

ח) ת"ח, בְּשַׁעְתָּא דְּבִ"ג קָאִים בְּפִלְגוּת לִילָא מְעַרְסִיָּה, לְאַשְׁתְּדִלָּא בְּאוֹרְיָתָא, פְּרוּזָא קְאָרִי עֲלִיהָ וְאָמַר, הִנֵּה בְּרַכּוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ הָעוֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בְּלֵילוֹת. הַשְׁתָּא פַּד אִיהוּ קָאִים בְּצְלוֹתָא קָמִי מְאָרִיָּה, הֵהוּא פְּרוּזָא קְאָרִי עֲלִיהָ וְאָמַר, וְנִתְתִי לָךְ מִהֲלָכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה.

ט) בְּתַר דְּמַסִּיִּים צְלוֹתָא בְּרַעוּ פְּ קָמִי מְאָרִיָּה, הָא אוֹקְמוּהָ, דְּבְּעֵי לְמִימְסָר נַפְשִׁיהָ בְּרַעוּתָא דְּלָבָא, לְהֵהוּא אֲתַר דְּאַצְטְרִיךְ. וְכַמְּה עֵיטִין אִית לִיהָ לְבַר נֶשׁ בְּכָלָא. וּבְשַׁעְתָּא דְּצְלוֹתָא וְקִימָא, כָּל אִינוּן מְלִין דְּאַפִּיק פֶּר נֶשׁ מִפּוּמִיָּה בְּהֵיָא צְלוֹתָא, פְּלַהוּ סְלָקִין לְעִילָא, וּבְקַעֲזִין וְאִירִין וְרַקִּיעִין, עַד דְּמָטוּ לְהֵהוּא אֲתַר דְּמָטוּ וּמְתַעֲטְרוּ בְּרִישָׁא דְּמִלְכָּא, וְעַבִּיד מְנִיְהוּ עֲטָרָה. וְהָא אוֹקְמוּהָ חַבְרִיָּא, צְלוֹתָא דְּבְּעֵי בִ"ג לְקַב"ה, לְכּוּנָא דִּיהָ תְּצְלוֹתָא תַּחְנוּנִים. מְנַלְן. מְמַשָּׁה, דְּכַתִּיב וְאַתְחַנֵּן אֶל יְיָ. דָּא אִיהוּ צְלוֹתָא מְעֻלָּא.

י) ת"ח, מֵאֵן דְּקָאִים בְּצְלוֹתָא, בְּעֵי לְכּוּנָא רַגְלוּ, וְאוֹקְמוּהָ. וּבְעֵי לְחַפְיָא רִישִׁיהָ, כְּמֵאֵן דְּקָאִים קָמִי מִלְכָּא. וּבְעֵי לְמַכְסִיָּה עֵינוּ, בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּכַּל בְּשְׂכִינְתָּא. וּבְסַפְרָא דְּרַב הַמְנוּזָא סְבָא אָמַר, מֵאֵן דְּפַקַח עֵינוּ בְּשַׁעְתָּא דְּצְלוֹתָא, אוּ דְּלֹא מְאִיק עֵינוּ בְּאַרְעָא, אַקְדִּים עֲלִיהָ מִלְאָךְ הַמּוֹת, וְכַד תִּיפּוּק

מסורת הזהר (זכריה ג) וירא ל צ"א ה) (תהלים קלד) תולדות ח
פ בוונגא. צ וקאים בעיטא. ק למיסר. ד סיימא. ו רקיעין ול"ג אורין. ת צלותיה. א דיתוב. ב לאסתמא.

מאמר	הסולם	חצות לילה
להתחבר עמהם, שהם נקראים העומדים. כמש"א, ונתתי לך מהלכים בין העומדים. וצריך לכוון רצונו לפני אדונו, ויבקש בקשתו. ח) ת"ח בשעתא דב"ג וכו': בוא וראה, בשעה שהאדם קם בחצות לילה ממטתו, לעסוק בתורה. כרוז קורא עליו ואומר, הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות. עתה בבוקר, כשהוא עומד בתפלה לפני אדונו, הכרוז ההוא קורא עליו ואומר, ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.	עד שמגיעים למקום שמגיעים, (כח"ש לעיל ויקהל אות ק"ל בהסולם) ומתעטרות בראש המלך. ועושה מהם עטרה. והרי העמידו החברים, התפלה שמבקש האדם להקב"ה צריך לכוון שתהיה תפלת תחנונים. מאין לנו זה. ממשא, שכתוב, ואתחנן אל ה'. זו היא תפילה טובה.	מאמר בעי למכסייה עינו דלא יסתכל בשכינתא
ט) בְּתַר דְּמַסִּיִּים צְלוֹתָא וכו': אחר שגומר תפלתו ברצון לפני אדונו, הרי העמידו, שצריך למסור נפשו ברצון הלב, לאותו מקום שצריך, דהיינו למלכות. וכמה עצות יש לאדם בכל דבר. ובשעה שהוא נמצא בתפלה, כל אלו המלים שהאדם מוציא מפיו בתפלה ההיא, כולם עולים למעלה ובוקעים אוריים ורקיעים, (דפו"י דף ר"ס ע"א *) דף ר"ס ע"ב	י) ת"ח מֵאֵן דְּקָאִים וכו': בוא וראה מי שעומד בתפלה, צריך ליישר רגליו, וכבר העמידו, וצריך לכסות ראשו כמי שעומד לפני המלך, וצריך לכסות עיניו, כדי שלא יסתכל בהשכינה. ובספרו של רב המנונא סבא, אמר, מי שפותח עיניו בשעת התפלה, או שאינו משפיל עיניו לארץ, מקדים עליו מלאך המות. וכשנפשו יוצאת, דהיינו בשעת פטירתו מן העולם	

ד ואתהגן

נפשיה, לא יסתפל בנהירו דשכינתא, ולא ימות בנשיקה. מאן דמזלזל בשכינתא מתזלזל הוא בההוא שעתא דאצטריך ביה, הה"ד, כי מכבדי אכבד ובזוי יקלו.

יא) האי מאן דאסתפל בשכינתא, בשעתא דאיהו מצלי. והיך זכיל לאסתכלא בשכינתא. אלא לינדע דודאי שכינתא קיימא קמיה, הה"ד, ויטב תזקיהו פניו אל הקיר, דתמן שארי שכינתא. בג"כ לא בעיא למחוי תוצץ בינו ובין הקיר, ואוקמוה.

יב) מאן דקאים בצלותא, בעי לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא, ולבתר יתבע בעותיה. דהא משה הכי אמר בקדמיתא, אתה החלות וגו'. ולבסוף אעברה וגו'. ר' יהודה אמר, מאי שנא הכא דכתיב אדנ"י בקדמיתא, בא"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ולבסוף יו"ד, וקרינן אלהי"ם. אלא סדורא הכי הוא מתתא לעילא, ולאקללא מדת יום בלילה, ומדת לילה ביום ולנוגא כלא פתרא פדקא יאות.

יג) אתה החלות להראות את עבדך. מאי שירותא הכא. אלא ודאי משה שירותא הוה בעלמא, למחוי שלים בכלא. ואי תימא יעקב שלים הוה, ואילנא אשתלים לתתא פגוונא דלעילא. דהכי הוא ודאי, אכל מה דהוה למשה, לא הוה לב"נ אתרא, דהא אתעטר בשלימו יתיר, בכמה אלף ורבען

מסורת הזהר (ש"א ב) ויחי רסט צ"א. ז) ישעיה לח) לעיל אות א צ"ב. ח) שמות סו צ"ה.
ה'צופי גרמאות ג דודאי ד ליג הכי הוא ודאי.

הסולם

בני זמכסיה עיניו דלא ימתכל בשכינתא השינוי כאן שכתוב תחילה אדני, באלף דלת נון יוד, ולבסוף הויה שאנו קוראים אלקים. דהיינו אדני הויה אתה החילות וגו'. ומשיב, אלא הסדר כך הוא מטה למעלה, כי אדני הוא מלכות, הו"ה הוא ז"א, ואמר כך כדי לכלול מדת יום בלילה ומדת לילה ביום ולחבר הכל יחד כראוי. מדת יום הוא ז"א. ומדת לילה הוא מלכות.

מאמר אתה החלות להראות וגו'

יג) אתה החלות להראות וגו': שואל איזו התחלה היא כאן, שאמר אתה החלות. ומשיב, אלא ודאי משה היה התחלה בעולם, להיות שלם לגמרי. ואם תאמר יעקב היה שלם תחילה למשה, שהאילן שהוא ז"א, נשלם בו למטה כעין של מעלה. כי היו לו י"ב בני, כנגד י"ב גבולים דז"א, וע' נפש, כנגד ע' ענפין שבאילן העליון, שהוא ז"א. כך הוא ודאי, אבל מה שהיה למשה, לא היה לאדם אחר, כי נתעטר

מאמר

העולם, לא יסתכל באור השכינה, ולא ימות בנשיקה. מי שמזלזל בשכינה, הוא מזדלזל בשעה שנצרך לה, ז"ש, כי מכבדי אכבד ובזוי יקלו.

יא) האי מאן דאסתכל בשכינתא וכו': אתה אומר, מי שמסתכל בשכינה בשעה שהוא מתפלל. ואיך יכול להסתכל בשכינה. ומשיב, אלא לדעת אשר ודאי השכינה עומדת לפניו בשעת תפלתו, וע"כ אסור לו לפתוח עיניו. ז"ש ויטב חזקיהו פניו אל הקיר, כי שם שרתה השכינה. משום זה צריך שלא יהיה דבר תוצץ בינו ובין הקיר בשעת תפלתו. והעמידוהו.

יב) מאן דקאים בצלותא וכו': מי שעומד בתפלה, צריך תחילה לסדר שבחו של אדונו ואח"כ להתפלל תפלתו. כי משה כך אמר בתחילה, אתה החילות וגו', ולבסוף אמר תפלתו, אעברה נא וגו'. ר' יהודה אמר, מהו (דפו"י דף ר"ס ע"ב)

ואתהנן

ה

מישראל, באורייתא, במשכנא, בכהנין, בליואי, בתריסר שבטין, וברבין ממנן
עליהו, ובשבעין סנהדרין. הוא אשתלים בגופא שלים. אהרן לימינא, נחשון
לשמאלא, הוא בנייהו.

יד) בגין פך את גדלך, מימינא, דא אהרן. ואת ידך החזקה, משמאלא,
דא נחשון. והא אתמר. בג"כ משה שירותא בעלמא תהו. ואי תימא מאן
תהו סיומא. וסיומא מלכא משיחא הוה, דהא כדן ישתכח שלימו בעלמא,
מה דלא תהו פן לררי דרין. בההוא זמנא ישתכח שלימו לעילא ותתא, ויהון
עלמין פלהו בזווגא חד, כדן כתיב ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד.

טו) ויאמר יי אלי רב לך אל תוסף וגו'. אמר ר' חייא, א"ל קב"ה
למשה, משה, רב לך דאנדווגת בשכינתא, מפאן ולהלאה אל תוסף, רבי
יצחק אמר, רב לך בנהירו דשמשא דתהו גבך, אל תוסף. דהא זמנא דסיקרא
מטא, וסיקרא לא יכיל לאנהרא, עד דיתפניש שמשא. אכל וצו את יהושע
וחזקהו ואמצהו. אנת דהוא שמשא, בעי לאנהרא לסיקרא, והא אתמר.

טז) ואתם הדבקים ביי אלהיכם וגו'. ר' יוסי אמר אשרי העם
שככה לו וגו'. זכאה עמא, דקב"ה בחר בהו מפל עמין עכו"ם, וסליק לון
לעדביה, ובריק לון בכרכתא דיליה בכרכתא דשמיה, דהא הוא דכתיב כי
הם זרע ברך יי, ברך יי ממש.

יז) תא תזי, כל שאר עמין דעלמא, זב לון קב"ה לברכבי ממנן,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. (י) ח"ג. פנחס נה צ"א. (כ) ב"ב קו צ"א. (ל) (תהלים קמר) הקסה"ו. נ צ"ג. (מ) (ישעיה סא) ויקהל קמו צ"ה.

ה בשבטין ברבובי; בשבעין ברבובי. ו ל"ג בשבעין
סנהדרין. ו מוסיף דהא משה שירותא הוה סיומא. ח ל"ג
הוא. ט מוסיף לך אל תוסף. י ל"ג עכו"ם.

מאמר

הסולם

אתה החלות להראות וגו'

חייא, אמר לו הקב"ה למשה, משה, רב לך
שנתחברת בשכינה, מכאן ולהלאה, אל תוסף.
רבי יצחק אמר, רב לך באור השמש שהיה
אצלך, אל תוסף כי הגיע זמן הלבנה, שהיא
יהושע, והלבנה אינה יכולה להאיר עד שיאסף
השמש. אבל, וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו.
אתה, שהוא השמש, צריך להאיר אל הלבנה.
וכבר למדנו.

ט) ואתם הדבקים בה' וגו': ר' יוסי
אמר, אשרי העם שככה לו וגו'. אשרי העם
שהקב"ה בחר בהם מכל העמים עכו"ם, והעלה
אותם לגורלו, וברך אותם בברכתו בכרכת
שמו, ז"ש כי הם זרע ברך ה'. ברך ה' ממש.
דהיינו ברכת שמו.

יז) תא הזי כל וכו': בוא וראה, כל שאר
העמים שבעולם מסר אותם הקב"ה לשרים
ממונים השולטים עליהם. וישראל אחז אותם
הקב"ה

נתעטר ביתר שלמות, בכמה אלפים ורבבות
מישראל, בתורה, במשכן, בכהנים ובלוים,
בי"ב שבטים, בי"ב נשיאים הממונים עליהם,
בע' סנהדרין. והוא נשלם בגוף שלם, שה"ס
תפארת הכולל ימין ושמאל, כי אהרן היה
לימינו, נחשון לשמאלו, והוא ביניהם.

יד) בגין כך את וכו': משום זה, כתוב,
אתה החלות להראות את גדלך, היינו מימין
שזהו אהרן. ואת ידך החזקה היינו משמאל,
שזהו נחשון. וכבר למדנו. וע"כ משה היה
התחלה בעולם, ולא יעקב. ואם תאמר מי הוא
הסיום. ומשיב, מלך המשיח הוא הסיום, כי
אז תמצא שלמות בעולם, מה שלא היה כן
לדורי דורות. בעת ההיא תמצא שלמות למעלה
ולמטה, ויהיו כל העולמות בזווג אחד. או כתוב,
ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

טו) ויאמר ה' אלי רב לך וגו': א"ר
(דפו"י דף ר"ט ע"ב)

ואתהגן

כדשלתין עלייהו. וישאל אהיד לון קודשא בריך הוא לעדכיה, לחולקיה, לאתאחדא ביה ממש. ויהיב לון אורייתא קדישא, בגין לאתאחדא בשמיה, וע"ד ואתם הדבקים ביי, ולא בממנא אחרא כשאר עמין, והא אוקמוה בכמה אתר.

יח) וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שומעים וגו'. א"ר אלעזר, האי קרא אית לאסתכלא ביה, קול דברים, מאי קול דברים. אלא קול דאקרי דבור, דכל דבורא ביה תליא. וע"ד פתיב, וידבר ה' אליכם, דהא דבור באתר דא תליא, להאי אקרי קול דברים.

יט) אתם שומעים, דשמיעה לא תליא אלא בהאי. בגין דשמיעה דבור תליא. ובג"כ אתם שומעים. והא אוקמוה, ורצע אדוניו את אוננו במרצע, בגין דפגים אתרא דאקרי שמיעה, והוא דבור והוא שמיעה.

כ) קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים. מאי ותמונה. כד"א ותמונת יי' ביט. ד"א ותמונה, דא קול פנימאה, דלא הוה מתחזי כלל. זולתי קול, דא קול אחרא דקאמרן. ותמונה, אמאי אקרי הכי. בגין דכל תקונא דגופא מיניה נפקא.

כא) ואי תימא אחרא אקרי הכי נמי. אין. דהאי אחרא תקונא דלתתא

מסורת הזהר

1) וישב פב ציה. תק"ח צו ט"ג שי"א. 0) (שמות כ"א) כי תשא כד צ"ש. 1) (במדבר יב) משפטים קלא צ"פ.

חלופי גרסאות

כ דשליט. 7 והאי. 10 ל"ג מן דשמיעה עד דשמיעה.

מאמר

הקב"ה לגורלו ולחלקו להתאחד בהם ממש, ונתן להם התורה הקדושה, כדי להתאחד בשמו, וע"כ, ואתם הדבקים בה, ולא בממונה אחר כשאר העמים, וכבר העמידוהו בכמה מקומות.

מאמר קול דברים

יח) וידבר ה' אליכם מתוך האש וגו': א"ר אלעזר, מקרא הוה יש להסתכל בו. אומר קול דברים, מהו קול דברים. ומשיב. אלא שפירוש, קול הנקרא דבור, שכל הדבור תלוי בו. קול הוא ז"א, ודבור היינו המלכות, אלא כיון שהדבור תלוי בקול, ע"כ נקראת המלכות קול דברים. וע"כ כתוב, וידבר ה' אליכם מתוך האש, כי דבור תלוי במקום זה, במלכות הנקראת אש, וזו המלכות, נקראת קול דברים.

יט) אתם שומעים: כי שמיעה אינה תלויה אלא בזו, במלכות, משום ששמיעה תלויה בדבור, ומשום זה כתוב, אתם שומעים. וכבר העמידוהו, ורצע אדוניו את אוננו במרצע, (דפו"י דף ר"ט ע"ב *) דף רס"א ע"א)

הסולם

קול דברים
שהוא משום שפגם המקום שנקרא שמיעה, והיינו דבור והיינו שמיעה.

כ) קול דברים אתם וגו': קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים. שואל, מהו ותמונה. ומשיב, הוא כש"א ותמונת ה' יביט, שהיא המלכות, שזה נאמר רק בשבחו של משה, שהיה מסתכל באספקלריא המאירה, שהוא ז"א, וע"כ ותמונת ה' יביט, שהיא המלכות, המגלה את הויה. פירוש אחר. ותמונה, זה הוא קול פנימי, דהיינו בינה, שלא היתה נראית כלל אפילו למשה, זולתי קול, זה קול אחר, חיצוני, שאמרנו, דהיינו המלכות הנקראת קול דברים. ותמונה, למה נקראת הבינה תמונה. ומשיב, משום שכל תקון הגוף, שהוא ז"א, המכונה גוף, דהיינו ציור ו"ק וי"ב גבולים, וע' ענפין וכו'. יוצא ממנה מן הבינה.

כא) ואי תימא אחרא וכו': ואם תאמר, אחר, דהיינו המלכות, נקרא גם כן תמונה, ולמה נקראת

ואתהגן

ז

מיניה נפקא, ובג"כ, ה' עלאה ה' תתאה, ה' עלאה, קול גדול ולא יסף, דלא פסקי מבויעי לעלמין, וכל אינון קולות תמן אשתכחו פד אתייהיבת אורייתא לישראל. וכלא נפקא מההוא קול פנימאה דכלא, בגין דביה תליא מלתא.

כב יהאי דאקרי משנה תורה, משה מפי עצמו אמרן. והא אוקימנא מלה. אמאי הכי. אלא חכמה עלאה, פללא דאורייתא אתקרי, ומנה נפקא פלא, ביההוא קול פנימאה. לבתר מתישבא פלא ואתאחד, באתר דאקרי עץ החיים, וביה תליא פלל ופרט, תורה שבכתב ושבע"פ, והוא אקרי תורה ומשנה תורה. בקנמיתא גבורה דלא פסק, והשתא פלא פתרא. בג"כ הקא פאלין י הדברות, פלא רשים פוא"ו, ולא תנאף, ולא תגנוב, ולא תענה, ולא תחמוד, ולא תתאה, והא אוקמוה.

כג אמר ר' יוסי, מאי ולא תתאה, פינן דכתיב ולא תחמוד, דהא ביהאי סגי. ואל, ופאין אינון מארי קשוט, חמידה חד דרגא. תאה דרגא אתרא. חמידה: דאי יכיל, אזיל למיסב דיליה בגין ההיא חמידה דנקט, אזיל למעבד עובדא. תאה: לאו הכי, דהא אפילו דלא ינקוט אורחא למהד אבתריה, והא אוקמוה תבריא.

חלופי גרמאות

1 ל"ג האי. 2 הוא. 3 ואתייהר. 4 ליה.

מאמר	הסולם	קול דברים
נקראת היא תמונה, ומשיב, כן. כי האחר הזה, נקרא ג"כ תמונה, משום שהתקונים שלמטה, דהיינו תקוני ב"ע, ממנו יוצאים. ומשום זה נקראות הבינה והמלכות ה' עלאה וה' תתאה, משום ששוין זו לזו. ה' עליונה, הסו"ה, קול גדול ולא יסף, כי המבועים שלה אינם פוסקים לעולם. כי היא עם אבא, שהוא חכמה, בזווג דלא פטיק לעלמין. וכל אלו הקולות נמצאו שמה בעת שניתנה התורה לישראל, שה"ס ז' קולות דז"א, כולם יצאו מהקול ההוא הפנימי, של הכל, שהוא בינה, משום שבו תלוי הדבר. כי הם נאצלו מן הבינה.	תורה. שז"א נקרא תורה, והמלכות נקראת משנה תורה. וע"כ אמרו שמשנה תורה, שהיא מלכות, משה שהוא ז"א, מפי עצמו אמרם, דהיינו שנאצלה ע"י משה שהוא ז"א. בתחילה, עשרת הדברות הראשונות, הם יצאו מגבורה דלא פטיק, דהיינו מבינה, שעליה נאמר קול גדול ולא יסף כנ"ל. ועתה, דהיינו עשרת הדברות שבמשנה תורה, יצאו הכל ביחד, דהיינו מז"א ומלכות, בסוד שמה שהוא ז"א מפי עצמו אמרם, משום זה כאן בעשרת הדברות אלו, רשומים כולם בו, ולא תנאף, ולא תגנוב, ולא תענה, ולא תחמוד, ולא תתאה, שהו' רומזת על ז"א, והעמידה.	
כב יהאי דאקרי משנה תורה וכו': זו שנקראת משנה תורה, משה מפי עצמו אמרם. וכבר העמידו הדבר. ושואל, למה הוא כך. ומשיב, אלא חכמה עלאה נקראת כלל התורה, וממנה יוצא הכל אל הקול הפנימי ההוא. שהוא הבינה. אח"כ מתישב הכל ונאחו במקום שנקרא עץ החיים, שהוא ז"א, שנקרא משה, ובו תלוי כלל ופרט, דהיינו תורה שבכתב, שהוא ז"א שנקרא כלל, ותורה שבעל פה, שהיא המלכות שנקראת פרט. וכן הם נקראים תורה ומשנה	כג אמר ר' יוסי וכו': אר"י, מהו ולא תתאה, כיון שכתוב, ולא תחמוד הרי די בזה. אמר לו אשרי הם צדיקי אמת, החמדה היא מדרגה אחת, התאוה היא מדרגה אחרת. חמדה פירושו, שאם יוכל, ילך לקחת אותה, כי משום אותה החמדה שאחזה אותו, ילך לעשות מעשה. תאוה אינו כך, אלא אפילו שלא יקח דרך ללכת אחריה, נחשב גם כן לתאוה. וכבר העמידו החברים.	

א"ל

(דפו"י דף רס"א ע"א)

ה

ואתהגן

(כד) א"ל רבי יוסי, אמאי לא פתיב ולא תרצח, פהני אתריגי. א"ל בגין דדרגא דדינא בגבורה תליא, ולא באתר דרחמי, בג"כ לא תרצח לא פתיב ביה וא"ו. ובגין דבעינן ה' ויין אתוסף וא"ו ולא תתאנה, דהא בלא תרצח לא בעי למשרי וא"ו, ואתוסף הקא.

(כה) שמע ר' פנחס דיתיב אפתריה, ונשקיה. בכה ותייף. אמר גור אריה, לית מאן דקאים קמייהו, מאן יכול לקיימא קמיה ואבוה בעלמא. ופאה חולקיהון דצדיקייא, ופאה חולקי בהאי עלמא, ובצלמא דאתי, דזכינא להאי. על דא פתיב, יראו צדיקים וישמחו.

(כו) ר' אלעזר פתח ואמר, קרב אתה ושמע וגו'. ת"ח, בשעתא דאתיהיבת אורייתא לישראל, פלהון קולות אשתכחו. וקב"ה יתיב על כורסייא, ודא מגו דדא אתחזי, ומלולא דדא נפיק מגו עלאה דעליה, ודא הוא קב"ה דכתיב, פנים בפנים דבר יי' עמכם ובהר מתוך האש, דמלולא נפקא, ומליל מגו אשא ושלמהובא, דדחי ליה לבר, בדפיקו דרוחא ומיאי, דיהבין חילא. דאשא ורוחא ומיאי, מגו שופר, דאיהו פליל לכלהו שפיק. וישאל אתרחיקו מדחילו דא.

(כז) ובג"כ, ואת תדבר אלינו, לא בעינן בתוקפא עלאה דלעילא, אלא מאתר דנוקבא ולא תתיר, ואת תדבר אלינו וגו'. אמר משה ודאי תלשתון חילא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(פ) (איוב כב). צ (דברים ה כד) לך מו צ"ג. ק) יתרו עז צ"ד ז"ה מר ט"ד שיז מח ט"ב שי"ג. צ אמר. ק כלחו. ר ליג בהר מתוך האש. ש ליג נפיק.

מאמר

הסולם

קול דברים

התורה לישראל, כל הקולות נמצאו, דחינו מבינה ומז"א וממלכות, שבינה נקראת קול פנימי, וח"א קול חיצוני, והמלכות קול זברים, והקב"ה ישב על הכסא, שהוא מלכות, וזה מתוך זה נראה, שהז"א נראה מתוך המלכות, והדיבור של זה, של המלכות, יצא מתוך העליון שעליו, שהוא ז"א, וזהו סוד שכתוב, פנים בפנים דבר ה' עמכם מתוך האש. שז"א ומלכות היו פב"פ, והדבור יוצא ודיבר מתוך האש והשלהבת, שהוא קו שמאל, שדחה הדבור לחוץ, מז"א. על ידי הדפיקה של רוח ומים, שהם קו אמצעי, וקו ימין, הנותנים כת אל השמאל, ונמצא הדבור שהיא המלכות יוצא מכל ג' הקוין דז"א. כי אש רוח ומים, שהם ג' קוין דז"א יצאו מן השופר, שהוא בינה, שהוא הבינה, כולל את כולם. וישאל נתרקו מתוך היראה הזו.

(כז) ובג"כ ואת תדבר וכו': ומשום זה, משום הידאה כנ"ל, אמרו ישראל למשה ואת תדבר

(כד) א"ל רבי יוסי וכו': א"ל ר"י, למה לא כתוב ולא תרצח עם ו' תחילה, כמו אלו האחרים. אמר לו, משום שהמדרגה של רציחה היא דין, ותלויה בגבורה, בקו שמאל, ולא במקום הרחמים, שהוא ז"א שנקרא ו', וע"כ בלא תרצח לא כתובה בו ו'. ומשום שצריכים ה' ויין, כנגד חג"ת נ"ה, נתוסף ו' אצל ולא תתאנה, כי בלא תרצח לא צריכה הו' לשרות בו, משום שהוא בגבורה, כנ"ל, ע"כ נתוספה הו' כאן.

(כה) שמע רבי פנחס וכו': שמע ר"פ שישב אחרי ר' אלעזר, ונשקו. בכה וצחק. אמר על ר' אלעזר, גור אריה, אין מי שיעמוד לפניו, מי יוכל לעמוד לפניו ולפני אביו, בעולם. אשרי חלקם של הצדיקים ואשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא, שזכיתי לזה. על זה כתוב, יראו צדיקים וישמחו.

(כו) ר' אלעזר פתח וכו': רא"פ ואמר, קרב אתה ושמע וגו'. בוא וראה בשעה שנתנה (דפו"י דף רס"א ע"א)

ואתהגן

ט

דילי, תלשתון חילא אחרא, דאלמלא לא אתרחקו ישראל, וישמעון כל
"ההיא מלה" כד בקדמיתא, לא הוה יכול עלמא למהוי חריב לבתר, ואינון
הוו קיימין לדרי דרין.

כח דהא בשעתא קדמיתא מיתו. מ"ט. בגין דהכי אצטרף, דהא
אילנא דמותא גרים. לבתר דחיינו וקמו וקא סגו, ובצעא קב"ה לאעלא לון
לאילנא דחיי, דקאים על ההוא אילנא דמותא, בגין למהוי קיימין לעלמין,
אתרחק ולא בעון, פדין אתחלש חילא דמשה עליהו, ואתחלש חילא אחרא.
אמר קב"ה, אנא בעינא לקיימא לכו באתר עלאה, ולא תדבקא בחיים, אתון
בעיתון אתר דנוקבא שרין. ובג"כ, לך אמור להם וגו'. כל חד דהוה לנוקביה,
ויתיחד בה.

כט ועם כל דא, פיון דישראל לא עבדו, אלא בדחילו עלאה דהוה
עליהו, לא אתמר עליהו, אלא מי יתן והיה לבכם זה להם וגו'. מכאן אוליפנא,
כל מאן דעביד מלה, ולבא ורעותיה לא שוי לסטרא בישא, אע"ג דאיהו ביש,
הואיל ולא עביד ברעותא, עונשא ולא שרין עליה. ולא פב"נ אתרא. וקב"ה
לא דאין ליה לביש.

ל ואתה פה עמוד עמדי. מהכא, אתפרש מפל וכל מאתתיה,

מסורת הזהר

(ז) להלן כי תצא אות סט צ"ל.

חלופי גרסאות

ת ואשמעון. א ל"ג כד; כדבקדמיתא. ב ל"ג וקמו. ג ובעאן
לאעלאה לאילנא ול"ג קב"ה לאעלא לון. ד אתרחקו.
ה ל"ג ובג"כ; בג"כ. ו ל"ג לא.

מאמר

הסולם

קול דברים

תדבר אלינו. שאמרו, אין אנו רוצים בתוקף
העליון שלמעלה, דהיינו מו"א, אלא ממקום
הנוקבא, שהיא המלכות, ולא יותר. וז"ש, **ואת**
תדבר אלינו וגו'. אשר **את** דומו על הנוקבא.
אמר להם משה, ודאי החלשתם הכת שלי,
והחלשתם כח אחר, של המלכות. כי לולא לא
נרחקו ישראל, והיו שומעים כל אלו הדברים
מו"א, כבתחילה, לא היה העולם יכול אחר כך
להחרב, וישראל היו חיים לדורי דורות.

כט ועם כ" דא וכו': ועם כל זה, כיון
שישראל לא עשו זה אלא מחמת יראה עליונה
שהיתה עליהם, לא נאמר עליהם, אלא, מי
יתן והיה לבכם זה להם ליראה אותי וגו' מכאן
למדנו, שכל מי שעושה דבר ואינו משים לבו
ורצונו לצד הרע, אע"פ שהדבר הוא רע, כיון
שלא עשה ברצון, אין עונש שורה עליו, ואינו
כאדם אחר העושה ברצון, והקב"ה אינו דן
אותו לרע.

מאמר ואתה פה עמוד עמדי

ל ואתה פה עמוד עמדי: מכאן נשמע
שנפרד מכל וכל מאשתו, ונתדבק ונתעלה
במקום אחר של עולם הזכר, ולא בנוקבא.
אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן שזכה
למדרגות עליונות מה שלא זכה אדם אחר
לעולם

כח דהא בשעתא קדמיתא וכו': כי
בשעה הראשונה, אחר ששמעו דבור הראשון,
מתו. מהו הטעם, משום שכך צריך, כי אילן
המות, שהיא המלכות, גרם להם. ואח"כ חזרו
לתחיה, וקמו ונתגדלו, דהיינו שהשיגו המוחין
דגדלות. ורצה הקב"ה להכניסם לעץ החיים
שהוא ז"א, העומד למעלה מאילן המות ההוא,
כדי שיהיו חיים לעולם. הם נרחקו ולא רצו,
כנ"ל, אז נחלש כחו של משה שעליהם, ונחלש
כח אחר, של המלכות. אמר הקב"ה, אני רוצה
לקיים אתכם במקום עליון, שתדבקו בחיים,

(דפויי דף רס"א ע"א * דף רס"א ע"ב)

ואתהגן

ואתדבק ואסתלק באתר אתרא דכוכרא, ולא בנוקבא. ופאה חולקא דמשה
נביאה מהימנא, דזכה לדרגין עלאין, מה דלא זכה ב"ג אתרא לעלמין. על דא
פתיב, ^ט טוב לפני האלהים ימלט ממנה. מאי טוב. דא משה. דכתיב ^י כי
טוב הוא. ובגין דתהו טב, יסליק לדרגא אתרא עלאה. וע"ד פתיב, ^{יא} כי המקום
אשר אפה עומד עליו אדמת קדש הוא, עומד עליו דייקא. מ"ט. בגין כי טוב
הוא, וטוב הוא דכוכרא.

א וְאִי תִימָא, דְהָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, ^ט הָא דְוָד דְכָתִיב בֵּיהּ יְטוּב,
כד"א ^י וְטוּב רָאִי, אָמַאי לָא תְהוּ יְתִיר. ^{יא} לְטוּב רָאִי פְתִיב. טוּב רָאִי, דָּא
דָּאִיהוּ תִיזוּ לְאֶסְתְּפֵלָא, הָכִי תְהוּ דְוָד. טוּב רָאִי, תְהוּ טוּב דָּאִיהוּ תִיזוּ. וּבְמִשָּׁה
פְתִיב טוּב הוּא מְמַשׁ, וְהָכָא טוּב רָאִי. וְעַם כָּל דָּא, בְּתַרְוּוּיָהּ תְהוּ אַחִיד, דְהָא
דָּא בְדָא אַחִיד. וּמִשָּׁה לְבַתֵּר דְתְהוּ טב, סְלִיק לְמַהוּי גּוּפָא אִישׁ. ^{יב} אִישׁ
הָאֱלֹהִים, ^{יג} וְהָאִישׁ מִשָּׁה עָנָו מְאֹד.

ב אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל עוֹבְדוּי, בְּעֵי ב"ג לְשׁוּאָה לְקַבְלִיהָ לְקַב"ה,
וְהָא אוֹקִימְנָא מְלָה. רַבִּי יְהוּדָה לְטַעְמִיהָ, דָּא ר' יְהוּדָה, הָאִי מֵאֵן דָּאֲזִיל בְּאַרְתָּא,
יְכוּיִן לְתַלְתַּל מַלְיִן, וְעֵילָא מְנַהוֹן צְלוּתָא, וְיָאֵע"ג דְצְלוּתָא יְתִיר, עֲלָאָה מְכָלָא,
תְרִי תְכַרִּי אוּ תְלַתָּא ^{יד} דְלַעְאֵן בְּמַלְי ^{טו} דָּאֲוֹרִייתָא. דְהָא לָא מְסַתְפִי, בְּגִין
דְשְׂכִינְתָּא אֶשְׁתַּתְּפָא בְהַדְיָהּ.

חלופי גרסאות

ז וסליק. ח ואתמר. ט הוא. י מוסיף כי טוב. כ אלא.
ל מראה הוה טב. מ ל"ג איש האלקים. נ ועלאה מכלהו
חברייא במלי דאורייתא דהא שכונתא אשתתפא. ס ל"ג
דלעאן. ט באורייתא.

מסורת הזהר

ש (קהלת ז) אמור קיט צ"ב, ז"ח פא ט"ג ש"ט.
ת (שמות ב) שמות נח צ"ש, א (שם ג) בשלה קטו
צ"ג. ב (ש"א טז) יתרו כח צ"א, ג (דברים לג) ויחי
קעז צ"א. ד (במדבר יב) תוריע לט צ"ט.

ואתה פה עמוד עמדי

טוב, ובמלכות שנקראת מראה, כי זה אתו בזה,
כי יסוד ומלכות הם תמיד אחוזים זה בזה,
אלא שעיקרו היה בבחינת מלכות, ובה נשאר.
ומשה, אחר שהיה טוב, שהוא יסוד דז"א, עלה
להיות בבחינת גוף, שהוא ז"א עצמו, הנקרא
איש. שכתוב, איש האלקים. והאיש משה ענו
מאד.

הסולם

מאמר

לעולם. על זה כתוב, טוב לפני האלקים ימלט
ממנה. מהו טוב. זהו משה, שכתוב בו, כי טוב
הוא. ומשום שהיה טוב, עלה למדרגה אחרת
עליונה, שהיא מדרגת ז"א, וע"כ כתוב, כי
המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא.
עומד עליו, הוא בדיק, ומה הטעם כתוב בו
עמידה, משום, כי טוב הוא, וטוב הוא זכר,
שהוא יסוד ז"א, ובזכר נוהג עמידה.

לב אָמַר ר' יְהוּדָה וכו': אר"י, בכל
מעשיו צריך האדם לשום כנגדו את הקב"ה.
וכבר העמרנו הדבר. ר' יהודה הולך לטעמו,
שאמר ר' יהודה, כל מי שהולך בדרך, שמתירא
מפני לטטים, יכוין לג' דברים, לדורון ולתפלה
ולמלחמה, כמו יעקב, בשעה שהיה מתירא
מפני עשו (כמ"ש להלן אות קע"א), והחשוב
מהם היא תפלה. ואע"פ שהתפלה חשובה יותר.
שני חברים או שלשה שעוסקים בדברי תורה,
הוא עוד יותר חשוב מכל. כי אינם מתיראים
מפני לטטים, משום שהשכינה מתוכרת עמהם
מחמת שעוסקים בתורה.

ר"א

לא וְאִי תִימָא דְהָא וכו': ואם תאמר,
הרי אמר ר' יהודה, שדוד כתוב בו טוב,
כמש"א וטוב רואי. וא"כ למה לא עלה יותר,
דהיינו למדרגת ז"א, כמו משה, אמר לו, וטוב
רואי כתוב, טוב רואי היינו, אשר המראה
להסתכל שה"ס המלכות, שנקראת מראה, היתה
טוב, כך היה דוד טוב רואי, שהמראה שלו
היה טוב. ובמשה כתוב, טוב הוא, דהיינו הוא
ממש. וכאן נאמר רק וטוב רואי. ועם כל זה
היה אתו דוד בשניהם, דהיינו ביסוד שנקרא
(דפו"י דף רס"א ע"ב)

יא

ואתהגן

לג) ר' אלעזר ור' חייא הוו אנלי בארמא, א"ר אלעזר כתיב, ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור. וכי עד השתא פשיטי הוו מתהוא עור. אין. אלא מאני לבושי יקר הוו. א"ל ר' חייא, אי הכי ולא אתחזון להו אפילו כתנות עור. וכי תימא דעד לא חאבו אלבישו להו, לא. אלא לבתר דחבו כתיב, ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם וגו'.

לד) א"ל, הכי הוא ודאי, בקדמיתא הוו כגוונא דלעילא, ומתפשטן מן גווני דלתתא, ותוה נהורא דלעילא אסתר עליהו. ולכתר דחבו, אהדר לון כגווני דהאי עלמא, ואעבר מנייהו גווני דלעילא. מה כתיב. ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם מגוונא דהאי עלמא. כתיב ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות, התם כגוונא דלעילא. הכא כגוונא דלתתא. התם כתנות שש, הכא כתנות עור. ואע"ג דאיהו ג' הכי, שפירא דאינון לבושין סליק על כלא.

לה) ותפקתנה עיני שניהם ב דבטיפסא דהאי עלמא, מה דלא הוה קודם, דהוו משגחין ופקחין לעילא. לזמנא דאתי כתיב, והולכתו עורים בדרך לא ידעו וגו'. זמין קב"ה לאפקחא עינין דלא חפמיין, ולאסתכלא

חלופי גרסאות

פ מוסיף כי הא דר', צ חייא. ק הכא. ר אפילו כתנות עור לא אתחזון להו; ל"ג אפילו כתנות עור. ש עד. ת ולא ול"ג אלא. א ל"ג וגו'. ב ל"ג הוא. ג מוסיף בר הכי; כך הכי. ד בעפושא.

מסורת הזהר

ה (בראשית ג) ב"א רלט צ"ה. ו (שמות כט). ז (בראשית ג) ב"א רלט צ"א. ת"ו בהקדמה יא. ת"ס צג: תס"ה עו. תס"ט צט: ז"ח צא ט"ב שמ"ד. ח (ישעיה מב) שלח ר"א צ"צ.

דרך אמת בן בציור דפוס של זה העולם הנהגתו וממשלתו.

כתנות עור

שהיה להם מז"א, מה כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, כעין עולם הזה. כתוב, ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות. שם היה כעין של מעלה, דהיינו מבחינת אור ז"א, וכאן, בכתנות עור של אדם הראשון, היו כעין שלמטה, לפיכך שם נקראים כתנות שש, הרומוז על ז"א, שהוא נקרא שש, ע"ש ו"ק. וכאן כתנות עור. שהם מבחינת המלכות הנקראת עור, שהיא בחינת עולם הזה. ואע"פ שהוא כך, היופי של אלו הלבושים, היה עולה על הכל.

לה) ותפקתנה עיני שניהם: היינו שנפקחו עיניהם בטופס של עולם הזה, דהיינו בציור הרגיל בעולם הזה. מה שלא היה מקודם, שהיו משגיחים ופקחים למעלה. בעולם העליון. לעתיד לבא, כתוב והולכתו עורים בדרך לא ידעו וגו'. כי עתיד הקב"ה לפקוח עינים שלא היו חכמות, שישתכלו בחכמה עליונה, ולהשיג מה שלא השיגו בעולם הזה, כדי שיכירו את רבונם. אשריהם הצדיקים שיוכו לחכמה היא, שאין

הסולם

מאמר

מאמר כתנות עור

לג) ר' אלעזר ור' חייא וכו': ר"א ור"ח היו הולכים בדרך. א"ר אלעזר, כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור. וכי עד עתה היו מופשטים מעור ההוא. ומשיב, כן, שעד עתה לא היו להם אלו כתנות עור, כי כלי לבושי יקר היו. אמר לו ר' חייא אם כן, לא היה ראוי להם, אפילו כתנות עור, מאחר שחטאו בעץ הדעת. ואם תאמר שמטרם שחטאו הלביש אותם כתנות עור, אינו כן, אלא לאחר שחטאו כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם.

לד) א"ל הכי הוא וכו': אמר לו, כך הוא ודאי שלאחר החטא היה. אלא בתחילה היו מלובשים כעין של מעלה דהיינו בזהר העליון של ז"א, והיו מופשטים מן הגוונים שלמטה, של עולם הזה, והיה אור העליון מסבב אותם, ואחר שחטאו, החזיר אותם בגוונים של עולם הזה, והעביר מהם הגוונים של מעלה, (דפו"י דף רס"א ע"ב) * ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר ר"ח

יב

ואתהגן

בְּחֻמְתָּא עֲלָאָה, וְלֹא תִדְבְּקָא בְּמַאי דְלֹא אִתְדְּבְּקוּ בְּהַאי עֲלָמָא, בְּגִין דִּינְדְּעוּן לְמַאֲרִיהוֹן. וְזָכְרִין אֵינּוּן צְדִיקָא, דִּינְכּוֹן לְהֵימָּא חֻמְתָּא, דְלֹא חֻמְתָּא פְּהֵיָא חֻמְתָּא, וְלֹא יְדִיעָה פְּהֵיָא יְדִיעָה, וְלֹא דְבִקּוּתָא פְּהֵיָא דְבִקּוּתָא.

ל"ו) עַד דְּהוּוּ אֲזִילִי, יְחֻזוּ אֵינּוּן לְסֻטִים אֲזִילִי וּבִתְרִיָּהוּ, לְאַקְפָּתָא לֹון. אִסְתַּכְּל בְּהוּ ר' אֶלְעָזָר, אֶתוּ תְרִין חִינִין בְּרָא וְקֻטְלִי לֹון. אָמַר ר' אֶלְעָזָר, בְּרִיק רַחֲמֵנָא דְשִׁינְבֹן, קָרָא עֲלֵיהוּ, בְּלִכְתָּד לֹא יֵצֵר צַעֲדָד וְאִם תְּרוּץ לֹא תִפְשֵׁל, וְכִתִּיב כִּי מִלְאֲכִיו יֵצֵה לֶךְ וְגו'. וְכִתִּיב כִּי בִי חֶשֶׁק וְאֶפְלֹטָהוּ.

ל"ז) תֵּאֲנָא בְּרֹזָא עֲלָאָה בְּסַפְרָא דְצְנִיעוּתָא, ג' חֲלָלִין דִּאֲתוּן וְרִשְׁמִין, אֲתַגְלִיץ בָּהּ בְּגוּלְגֻלְתָּא דְזַעֲרִי אֲנָפִין. וְתַנְיִן, ג' מוּחִי אֵינּוּן, דְסִתִּימוּ בְּאֵינּוּן חֲלָלִין. וּמִשִּׁירוּתָא דְמוּחָא עֲלָאָה סְתִימָאָה דְעִתִּיקָא קְדִישָׁא פְּדִאֲתִמְשִׁיק בְּהֵוּא ז"א, אֲשִׁתְּכּוּ ד' מוּחִי. וְאֵלִין ד' מוּחִין, מְשַׁתְּפָחִין וּמְתַפְשָׁטִין בְּכָל גּוּפָא. וְאֵינּוּן ד' רִיחֵי, דְאַרְבַּע בֵּיתִי דְתַפְלִין, דְאַנְחָא קב"ה*.

ל"ח) וּבְג"כּ בְּעֵי בְר נָשׁ לְאַנְחָא בְּכָל יוּמָא, בְּגִין דְאֵינּוּן שְׁמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה בְּאֲתוּוֹי רְשִׁמָן, דְכִתִּיב וְרָאוּ כָל עַמֵי הָאָרֶץ כִּי שָׁם יִי נִקְרָא עֲלֶיךָ. וְתַנְן, שָׁם יִי מִמֶּשׁ, וְאֵלִין תַּפְלִין פְּדִישָׁא.

ח'לופי גרמאות

ה ורבקותא וליג ולא. ו הו. ז בהרייהו. ח וממשיכתא. ט אשתכחו ד' מוחי בההוא ז"א וליג דאתמשיך. י דינא לית כתריא מכל כתרי מלכא. כ בכלא וליג גופא. ל דבעי וליג ובג"כ. מ מוסיף דרישא מוחא עלאה דאתמשך במוחא תתאה אקוון תרי מוחי ואינון דכתיב חכמות ומתפרשן כחד.

דרך אמת ג) כמותה השגה שחשינו כבר אלא יוסיפו השגה על השגה ותמלא הארץ דעה.

מסורת הזהר

ט) (משלי ד) משפטים קיו צ"ש. י) (תהלים צא) הקסה"ז קסט צ"ב. כ) (שם) אחרי קכו צ"כ. ל) (דברים כח) צו כא צ"ב.

הסולם

ד' פרשיות התפלין

העלין הסתום דעתיקא קדישא, כלומר, מהתפשוטות הראשון של מוחא סתימאה דא"א, שהתפשוטות זו נקראת אבא ואמא עלאין (כנ"ל בראשית א' דף ח' ד"ה וכדין ע"ש), שנמשך במוחין של ז"א ההוא, נמצאים ד' מוחין, שהם חכמה בינה, וימין דעת, שה"ס ת"ת, ושמאל דעת שה"ס מלכות (כנ"ל באדרא רבא אות קפ"ט ע"ש) ואלו ד' מוחין נמצאים בראש ז"א, ומתפשטים בכל הגוף. והם ד' פרשיות שבר' בתים של התפלין, שהקב"ה מניחם. ריהטו פירושו פרשות לפי הענין.

לח) ובג"כ בעי ב"נ וכו': ומשום זה צריך האדם להניח תפלין בכל יום, משום שהם השם הקדוש העליון, באותיות רשומות, שהן י"ה ו"ה, דהיינו ד' מוחין הנ"ל בסמוך. שכתוב, וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה נקרא עליך. ולמדנו, שם הוי"ה ממש, ואלו הם התפלין שבראש.

(דפ"ו י' דף רס"ב ע"א) *תוספת ביאור בתע"ס חלק יד עמ' איתקעג אות קכט ר"י

יג ואתהגן
ל"ב ר' יצחק אָמר, הוא דְּכָתִיב, ^ט קָדֵשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, וְדָא הִיא כְּתָרָא דְּכָלִּיל וְאֶסְתִּים כָּל אֵינּוֹן אַחֲרֵינִין. ^י מְשִׁיכוּתָא דְּלַעֲיָלָא סְתִימָא ^י בֵּיהּ. וְדָא אֶקְרִי פֶטֶר כָּל רַחֵם, פְּתִיחוּתָא דְּכָל מְשִׁיכוּתָא ^י דְּרַחֲמֵי, ^י וְנִהִירוּ דְּלַעֲיָלָא.
מ יאָמר ר"ש, וְסִתִּים בִּינֵי דְּשָׂמָא קְדִישָׁא. ^ט וְדָא חַד בֵּיתָא דְּתַפְלִין, דְּהוּא קָדֵשׁ לִי כָּל בְּכוֹר סְתָם. ^י מוּחָא עֲלָאָה, ^ט חֲכָמָה.

מא בֵּיתָא תַנְיִנָא, וְהָיָה פִּי יְבִיאֵךְ ^י יי. א"ר יְהוּדָה מוּחָא דְּתַרְעוּי נִפְקִין לְחַמְשִׁין תַרְעִין. תַרְעִין סְגִיאִין, וְאֵינּוֹן לְקַבֵּל ^י זְמַנִּין סְגִיאִין דְּכָתִיב ^ט אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. ^ט הוֹצִיאֵךְ ^י מִמִּצְרַיִם. וְאֲדַכֵּר ^י זְמַנִּין סְגִיאִין דּוּכְנָא דְּמִצְרַיִם. וְאֵינּוֹן חַמְשִׁין לְקַבֵּל חַמְשִׁין.

מב וְתַנְיִנָן בְּסַפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סְבָא, דְּאָמַר תַרְעִין סְגִיאִין דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא, ^י תָּבַר קב"ה, דְּהוּוּ סְתִימִין וּמְתַקְטְרִין בְּשִׁלְשִׁיהוֹן, בְּגִין לְאַפְקָא לְהוּ ^י לְיִשְׂרָאֵל. דְּהָא מְאֲלִין תַרְעִין דְּהוּוּ מוּחָא, מְתַפְתְּחֵי וּמְשַׁתְּרוּ כָּל שְׂאֵר תַרְעִין. וְאֵלְמָלָא יְדַאֲתַעְרוּ וְאֲתַפְתְּחוּ אֵינּוֹן תַרְעִין דְּהָאֵי מוּחָא, לָא הוּוּ מְתַפְתְּחִין אֵינּוֹן אַחֲרֵינִין לְמַעַבְדַּי דִּינָא, וְלַאֲפָקָא לֹון לְיִשְׂרָאֵל מִן עַבְדוּתָא.

מג וְכָלָא סְתִים בְּהָאֵי דְּאֶקְרִי אֵימָא עֲלָאָה, דְּמִנָּה אֲתַעַר חֵילָא לְאֵימָא תַתָּאָה. וּמָאֵי אֵיהוּ. דְּכָתִיב בָּהּ ^ט וְלֹאֻמִּי אֵלֵי הָאֻזִּינוּ. אֵל תַקְרִי לְאֻמִּי, אָלָא

מסורת הזהר
 (שמות יג) בא נו צ"ה. (י) (שם כ) יתרו צה צ"ג. (נ) (שם יג) ויחי כ צ"ג. (ז) (ישעיה נא).
 (כ) (שם יג) ויחי כ צ"ג. (ז) (ישעיה נא).
 ב מוסיף הוי"ה אלקין. ג תרעין. ד אתבר. ה מוסיף לישראל לבר. ו ומתקטרי. ז דאתברו.

דרך אמת (ז) פעמים רבות החזיר יציאת מצרים בתורה והם חמשים כנגד חמשים שערי בינה ואע"פ כשנדקוק ישנם יותר כבר תרצם בעל הפרדס בשער השערים עיין שם ביאור כל זה הענין בביאור רחב ולפי בפי אמור.

מאמר
הסולם
 ד' פרשת התפלין
 מארץ מצרים, הוציאך ה' ממצרים. והרבה פעמים נזכר וזכר יציאת מצרים, והם חמשים פעמים, כנגד חמשים שערי בינה. כי יציאת מצרים היתה בהארת הבינה, וע"כ הם חמשים, כנגד חמשים שעריה.
מב ותנינן בספרא דרב וכו': ולמדנו בספרו של רב המנונא סבא, שאמר, שערים רבים שלמעלה ושלמטה, שהיו סתומים וקשורים בשלשלאות, שיבר הקב"ה כדי להוציא את ישראל ממצרים, כי מאלו שערים של מוח בינה ההוא, נפתחו והותרו כל שאר השערים, הסתומים הנ"ל. ולולא שנתעוררו ונפתחו השערים של מוח בינה הזה, לא היו נפתחים שערים האחרים הסתומים לעשות דין במצרים, ולהוציא את ישראל מן העבדות. שמשום זה נזכרו חמשים פעמים יציאת מצרים, שהיו ע"י חמשים שערי בינה.
מג וכ"ל סתים בהאי וכו': והכל סתום
 (דפו"י דף רס"ב ע"א)

יד

ואתהגן

לאמי. דלא זן קב"ה מחבבה לכנסת ישראל, עד דקראת אמי. והאי נפקא מאימא עלאה, דהיא ביתא תניינא, דאקרי "ה' דשמא קדישא, דאתפתחא לחמשין תרעין. ומהאי נפק רוחא לחד נוקבא דפרדשקא דחוטמא.

מוד) ותנינן, יובלא דנפקין ביה עבדין לחירו, בהאי מוחא אתאחד. ואינון חמשין שנין דיובלא. ואינון חמשין יומין דחושבנא דעומר, ביה אתאחדו. דבהו נייחין רוחי דעבדין, לומפקי רוחיהון לנייחא. כמה דכתיב, ביום הניח לך מעצבך ומרגוזך ומן העבודה וגו'. ובגין כך, ה' נייחא דרוחא, ולאפקא רוחא לחירו. והאי ביתא יציאת מצרים כה תלייא, ובאת ה' דשמא קדישא, כמה דאתמר. ע"כ כללא ודי"ה דשמא קדישא.

מוד) ת"ח, מסטרא דאבא נפיק חסד. מסטרא דאמא נפיק גבורה. וכלא אחיד קודשא בריך הוא, ומתעטר בהו, את וא"ו.

מוז) * ביתא תליתאה שמע ישראל ישראל סבא. ואהבת את יי אלהיך. תאנא ר"ש, דא הוא רזא עלאה, דישראל עלאה אתעטר בסטרא דאבא. ומאי איהו. אברהם. ואתעטר בסטרא דאימא. ומאי איהו. יצחק.

מסורת הזהר

(פ) (שם יד) ב"ב קכו צ"ב.

חלופי גרסאות

ח שמא וליג ה' ט בה' י דאינון כ ואתאחדו ביה.
ל ומפיק רוחיה מ ברותא. נ ליג דיייה. ס ומתעטרא.
ע ליג ביתא. פ ליג ישראל. צ ליג עלאה.

מאמר

הסולם

ד' פרשת התפילין

כאן, דהיינו בבי' בתים הראשונים דתפילין. הם כלל י"ה של השם הקדוש.

מה) תא הזי מסטרא וכו': בוא וראה מצד אבא, שהוא חכמה, יוצא חסד, ומצד אמא, שהיא בינה, יוצאת גבורה, והכל אוחו הקב"ה, שהוא ז"א, ומתעטר בהם, שהוא אות ו'. כי ז"א, הוא קו האמצעי הכולל לימין ושמאל, שהם אבא וחסד שבימין, ואמא וגבורה שבשמאל.

מו) ביתא תליתאה שמע וגו': הבית השלישי של התפילין הוא שמע ישראל, שהוא ישראל סבא, עם ואהבת את ה' אלקיך. תאנא ר' שמעון, זה הוא סוד עליון, שישראל העליון, שהוא ז"א, נתעטר מצד אבא, ומה הוא. הוא אברהם. ונתעטר מצד אמא, ומה הוא. הוא יצחק.

פירוש הקו האמצעי המכריע ומיחד את אבא ואמא, ה"ס ז"א שעלה ונעשה לדעת בין או"א. וז"ש שמע ישראל ישראל סבא. שפירושו, ישראל העליון שעלה להיות דעת, לאבא ואמא. וכיון שהוא מיחד או"א, ע"כ הוא כלול משניהם. והתכללותו מאבא ה"ס הימין דדעת, ונקרא חסד, שהוא אברהם. והתכללותו מצד אמא, נקראת גבורה, שהוא יצחק. וז"ש, אתעטר

סתום במוח בינה הזה, הנקרא אמא עלאה, שממנה נתעורר כח לאמא תתאה, שהיא מלכות. ומה היא. היינו שכתוב בה, ולאומי אלי האוינו. אל תקרי לאומי אלא לאמי, כי לא זו הקב"ה מחבבה לכנסת ישראל, שהיא המלכות עד שקראה אמי. דהיינו עד שהמלכות קיבלה אורות דאמא עליונה. כי אורות אלו יוצאים מאמא עליונה, שהוא הבית השני של התפילין, שנקרא ה' של השם הקדוש הויה, שנפתחה לחמשים שערים. וממנה הזה יוצא רוח לנקב אחד של חלון החוטם דו"א (ע"י לעיל באדרא רבא אות דל"ד בהסולם).

מד) ותנינן יובלא דנפקין וכו': ולמדנו יובל, שבו יוצאים העבדים לחירות, מתאחד במוח בינה הזה. וחמשים שערי בינה, הם חמשים שנה של יובל, ואלו חמשים ימים של ספירת העומר, מתאחדים במוח בינה הזה. שבו נחים הרוחות של העבדים, ורוחם יוצא לחירות למנוחה. כמו שכתוב, ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגוזך ומן העבודה וגו'. ומשום זה, ה' ראשונה דהויה שהיא בינה, היא מנותח הרוח ומוציא הרוח לחירות. והבית השני הזה של התפילין תלויה בו יציאת מצרים, ובאות ה' ראשונה של השם הקדוש, כמו שלמדנו. עד

(דפו"י דף רס"ב ע"א * דף רס"ב ע"ב)

זו ואתהנן
זו (זו) תנינן, ואהבת מאן דרחים ליה למלכא, עביד שתיר טיבו חסד עם כללא. וחסד יתינא, מהוא דאקרי חסד דאמת, דלא בעי אגר עליה, אלא בגין רחמימותא דמלכא, דרחים ליה שתיר, וברחימותא דמלכא תליא חסד. וע"ד אקרי אברהם אהבי. ובגין דרחים ליה שתיר, אסגי חסד בעלמא. וע"ד, ה"כא ואהבת. וברחימותא תליא חסד, ודא היא ביתא תליתאה.
זח (זח) ביתא רביעאה, והיה אם שמוע. השמרו לכם. וחרה אף יי. גבורה תקיפא, ודינא קשיא היא, ונפקת מסטרא דאימא עלאה. ותנינן, אע"ג דלית היא דינא, מסטרהא נפקא דינא, אגבורה עלאה. ואי תימא, והיה אם שמוע דלאו היא דינא. לית פתרא מפל פתרי מלכא, דלא יתקליל בדינא ונתמי, כ"ש גבורה דאתקליל טב וכיש.
זט (זט) ואלין ארבעה נטיל לון וא"ו, ואתעטר בהו. ואלין אינון תפילין דאנת קב"ה. תנינן, האי וא"ו סליק ואתעטר בעטרוי, ואחיד להאי ולהאי, ואתעטר בכלהו, וע"ד וא"ו, אמצעיתא דכלא, דעילא ותתא, לאתוואה חקמתא שלימתא מכל סטרוי.

חלופי גרסאות	מסורת הזהר
ק מוסיף בגין דמאן. ר יקרא. ש ל"ג הכא. ת ל"ג ביתא. א מוסיף דנפק גבורה. ב טב וביש.	(3) (ישעיה מא) ב"א קעו צ"א.
ד' פרשות התפילין	הסולם
שבדעת, הכלולה מאמא עלאה שהיא גבורה (כנ"ל אות מ"ו) ולמדנו, אע"פ שאמא אינה דין, הדין יוצא מצדה, שהיא גבורה עלאה, כלומר קו השמאל שבבינה, שהוא שורש כל הדינין דשמאל. ואם תאמר, והיה אם שמוע אינו דין, שהרי כתוב בו גם כן ונתתי מטר ארצכם בעתו וגו' ואכלת ושבעת. ומשיב, אין ספירה בכל ספירות המלך שלא תהיה כלולה מדין ורחמים, כל שכן גבורה שנכללים בה טוב ורע. וע"כ כתוב בוהיה אם שמוע, גם טוב, אבל בכלל היא דין קשה.	מאמר אתעטר בסטרא דאבא , היינו מה שהדעת נכללת מצד אבא, ומאי איהו אברהם. שהוא חסד דדעת. וה"ס פרשת שמע עם ואהבת. אתעטר בסטרא דאמא , דהיינו מה שהדעת כלולה מאמא, ומאי איהו יצחק, שהוא גבורה שבדעת. וה"ס פרשת והיה אם שמוע, כמ"ש להלאה. זו) תנינן ואהבת, מאן וכו': למדנו, ואהבת, מי שאוהב את המלך עושה חסד ביותר, שעושה חסד עם הכל. וחסד יותר הוא נקרא חסד של אמת, שאינו רוצה שכר בעד מעשיו, אלא עושה משום אהבת המלך שאוהב אותו ביותר. וע"כ באהבת המלך תלוי חסד. וע"כ נקרא אברהם אוהבי, שמשום שאהב אותו ביותר הרבה חסד בעולם. וע"כ כתוב כאן, בבית הג' דתפלין שהוא חסד. ואהבת, משום שבאהבה תלוי חסד. וזה הוא בית השלישי שבתפלין.
זט) וא"יין ארבעה נטי"ל וכו': ואלו ארבע פרשיות, שהן חכמה, בינה, ימין דדעת, ושמאל דדעת, לוקח אותם הו', שהיא ז"א, ומתעטר בהם, דהיינו שנעשו לו מוחין. ואלו הם התפלין שמניח הקב"ה. למדנו ו' זו שהיא ז"א עולה אל הבינה, ומתעטרת בעטרותיו ואתו לזה ולזה. דהיינו לקו ימין שהוא חכמה שלה, ולקו שמאל שהוא בינה שלה. ומתעטרת בכלום, שמשום שיחד קו ימין ושמאל שבבינה יוצא שם ג' קוין שהם חכמה בינה דעת, וזה גם ז"א באותם ג' מוחין חב"ד ומתעטר בהם, כמ"ש לעיל (ב"א דף דפ"ז ד"ה תלת, ובאד"ר אות	זח) ביתא רביעאה , והיה וגו': הבית הרביעי של התפלין הוא והיה אם שמוע וגו'. השמרו לכם וגו' וחרה אף ה' וגו', שכל זה מורה על דין חזק, ודין קשה הוא, שיוצא מצד אמא עלאה, כלומר שהיא בחינת השמאל (דפו"י דף רס"ב ע"ב)

ואתהגן

טז

(ג) תאני ר' אבא, פתיב (ט) רק באבותיך חשק יי'. דמכאן אר"ש, אבהתא אינון רתיכא קדישא עלאה, וכתיב חשק יי'. ת"ח, פמה דאית רתיכא קדישא לתתא, פך אית רתיכא קדישא לעילא. ומאי ניהו, הא דאמרן, רתיכא קדישא פלא אקרי, וכלא אתקשר דא בדא, ואתעביד פלא חד.

(גא) רק באבותיך תלתא, ורתיכא ארבעה, ד' מנלן. דכתיב ויבחר בןרעם אחריהם. מאי משמע. לאכללא בהו דוד מלכא, דאיהו רביעאה, לאתתקנא ברתיכא קדישא. דתנינן, אבהתא תקונא ושלמותא דכלא, וגופא בהו אשתכלל ואתבני, ובהו אתאחיד. אתא דוד מלכא, ושכליל פלא, ואתקין גופא, ואשלמיה בהו. וא"ר יצחק, פמה דזכו אבהתא לאתעטרך ברתיכא קדישא, פך זכה דוד ולאתתקנא בסמכא רביעאה דרתיכא.

(גב) א"ר יהודה, פתיב ביה בדוד, (ט) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. מאי טעמא אדמוני. משום דחולקא דערכיה גרמא ליה. אדמוני דינא ודאי. עם יפה עינים, דינא ברחמי. פמה דכתיב (ט) חסדי דוד הנאמנים.

(גג) א"ר יצחק, חסדי דוד, באתריה אוקימנא. אלא והוא אדמוני,

חלופי גרסאות

ג בדפויי כתבו שיין לפרשת עקב; ל"ג מכאן עד אות נ"ה. ד ל"ג מן מכאן עד ת"ח. ה לאתקנא. ו לאתקנא.

מסורת הזהר

ק (דברים י) ויהי מ צ"ב. ר (שם). ט (ש"א טז) לעיל אות לא צ"ב. ת (ישעיה נה) תרומה ונח צ"ל.

דרך אמת הן עיין בפי ויהי רי"ז ע"ב (דפו"י).

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

המלך, שהוא הרביעי להתתקן במרכבה הקדושה. כי למדנו, האבות, הם תקון ושלמות הכל, והם גוף, דהיינו חג"ת דז"א הנקרא גוף, ובהם נשתכלל הגוף ונבנה, ובהם נתאחד. כלומר, שטיקור הגוף שהוא ז"א, הוא רק החג"ת שבו, שהם למעלה מחוה, הנקראים אבות. בא דוד המלך ושכלל הכל, והתקין הגוף, והשלימו בהם. כי נעשה להם רביעי, שה"ס המלכות, המשלמת את ז"א, שנקרא גוף. ואמר ר' יצחק, כמו שזכו האבות להתעטר בהמרכבה הקדושה, כך זכה דוד להתתקן בעמוד הרביעי של המרכבה.

(גב) א"ר יהודה פתיב וכו': אר"י, כתוב בו בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי. מהו הטעם שנקרא אדמוני. הוא משום שחלק גורלו גרם לו, כי להיותו מרכבה למלכות היה בבחינת דין כמו המלכות. אדמוני הוא ודאי דין. עם יפה עינים, היינו שהדין היה כלול ברחמים. כמ"ש חסדי דוד הנאמנים.

(גג) א"ר יצחק חסדי וכו': אר"י, חסדי דוד הנאמנים ביארנו במקומו, ואינם דומים על התכללות הדין בחסד, אלא והוא אדמוני, פירושו

אות קפ"א) כיון דתלת מחד נפקי חד בתלת קיימא ע"ש. וע"כ הו' שהיא ז"א, היא אמצע הכל, למעלה ולמטה, שהוא קו אמצעי למעלה בין ימין ושמאל דבינה, והוא קו אמצעי למטה בימין ושמאל של המוחין שלו עצמו, להראות שלמות החכמה מכל צדדיה. כי הכרתת קו האמצעי משלים החכמה מכל צדדיה.

(ג) תאני ר' אבא וכו': למד ר' אבא. כתוב רק באבותיך חשק ה'. מכאן אמר ר"ש, האבות הן המרכבה הקדושה העליונה. וכתוב חשק ה'. בוא וראה, כמו שיש מרכבה קדושה למטה, במלכות שהיא מחוה ולמטה דז"א, כך יש מרכבה קדושה למעלה, דהיינו מחוה ולמעלה דז"א. ומי הם, היינו זה שאמרנו, שהם האבות הנקראים חג"ת. והכל נקרא המרכבה הקדושה, כי הכל נקשר זה בזה ונעשו הכל אחד.

(גא) רק באבותיך תלתא וכו': שואל רק באבותיך חשק ה', שאמרת שהם המרכבה, אינם אלא שלשה, והמרכבה היא ארבעה, ומאין לנו הרביעי. ומשיב, שכתוב, ויבחר בזרעם אחריהם. שואל, מה זה משמע, ומשיב, שהכתוב הזה בא לכלול בהאבות את דוד (דפו"י דף רס"ב ע"ב)

יז

ואתהגן

כְּדַאמְרֵן. עִם יְפֵה עֵינִים, אֵלֵין אֶכְתֵּא. ת"ח, יְרוּשָׁלַיִם וְצִיּוֹן, דִּינָא וְרַחֲמֵי.
וְאֵע"פ כֵּן כְּתִיב, « עֵיר דְּוֹד הִיא צִיּוֹן. וְכִתִּיב ׀ בְּקִרְבָּךְ קְדוּשׁ וְלֹא אָבֹא בְּעִיר,
נִשְׁבַּע קַב"ה שְׁלֹא יִכְנַס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה וְכו'. אִימְתִי. א"ר יְהוּדָה, כִּד
יֵאֲתֵדָר מַלְכוּת בֵּית דְּוֹד לְאַתְרֵיהּ לְתַתָּא.

גד) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, ש' דְּרָשִׁימָא בְּתַלְתָּ קֶשְׁרֵי, ש' דְּאַרְבַּע קֶשְׁרֵין,
רְמִיזָא הִיא לְתַלְתָּא, וְרְמִיזָא לְאַרְבַּעָה. תַּלְתָּ ׀ הָא דְאַמְרֵן. אַרְבַּעָה, לְמַהוּ רְתִיכָא
קְדִישָׁא כְּתוּבָא. דְּהָא הוּא כְּלָלָא דְתַקוּנָא עֲלָאָה. וּמִתְקָא, מִתְפָּרְשָׁן וְאַתְמַשְׁכֵּן
תַּתָּא בְּאַרְתֵּיהּ, בְּרַצוּעֵיהּ. דְּתַלְמִין בְּהִי שְׁעָרֵי דְרִישָׁא, דְּתַלְמִין בְּהִי, וְאַתְמַשְׁכֵּן
מִנְיָהּ ׀ כֹּל אֵינוֹן אֲתֵרְנִין, עַד דְּאַתְקַשְׁרֵן בְּאַתְרֵיהּ.

גה) תַּנְיִנֵן, ו' נָטִיל אֵינוֹן עֲלָאי דְאַמְרֵן, וְאַלִין תַּפְלִין דְּאַנַח קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין כֵּךְ בְּעֵי בְּרַ נֶשׁ לְאַתְפָּאָרָא בְּהִי, עֲלֵיהּ כְּתִיב ׀ וְרָאוּ כָּל עַמֵּי
הָאָרֶץ כִּי שָׁם יְי' נִקְרָא עֲלֵיךְ, שָׁם יְי' מִמֶּשׁ. וְאַלִין אֵינוֹן תַּפְלִין דְרִישָׁא, תַּפְלִין
דְּדְרוּעָא הִיא שְׁמָאֵלָא, דְּאַקְרִי עוֹ, וְיִרְתָּא מְעוֹ, הַה"ד ׀ וְהִיָּה לְאוֹת עַל יְדְכָה
בְּה"א, וְהִיא ה"א דְּאוּקִימָנָא. וְכַפָּא חוּלְקָהוֹן * דְּיִשְׂרָאֵל. וְע"ד, ה"א בְּתַרְאָה
נְטָלָא תַּפְלִין, דְּהִיא שְׁמָאֵלָא.

חלופי גרסאות

י יתהדר, ח ל"ג הא, ט בכל, י באתרייה.

מסורת הוהר

(א) (מ"א ח) ב) (הושע יא) וירא קיח צ"ב, ג) (דברים כח) (לעיל אות לח צ"ל, ד) (שמות יג).

ד' פרישת התפלין

מורה חג"ת ומלכות, וד' י' דשדי נמשכים
ברצועות התפלין, שקשר של ראש הוא ד'
וקשר של יד, הוא י'. והן תלויות בשערות
הראש, שתלויות בהן ונמשכות מהן כל אלו
מדרגות האחרות, שהן ד' י' דשדי, עד
שנקשרים במקומם. כי אחר שהן מקבלות
שפע משערות ראש הם נקשרים בש' דשדי
ונשלם השם שדי. וענין שערות ראש ע"י לעיל
(באדרא רבא דף ק"ח ד"ה וכד').

נה) תַּנְיִנֵן ו' נָטִיל וכו': למדנו הו'
שהיא ז"א, לוקח אלו המוחין העליונים חב"ד
שאמרנו, והם התפלין שמניח הקב"ה. משום
זה, צריך האדם להתפאר בהם, כי התפלין
נקראים פאר, עליהם כתוב, וראו כל עמי
הארץ כי שם הויה נקרא עליך. שם הויה
ממש, שהם המוחין חכמה ובינה שהם י"ה
וימין ושמאל דדעת, שהם ז"ה. ואלו הם
תפלין של ראש. תפלין של הזרוע היא
שמאל, הנקרא עו, בסו"ה נשבע ה' בימינו
ובזרוע עו, שימינו זה תורה וזרוע עו הוא
תפלין (ויחי בחילופי גרסאות אות ו') והמלכות
יורשת מן עו שה"ס קו השמאל. ז"ש, והיה
לאות

הסולם

מאמר

פירושו כמו שאמרנו, שהוא דין, עם יפה
עֵינִים הם האבות. שהם חג"ת, שמאירים בג'
גוונים שבעין. בוא וראה, ירושלים וציון הם
דין ורחמים, ואע"פ כן כתוב עיר דוד היא
ציון. ללמד שהדין כלול ברחמים. וכתוב
בקרוב קדוש ולא אבוא בעיר. שאמרו, שזה
ומו, שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים
של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלים של
מטה, שואל, מתי יהיה זה. א"ר יהודה כשתחזור
מלכות בית דוד למקומה למטה. אז יכנס
הקב"ה בירושלים של מעלה.

גד) רַבִּי יִצְחָק אָמַר וכו': רי"א, ש'
הרשומה בג' קשרים, דהיינו בג' ראשים, וְשִׁ
של ארבעה קשרים. דהיינו בד' ראשים. רומזת
לג' ורומזת לארבעה. ג' הוא זה שאמרנו,
דהיינו ג' אבות חג"ת, ארבעה, כוללת גם
המלכות, שיהיו מרכבה קדושה ביחד. כי
המלכות היא כלל של התקון העליון. כי מלכות
משלמת את ז"א. ומכאן מתפרשים ונמשכים
המדרגות התחתונות כדרכיהן ברצועותיהן.
כלומר שב' שיניו הרשומים בצדי התפלין הם
ש' דשדי. שאחת מורה על חג"ת לבד, ואחת
(דפו"י דף רס"ב ע"ב *) דף רס"ג ע"א)

יה

ואתהנן

נו) י למאן אינון אלין ארבעה, דאינון חד גופא, וע"ד פלילין בחד, ומאן אינון. תפארת נצח הוד יסוד. והיא ה"א דנדכה, וכלהו אחידא יפה, בגין ׀ לאתברכא מנייהו, ויכלילא מכלהו.

נז) א"ר חייא, אי הכי הא פתיב ׀ וראית אַת אַחורי, ותנינן דא קשר של תפלין. אַמר ליה הא אוקמוה, ושפיר הוא, וכלא ברידא דמלה. וע"ד מהאי תלייא רצועה חד לתתא, דהא מננה פללין תתאי, ואתנונו מנה. וע"ד איתקרי אות. כד"א ׀ זאת אות הברית. וכתביב ׀ והיה לאות על נדכה בה' והא אוקמוה.

נח) ׀ שמע ישראל. א"ר ייסא, ישראל סבא. ר' יצחק אַמר ע' ברברא, לאכללא שבועין שמהן, ׀ סהדותא דכלא שמע ישראל, כמה דכתביב, ׀ שמעו שמים. וכתביב ׀ האינונו השמים. אוף הקא שמע ישראל. וכלא חד מלה הוא.

מסורת הזהר

ה) (שמות לג) בא סט צ"פ. (1) (בראשית ט) נח צב צ"ג.
ז) (שמות יג) לעיל אות נח צ"ד. ח) בא סו צ"ס.
ט) (ישעיה א) ח"ג רפז: י) (דברים לב) ח"ג רפז: רפז:

חלופי גרסאות

כ ומאן, ל היא. מ דאתברכא. נ וכלילן. ׀ דסהדותא.

מאמר

הסולם

ד' פרשיות התפלין

שאז היתה דלה וריקה מאור, מחמת שהחכמה שבה אינה מאירה בלי חסדים. כמ"ש בסולם. ופירוש הזה יפה הוא וכולו בירונו של הדבר. וע"כ מזו, מתפללין של יד, תלויה רצועה אחת למטה, שזה מורה, שממנה תלוים התחתונים ונזונים ממנה. וע"כ נקראת אות, ע"ש שהיא דבוקה ביסוד, כש"א זאת אות הברית. וכתוב, והיה לאות על ידכה בה' יתרה. וכבר העמידנהו. משא"כ ממלכות דאחוריים שהיא קשר של ד', אין התחתונים יכולים לקבל ממנה. להיותה חכמה בלי חסדים. וע"כ היא נקראת ג"כ יבשה, בסוד ד' דאחד (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר אות כ"ה).

נח) שמע ישראל אמר וכו': שמע ישראל, אמר ר' ייסא, שהוא ישראל סבא. כלומר, שכל היחוד של ה' אלקינו ה', הוא בייסודות, ר' יצחק אמר, ע' גדולה שבשמע, היא כוללת ע' שמות שה"ס השם ע"ב, שעקרו הוא ע' שמות, וב' סהדי. (כנ"ל בשלח אות קס"ג) שהוא ערות הכל. דהיינו המשכת הארת החכמה מעדן העליון, הנקראת עדות. שמע ישראל, כמו שכתוב, שמעו שמים. וכתוב, האינונו השמים. שפירושם שיהיו עדים, אף כאן שמע ישראל, מורה על מוחין דעות, והכל הוא ענין אחד.

היה

לאות על ידכה עם ה' יתרה. והיא ה' שהעמדנו, דהיינו המלכות. אשרי חלקם של ישראל. וע"כ ה' אחרונה, שהיא המלכות, לוקחת התפלין, שהיא שמאל. כי המלכות נבנית מקו שמאל. ע"כ לוקחת התפלין שבורע השמאלית.

נו) למאן אינון אלין וכו': שואל, למי הם אלו ארבע הפרשיות שהן גוף אחד, שע"כ כלולים בבית אחד, ומי הם. ומשיב. הם תפארת נצח הוד יסוד, דהיינו ד' הספירות שמחוה ולמטה דז"א, והיא ה' של ידכה, שהיא המלכות, שכולם, כל ד' הספירות תנה"י שמחוה ולמטה אחוים במלכות, כדי שתתברך מהם, וע"כ היא כלולה מכל ד' הספירות שמחוה ולמטה דז"א.

נז) א"ר חייא אי וכו': אר"ה, אם כן, הרי כתוב, וראית את אחורי, ולמדנו שזה קשר של תפלין, וכיון שכתוב בה ראה, משמע שהיא מלכות (כנ"ל ב"א אות ס"ט). ואתה אומר שתפלין של יד הם מלכות. אמר לו, הרי כבר העמדנו (לעיל בא אות רמ"ה רמ"ו) שתפלין של יד ה"ס המלכות המתקשרת ב' שהוא יסוד דז"א. והקשר של ד' היא המלכות דאחוריים, שמבחינת מחוה ולמעלה דז"א, מטרים שקבלה החסדים דיסוד דז"א (דפוי" דף רס"ג ע"א)

יב

ואתהגן

נא ידן"ד: גישא דכלא, בנהירו דעתיקא קדישא. וסאי הוא דאקרי א"ב. אלהינו: עמיקתא דנחלין ומבועין, דנפקין ונגדין לכלא. ידן"ד: "גופא דאילנא שלימו דשרשין. אחד: פנסת ישראל. וכלא חד שלימותא, ואתקשר דא בדא, ולא אשתכח פרודא, אלא פלא חד.

ס תני ר' יצחק, רתיכא קדישא עלאה, ארבע בתי דתפילין דאנח ר'. כמה דאתמר. רתיכא קדישא אחרא, ארבע אחרנין דכלילן בחד, דאנח ה' בתראה כמה דאוקמוה.

דעיא מהימנא

סא שמע ישראל יי אלהינו יי אחד. פקודא דא, ליתחדא שמייה דקב"ה בכל יומא. דהא כמה דמייחדי שמה דקב"ה לתתא, הכי אתייחד שמייה לעילא. אשתכח קב"ה יחידאי עילא ותתא. מאן דמייחד שמייה דקב"ה, ישוי לביה ודעותיה בההוא יחודא דקאמרון, ויתבר כל שייפוי בהוא יחודא למטהו פלהו אחד. כמה דשוי כל שייפוי ברזא דחד, הכי לעילא מחבר כל שייפין עלאין בההוא יחודא, למטהו פלהו חד.

סב בשעתא דאתי ב"נ לייחדא שמה דקב"ה, כל חילי שמייה, פלהו קיימין שורין שורין, בגין י לאתתקנא ולא תפלא פלהו בההוא יחודא, למיקם

חלופי גרסאות
ע גופא. פ מוסיף יחודא בההוא רעותא. צ כלא. ק ל"ג
ב"נ. ר לאתקנא.

מסורת הזהר
כ לעיל את נח צ"ח.

ד' פרשות התפילין

אהרונה דהויה, שהיא מלכות. כמו שהעמדנו (לעיל אות נ"ו).

מאמר יחוד עליון ויחוד תחתון

סא שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד: מצוה זו היא ליחד שמו של הקב"ה בכל יום. כי כמו שמיחדים שמו של הקב"ה למטה, כך מתיחד שמו למעלה, ונמצא הקב"ה יחיד למעלה ולמטה. מי שמיחד שמו של הקב"ה, ישום לבו ורצונו ביחוד ההוא שאמרנו. דהיינו שייחד שמו למטה. ויתבר כל אבריו, דהיינו הספירות, באותו היחוד, שיהיו כולם אחד. כי כמו שמישים כל אבריו, של השם, בסוד אחד למטה, כך למעלה מחבר כל אברים העליונים באותו היחוד, שיהיו כולם אחד.

סב בשעתא דאתי ב"נ וכו': בשעה שהאדם בא ליחד שם הקב"ה. כל צבאות השמים, כולם עומדים שורות שורות כדי להתתקן ושיתכללו כולם באותו היחוד, לעמוד בסוד אחד ביחוד אחד. כולם מתתקנים בתקונם, ע"י יחוד הזה, כראוי. בשעה זו עומד

הסולם

מאמר

נט הויה. רישא דכלא וכו': אחד שביאר שמע ישראל, הוא ממשיך ומבאר כל המלים שבשמע ישראל. הויה, היינו ראש הכל שבהארט עתיקא קדישא, שהוא חכמה, וזה הוא שנקרא אב. דהיינו אבא. אלקינו, הוא עמקת הנחלים והמבועים שמשם יוצאים ונמשכים לכל, דהיינו בינה שזו"ן וכל התחתונים מקבלים ממנה, שנקראת אמא. הויה הב', הוא גוף האילן, דהיינו ז"א, שהוא שלמות השרשים, משום שהוא קו האמצעי הכולל חכמה ובינה, שהם הויה אלקינו. אחד, הוא כנסת ישראל, דהיינו המלכות. והכל, כל הספירות הנ"ל, הם שלמות אחת, ונקשרים זה בזה, ולא נמצא ביניהם פרוד, אלא הכל אחד.

ס תני ר' יצחק וכו': ר"י למד, מרכבה הקדושה העליונה, שהם חו"ב תו"מ, הם ארבע בתים של התפילין שמניח ו', שהיא ז"א. כמו שלמדנו. מרכבה קדושה אחרת, שהם ת"ת נצח הוד יסוד, הם ארבע פרשיות אחרות הכלולות בבית אחד, שהם התפילין שמנחת ה' (דפו"י דף רס"ג ע"א)

ב ואתהגן

בְּרִזָּא דְחַד בְּיַחְוּדָא תְּנָא. כְּלֵהוּ מִתְפַּקְנָן בְּתַקּוּנֵיהוֹן כְּדָקָא יָאוּת. בְּהַאי שְׁעִתָּא קַיִימָא חַד מְמַנָּא שְׁמַשָּׁא, דְקַיִימָא תַּחַת רַמ"ח עֲלָמִין, וְכִלְהוּ אַקְרוּן שְׁיִיפִין ׀ דְּגוּפָא. וְדָא אַקְרִי הַלְנִי"ו, ׀ קַיִימָא מִחֲכָה לְהַהוּא יַחְוּדָא, וְדָא אִיהוּ מְלַקֵּט שׁוֹשְׁנִים, כַּד"א ׀ וְלִלְקוּט שׁוֹשְׁנִים. דְּאִינוּן שְׁיִיפִין דְּגוּפָא.

סג) שְׁיִיפִין עֲלָאִין לְקִיט לֹחַן שְׁמָא עֲלָהּ, בְּרִזָּא דְיַחְוּדָא דְקָא אֲתִיחַד בְּרִזָּא דְמ"ב שְׁמֶהָן. וְלְקִיט כָּל אִינוּן שׁוֹשְׁנִים עֲלָאִין, וְשְׁמַשָּׁא ׀ דָּא לְקִיט כָּל אִינוּן תַּתְּאִין, דִּי כְּלֵהוּ מְמַנָּן בְּכִלְלָא דְע"ב שְׁמֶהָן, וְאֲתִלְקִיטוּ כְּלֵהוּ בְּהַהוּא יַחְוּדָא, וְאֲתַעְבְּדוּ כְּלֵהוּ גּוּפָא תְּנָא. בְּרִזָּא תְּנָא. וְהַהוּא יַחְוּדָא סְלָקָא, וְקָא מִיחַד כְּלָא בְּתַרִּין סְטְרִין בְּיַחְוּדָא תְּנָא. בְּהַהוּא שְׁעִתָּא מִתְלַקֵּטִין שְׁיִיפִין כְּלֵהוּ, וּמִתְחַבְּרִין בְּחַבְּוּרָא תְּנָא, לְמַהוּ כְּלֵהוּ בְּרִזָּא דְחַד, עֵילָא וְתַתָּא, בְּרִזָּא דִיְדוּד אַחַד וְשְׁמוּ אַחַד.

סד) וְע"ד מְאָרִיכִין בְּאַחַד, ׀ בְּתַרִּין אַתְּוּן. לְמַלְקֵט שׁוֹשְׁנִים, לְאֲתִיחַדָּא בְּרִזָּא דְאַחַד בְּיַחְוּדָא שְׁלִים. כִּיּוֹן דְּאֲתִיחַדְנָן שְׁיִיפִין כְּלֵהוּ, בְּרִזָּא תְּנָא דְיַחְוּדָא תְּנָא, כְּדִין אֲתַקְרִי כְּלָא קְרַבְּן שְׁלִים. וְעַל רְזָא דָּא, אַעֲלִיל לֵיהּ קב"ה בְּג"ע לְאָדָם קַדְמָאָה, כְּמָה דְכְּתִיב ׀ לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ. וְתַגִּינָן, דְּאֵלִין אִינוּן קְרַבְּנִין תַּרִּין, רְזָא דִיְדוּד אַחַד וְשְׁמוּ אַחַד. דְּאִינוּן קְרַבְּנִין כְּתִיב, וְלִלְקוּט שׁוֹשְׁנִים. ׀ אֵלִין שְׁיִיפִין דְתַרִּין סְטְרִין, דְּאִינוּן חַד.

סה) שׁוֹשְׁנִים רְזָא אִיהוּ. דְכַד מִתְחַבְּרִין כָּל ׀ אִינוּן שְׁיִיפִין כְּתַדָּא, לְמַהוּ כְּלֵהוּ בְּיַחְוּדָא תְּנָא, רְזָא דְקְרַבְּן, כְּדִין מִתְעַטֵּר קב"ה ׀ בְּעַטְרָה בְּרִישָׁא דְכְּתָם פּוֹ, לְמַהוּ בִיקְרוּי מִתְעַטְרָא. וְרְזָא דָּא הוּי דְכְּתִיב שׁוֹשְׁנִים, רְזָא דְכָל אִינוּן שְׁיִיפִין

מסורת הזהר ח'לופי גרסאות

7) (שיר ו) ב"ב ריב צ"א. 8) (בראשית ב) ב"א וכא 9) וגופא. 10) וקיימא מהכא בההוא. א דלקיט. ב בתשרי. ג באחד וליג ברזא. ד מוסיף דקב"ה איהו לקיט שושנים 11) יח ט"ג ש"ד. 12) מוסיף דקב"ה איהו לקיט שושנים 13) לקיט כל אינון שייפין דעילא ותתא לחברא לון ביחודא בההוא יחודא דקאמרן כדין אתער מאן דאתער ללקוט שושנים אלוק. ה ליג אינון. ו בעטרוי.

מאמר	הסולם	יחוד עליון ויחוד תחתון
עומד ממונה ושמש אחד, העומד תחת רמ"ח עולמות, שכולם נקראים אברי הגוף. ושמש הזה נקרא הלני"ו (הלני"ו ל"ג) והוא עומד ומחכה ליחוד ההוא. וזה הוא מלקט שושנים. כש"א, וללקוט שושנים, שהם אברי הגוף.	סד) וע"ד מאריכין באחד וכו': ועל כן מאריכים באחד בבי' אותיות, בח' ובד', ללקוט שושנים להתיחד בסוד אחד ביחוד השלם. כיון שנתיחדו כל האברים בסוד אחד דיחוד אחד, אז נקרא הכל, קרבן שלם. ועל סוד זה הכניס הקב"ה את אדם הראשון בגן עדן, כמ"ש, ׀ עבדה וּלְשִׁמְרָהּ, ולמדנו שאלו הם בי' קרבנות, בסוד הויה אחד ושמו אחד. שעל אלו הקרבנות כתוב, וללקוט שושנים. אלו הם האברים של בי' צדדים שהם אחד.	סד) וע"ד מאריכין באחד וכו': ועל כן מאריכים באחד בבי' אותיות, בח' ובד', ללקוט שושנים להתיחד בסוד אחד ביחוד השלם. כיון שנתיחדו כל האברים בסוד אחד דיחוד אחד, אז נקרא הכל, קרבן שלם. ועל סוד זה הכניס הקב"ה את אדם הראשון בגן עדן, כמ"ש, ׀ עבדה וּלְשִׁמְרָהּ, ולמדנו שאלו הם בי' קרבנות, בסוד הויה אחד ושמו אחד. שעל אלו הקרבנות כתוב, וללקוט שושנים. אלו הם האברים של בי' צדדים שהם אחד.
סג) שייפין ע"אין לקיט וכו': אברים העליונים לוקט אותם השם העליון, בסוד היחוד שמתיחד בסוד מ"ב שמות. והוא לוקט כל אלו שושנים העליונים. ושמש זה לוקט כל אלו התחתונים, שכולם ממונים, בכלל ע"ב שמות, ונלקטים כולם ע"י יחוד ההוא, ונעשו כולם גוף אחד, בסוד אחד. ויחוד ההוא עולה ומיחד הכל בבי' צדדים ביחוד אחד. בשעה ההיא מתלקטים כל האברים, ומתחברים בחבור אחד, שיהיו כולם בסוד אחד למעלה ולמטה, בסוד הויה אחד ושמו אחד.	סה) שושנים רזא איהו וכו': שושנים, הוא סוד. כאשר מתחברים כל אלו האברים יחד, שיהיו כולם ביחוד אחד, בסוד הקרבן, אז מתעטר הקב"ה בראשו בעטרה דכתם פז, שיהיה מתעטר ביקרו. וזה הוא הסוד, שכתוב שושנים, שהם סוד כל אלו האברים שלמעלה ושלמטה	סה) שושנים רזא איהו וכו': שושנים, הוא סוד. כאשר מתחברים כל אלו האברים יחד, שיהיו כולם ביחוד אחד, בסוד הקרבן, אז מתעטר הקב"ה בראשו בעטרה דכתם פז, שיהיה מתעטר ביקרו. וזה הוא הסוד, שכתוב שושנים, שהם סוד כל אלו האברים שלמעלה ושלמטה

(דפויי דף רס"ג ע"א)

כא

ואתהנן

דעילא ותתא. ורזא דההוא פז, עטורא דמתעטרא וסלקא מבינייהו, וכלא
איהו ביה.

(ס) ובהני שושנים אית ביה שית מאה ותליסר פקודין, דאינון שייפין

חלופי גרמאות
I באאי. II ביה.

הסולם

מאמר

יחוד עליון ויחוד תחתון

דחירק מיחד ימין ושמאל, אלא אם כן, שנעשה עליו זונג אור עליון על המסך שממשיך קומת החסדים. ואז אברהם מהאי סטרא דהיינו החסדים דקו ימין, ויעקב מהאי סטרא דהיינו החסדים דקו האמצעי, מכניעים הדינים דיצחק, שה"ס קו שמאל ומתיחד עם הימין, (כנ"ל אמור אות ר' ע"ש). אמנם בסבת עונות התחתונים, דהיינו בזמן הגלות, נפסק הזונג דחסדים מן המסך דחירק, ואינו נוהג אלא בזמן העלאת מ"ן ע"י התפלה ומע"ט, ואח"כ נפסק. וכיון שנפסק אור החסדים תוור ומתגבר השמאל ונפרד מן הימין. ולפיכך צריכים בכל יום לחזור ולהעלות מ"ן לעורר המסך דחירק שיהיה ראוי להכניע השמאל וליחדו עם הימין. וזה שאנו עושים בקריאת שמע. שמעוררים המסך דחירק שבקו אמצעי, וממשיכים עליו הארת החסדים, אשר אז הוא מיחד קו ימין וקו שמאל שיכללו זה בזה ויהיו כמו קו אחד. שבוה נקשרים כל ג' הקוין ומתלכדים להיות אור אחד, שאינו מאיר אלא ביחודם ביחד, כי קו ימין בלי שמאל, נחשב כחסר ג"ר מטעם כי יציאת הי' מן האויר נעשה רק בקו שמאל (ע"י בראשית א' דף ט"ו ד"ה החוה). וע"כ אין הימין יכול להאיר בשלמותו אלא ע"י התכללותו לאחד עם קו השמאל. וקו השמאל בלי ימין אינו יכול להאיר כלום, כי אין החכמה יכולה להאיר משהו אלא בהתכללות בחסדים דימין. הרי שאין קו השמאל יכול להאיר אלא אחר שנעשה אחד עם הימין. אמנם אין השמאל ראוי להתחבר עם הימין רק בכח מסך דחירק שבקו אמצעי, נמצא שהן קו ימין והן קו שמאל, אינם יכולים להאיר זולת כשמתחברים עם קו האמצעי להיות אחד. הרי שהקשר דימין ושמאל הנעשה ע"י מסך דחירק מקשר ועושה כל ג' הקוין לאור אחד ממש, שבהתחלש אחד מהם מתבטלים כולם. ולפיכך נקרא זה בשם יחוד.

אמנם יש ביחוד הזה ב' אפנים, אפן א) הוא, שכל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת שליטת אור החסדים, והארת החכמה מתכסה באור

ושלמטה, וסוד פז ההוא, שהוא עטרה המתעטרת ועולה מביניהם. והכל הוא בהם. בשושנים.

(ס) בהני שושנים אית וכו': בשושנים אלו, יש בהם תרי"ג מצות, שהם האברים של ב' הצדדים, בסוד הויה אחד ושמר אחד, ויש בהם העליה של הפז ההוא העולה מביניהם. ובכל מקום שהם נמצאים, דהיינו יחוד האברים של ב' הצדדים, עליה היא העליונה, דעטרת פז, נמצאת עולה מביניהם. וזה סוד תפוח בעצי היער, ושושנה בין החוחים, שזה זה צריך לעלות כאחד ביחוד השלם. אשרי הוא מי שמקריב אלו הקרבנות, דהיינו שמיחד אלו היחודים, שהוא ודאי לרצון לו בעולם הזה ובעולם הבא.

ביאור המאמר. כי יש בשמע ישראל, שש מלים הרומזות על שש ספירות הג"ת נה"י דו"א, שצריכים ליחד אותן שיהיו אחד. וכיון שז"א נחלק על החוה, שמחזה ולמעלה נחשב לבחינתו עצמו, ומחזה ולמטה נחשב לבחינת המלכות, ע"כ יש ליחד ב' יחודים, יחוד אחד לחג"ת דו"א שמחזה ולמעלה, שהם דו"א עצמו, ויחוד אחד לנה"י דו"א שמחזה ולמטה שהם בחינת המלכות. והטעם שמחזה ולמטה שייך למלכות, הוא, כי ז"א ה"ס קו האמצעי אשר במסך דחירק שבו ממצע ג"ר דשמאל, ומיחדו עם הימין. ומסך הזה הוא כח הדין (כח"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) והוא עומד בנקודת החוה של ז"א. ולפיכך מחזה ולמטה שכבר שולט שם הדין כבר נסתיים בחינת ז"א, ונחשב למלכות, ולפיכך נחלק ז"א על החוה.

וסוד היחוד, הוא בעיקר, לקשר וליחד ימין ושמאל שיהיו אחד, שע"י נקשרים כל שש הספירות להיות אחד. כי אע"פ שהמסך דחירק עומד בקביעות בחוה דו"א, כנ"ל, עכ"ז אין יחוד ימין ושמאל אצלו בקביעות, מב' טעמים שהם אחד, א) מפני שעונות התחתונים הולכים ומגבירים כח השמאל ומפרידים אותו מן הימין, שע"י נמצא מתבטל קשר הכרעת קו אמצעי שבמסך דחירק. ב) שאין המסך

(דפו"י דף רס"ג ע"א)

כב

ואתהגן

דתרין סטרין, נזא דינדנד אַחד וְשָׁמוּ אֶתְדוּ. * וְאֵית בֵּיה סְלִיקוּ דְהַהוּא פּוּ, דְקָא

<p>מאמר</p> <p>באור החסדים. ויחוד הזה נוהג בז"א, דהיינו יחוד ג' קוין שמחזה ולמעלה הנקראים חג"ת, עד החזה, ששם מסתיים ד"א כנ"ל. אפן ב' הוא, שכל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת הארת החכמה בחסדים, ויחוד הזה נוהג במלכות, דהיינו בג' קוין שמחזה דו"א ולמטה, הנקראים נצח הוד יסוד, שהם נחשבים לבחינת המלכות להיותם מתחת המסך דחזה, כנ"ל. ונמצא שיש לעורר את המסך דקו אמצעי שיעשה ב' יחודים, שהם יחוד העליון דו"א, שהוא יחוד דחג"ת, ויחוד התחתון דנה"י. שהוא יסוד דמלכות. וגם אלו ב' יחודים מתקשרים זה בזה, כי יחוד העליון ממשיך חסדים בשביל יחוד התחתון. ויחוד התחתון ממשיך הארת חכמה בשביל יחוד העליון, ולפיכך מתקשרים ג"כ חג"ת עם נה"י להיות לאור אחד. וד"ס יחוד של קריאת שמע שיש בו שש מלים כנגד ב' יחודים האלו, חג"ת, נה"י, שצריכים ליחד מקודם ב' יחודים אלו כל אחד במקומו, ואח"כ לקשר החג"ת עם הנה"י כנ"ל, עד שנעשו כולם אור אחד ממש. וזה נבחן שמיחדים שש ספירות דו"א, ועושים אותן לגוף אחד. ונמצא שעיקר היחוד אינו אלא קשר ימין ושמאל שיהיו אחד, אלא כיון שקו האמצעי הוא הפועל, הוא מתחבר ג"כ עמהם, ויש ע"כ ימין ושמאל ואמצע, וכיון שיש הפרש בין ג' קוין שלמעלה מחזה לג' קוין שלמטה מחזה, צריכים ליחד את הימין והשמאל בב' מקומות, נמצא שהיחוד הוא לבסוף בשש ספירות.</p>	<p>הסולם</p> <p>יחוד עליון ויחוד תחתון</p> <p>כולם שלמות אחת, ובהתחלש אחד מהם מתבטל כל האור. כמות דשוי כ"ץ שייפוי ברזא דחד, כמו שאדם התחתון מעלה מ"ן ומיחד כל הספירות בסוד אחד ע"ד שבארנו, הכי לעילא מחבר כ"ץ שייפין עלאין בהווא יחודא למהוי כלהו חד, כך נעשה למעלה ביחוד הזה, שמתקשרים כל שש הספירות להיות אור אחד.</p>
---	---

וזה אמרו (באות ט"ב) **בשנתא דאתי ב"ג ייחדא שמה דקב"ה**, דהיינו בקריאת שמע, כ"ץ הי"ץ שמויא כלהו קיימין שורין שורין, דהיינו שהמלאכים מסתדרים תחת ג' קוין, כל אחד בקו שלו, בגין לאתתקנא ולאתכילא כלהו בהווא יחודא, כדי שיקבלו הקשר דמסך דקו האמצעי מיחוד העליון, שנעשה בחג"ת נה"י דו"א, בקריאת שמע, למיקם ברזא דחד, שגם הימין והשמאל שבהם, וחג"ת נה"י שבהם, יתקשרו להיות אור אחד, כמו בז"א, כלהו מתתקנן בתקוניהון בדקא יאות, וכולם מתתקנים כמו שביארנו בחג"ת נה"י דו"א. כי כל מה שנעשה למעלה בז"א, נמשך לכל העולמות.

ויש לדעת שכל המסכים והדינים שמתבארים באצילות, אין פעולתם ניכרת כלל בעולם אצילות עצמו, אלא כל מה שנרשם שם, הוא להפעיל כך בעולמות התחתונים. וגם אותו המסך דחירק העומד בחזה דו"א. מראה פעולתו רק למטה בעולם היצירה, שהוא בבחינת דו"א, ששם עומדים המלאכים, שעל כל בחינה ובחינה שאנו מבחינים בז"א דאצילות, יש שם מלאך ממונה מיוחד. ואותו מסך דקו אמצעי העומד בחזה דאצילות, נמשך כחו בחזה דעולם היצירה, והממונה עליו שם, נקרא הל"ג, וטעם השם הזה, כי אותו מסך דחירק שהוא נושא, כמו שבשעת היחוד, כל התקונים וכל האורות יוצאים ע"י פעולתו שמיחד ימין ושמאל זה בזה, הנה שלא בשעת היחוד, כל הדינים נמשכים ממנו והוא הממעט כל המדרגות לו"ק בלי ראש, ובמקומות החסרון שנעשה מחמת המיעוט שלו נאחזים הקליפות. ואין הפירוש שהוא משתנה, אלא בשעה שנעשה גורם ליציאת כל האורות דקדושה, הרי הרע שבו נהפך לטוב, ובשעה שאינו גורם ליציאות האורות דקדושה, ניכר הרע והדינים שבו. ולפיכך, כל הרוואה אותו ממונה הנושא את מסך דחירק שבחזה היצירה, שואל הל"ג אתה או לצרינו. כי מטעם שעומד במקום הקדושה, מסתבר שאלינו הוא, דהיינו שעוזר אל

וזה אמרו (באות ט"א) **דהא כמה דמייחדי שמה דקב"ה לתתא**, דהיינו למטה מחזה בג' קוין נה"י, הכי אתייחד שמה לעילא, דהיינו למעלה מחזה בג' קוין חג"ת, אשתכח קב"ה ייחודי עילא ותתא, שקב"ה שה"ס דו"א, נמצא שהוא אור אחד, למעלה בחג"ת, ולמטה בנה"י. כלומר שכל שש הספירות חג"ת נה"י הן אחד, כמו שבארנו, שד"ס יחוד שש המלים שבקריאת שמע, שה"ס שש הספירות דו"א, שיהיו אחד, ע"י העלאת מ"ן לעורר המסך דקו האמצעי, כמו שבארנו. וז"ש מאן דמייחד וכו' בהווא יחודא דקאמרן, דהיינו בב' מקומות מחזה ולמעלה ומחזה ולמטה, ויחבר כ"ץ שייפוי, דהיינו כל שש הספירות, בהווא יחודא, למהוי כלהו אחד. דהיינו שיאירו כולם כאור אחד, כנ"ל שכל קו צריך לחברו וג' קוין שלמעלה מחזה צריכים לג' קוין שלמטה מחזה, באפן שהם (דפו"י דף רס"ג ע"א *) דף רס"ג ע"ב

כג

ואתהגן

סליק מבינייהו. ובכל אתר דאינון משפתיין, ההוא סליקו עלאה אשפכת

<p>מאמר</p> <p>אל הקדושה. אבל מתוך הדינים והמיעוטים שממעט כל מדרגות הקדושה מג"ר, מסתבר שהוא לצרינו, שהוא אויב הקדושה ועוזר לסטרא אחרא. אמנם בשעת יחוד העליון, שעל ידו מתיחד הימין ושמאל, וחג"ת נה"י, וכל המוחין מתגלים יודעים הכל שהוא לנו, ולא לצרינו. וע"כ נקרא המלאך בשם הלנו.</p> <p>וזה"ש (באות ס"ב) בהאי שנתא, דהיינו קודם היתוד דקריאת שמע, קיימא חד ממנא שמשא, דהיינו הממונה על מסך דקו אמצעי שבמקום החזה דיצירה, דקיימא תחות רמ"ח עלמין, ובלהו אקרונ שייפין דגופא, דהיינו שנקראים רמ"ח אברי הגוף, שהם מתחלקים לפי ג' קוין, שאותו הממונה מקשר כל אלו אברים בכח המסך דחירק, ועושה אותם לגוף אחד, ע"ד שנתבאר בחג"ת נה"י דו"א. ודא אקרי הלנו (כצ"ל) שממונה הוא נקרא הלנו, מטעם שמטיל ספק, אם הוא הלנו או לצרינו כנ"ל. והוא, קיימא מחכה לההוא יחודא, דהיינו ליחוד בקריאת שמע, שיתיחדו חג"ת נה"י דו"א כנ"ל, שמשם מקבל גם הוא כח ליחד כל האברים לגוף אחד. ודא איהו מלקט שושנים, שהמסך דחירק מלקט כל האברים המפולגים לימין ושמאל כמו מלקט שושנים ועושה אותם לגוף אחד. כד"א וללקוט שושנים, דאינון שייפין דגופא, שלוקט אברי הגוף ומיחד אותם, כמבואר.</p>	<p>הסולם</p> <p>(באות ס"ג) שייפין עלאין, שהם האברים שלמעלה מחזה דיצירה, לקיט לון שמו עלאה ברזא דיהודא דקא אתיחד ברזא דמ"ב, שעל אברים העליונים, שולט השם מ"ב שהוא שליטת החסדים. ולקיט כל אינון שושנים עלאין, דהיינו אברים שלמעלה מחזה דיצירה. ושמשא דא לקיט כל אינון תתאין, ושמש הזה, לוקט כל אלו האברים התחתונים דהיינו אותם שמחזה ולמטה, די בלהו ממנן, שכולם הם ממונים, שכל אבר הוא ממונה מיוחד כנ"ל, בכללא דע"ב שמהן, כי מחזה ולמטה מקבל מהארת ע"ב. כנ"ל. ואתלקיטו בלהו בההוא יחודא, ונלקטו כולם, הן אותם שלמעלה מחזה, והן אותם שלמטה מחזה, ואתעבידו בלהו גופא חדא, ברזא חדא. כמבואר.</p>
---	--

וזה"ש וההוא יחודא סלקא, היינו היתוד של שמע ישראל. וקא מייחד כללא בתרין סטדין ביחודא חדא, שהוא מיחד בכל העולמות ב' הצדדים שבהם, שהם קו ימין וקו שמאל ביחוד אחד. שזהו עיקר היתוד (כנ"ל דף כ"א ד"ה אמנם יש). **בהדיא שנתא**, שנעשה היתוד דימין ושמאל ע"י מסך דחזה, מתלקטים כל האברים, הן למעלה מחזה והן למטה מחזה, ומתחברין בהבורא חדא למהוי בלהו ברזא דחד, שחג"ת נה"י מתיחדים ג"כ להיות בסוד אחד, כמו שביארנו (שם). **עילא ותתא**, למעלה מחזה ולמטה מחזה, ברזא דהויה אחד ושמו אחד. כי למעלה מחזה דו"א ה"ס הויה אחד, כי ז"א נקרא הויה. ומחזה דו"א ולמטה, כבר שייך למלכות, כנ"ל, הנקראת שם, וה"ס ושמו אחד.

וזה"ש (באות ס"ד) **וע"ד מאריכין באחד בתרי אתוון**, דהיינו בח' ובר', שמאריכים בר', ובלבד שלא יחטוף בח' (ברכות י"ג). כי ח' רומזת על ז"א שה"ס הויה אחד. והד' רומזת על המלכות שה"ס ושמו אחד. וזה"ש, **למלקט וכו' ביחודא שליב**, שזהו יחוד השלם, כיון דאתייהדן שייפין בלהו ברזא חדא וכו' ואתקרי כללא קרבן שליב. קרבן פירושו יחוד, דהיינו יחוד השלם. וזה"ש, **וע"ד רזא דא וכו' לעבדה ולשמרה**, ותנינן דאלין אינון קרבנין תרין, רזא דהויה אחד ושמו אחד, כי לעבדה ה"ס יחוד העליון, ולשמרה ה"ס יחוד התחתון, שב' יחודים אלו, ה"ס הויה אחד ושמו אחד. דאינון קרבנין כתיב וללקוט שושנים, שעל ב' הקרבנות האלו, נאמר וללקוט שושנים. אלין שייפין

דב' (דפני דף רס"ז ע"ב)

ואתהגן

כד

מבינייהו לאסתלקא. ורזא דא תפוח בעצי היער. ושושנה בין תחומים. דא ודא אצטריך לאסתלקא פתדא ביתודא שלים. זפאה איהו מאן דקריב קרבנין אלין, ודאי לרעוא ליה בהאי עלמא ובצלמא דאתי.

סז פקודא ליראה בארץ כלל, ובארץ פרט. וקא יראה אוקימנא, בגין דאית עליה דב"ג לדחלא מקמי קב"ה תדיר. כד"א, י ליראה את השם הנכבד והנורא הנה את יי אלהיך. ובגין יראה דא, יסתמר בארצו. ויראה, אתר הוא דאקרי יראה, בגין דתמן שריא דחלא דקב"ה, י איהו יראת יי לדחלא מניה, ודא איהו רזא דכתיב, וממקדשי תיראו בהאי יראה שריא פולסא דנורא, לאלקאה לון למיביא, דלא גטרין פקודי אורייתא, וע"ד בארץ כלל, אית לדחלא.

חלופי גרסאות

ט לא גרסין יראה. י ובגין יראה עד בגין דתמן לפני כד"א. כ ל"ג דא. ל ואיהו יראה ממש ול"ג איהו יראת ה.

מסורת הזהר

(1) (שיר ב) לך עב צ"א. (2) (דברים כח) וקהל נא צ"ב.

דרך אמת ון שבט של אש שמכים ומענישים למי שאינו מקיים מצות התורה.

יחוד עליון ויחוד תחתון

הסולם

מאמר

נכללים זה בזה, ההוא סליקו עלאה אשתכח מבינייהו לאסתלקא, דהיינו העליה דכתם פו, שעטרה זו ד"א מקבל מחמת היחוד דחג"ת נה"י זה בזה.

וז"ש, ורזא דא תפוח בעצי היער, שה"ס יחוד העליון, הויה אחד, ושושנה בין ההוחים, שה"ס יחוד התחתון של מטה מחזה, שהיא המלכות הנקראת שושנה כנ"ל. ודא ודא אצטריך לאסתלקא כחדא ביחודא שלים, שיחוד התחתון צריך לכלול כאחד ביחוד העליון ויחוד העליון בתחתון, אז הוא יחוד השלם.

מאמר היראה

סז פקודא ליראה בארץ וכו': מצוה, ליראה את הקב"ה בדרך כלל ובדרך פרט. ומפרש, והרי יראה, העמדנו, שפירושו, משום שיש לאדם להתיירא מפני הקב"ה תמיד. כש"א, ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את ה' אלקיך. ומשום יראה זו ישמור את דרכיו. ויראה, היא מקום שנקרא יראה, דהיינו מלכות, משום ששם שורה יראת הקב"ה, היא נקראת יראת הויה, שצריכים לירא מפניו, וזה הוא סוד שכתוב וממקדשי תיראו. כי ביראה זו, שהיא המלכות, שורה שבט של אש להכות את הרשעים שאינם שומרים מצות התורה, כי העונשים באים ממלכות, וע"כ יש לפחד בדרך כ"ל. דהיינו יראת העונש.

ובתר

דב' פטרין, דאינון חד, שהם אברים של ב' בחינות, כי האברים שמחזה ולמעלה הם בחינת חסדים, והאברים שמחזה ולמטה הם בחינת הארת חכמה, וב' בחינות אלו מתיחדות להיות אור אחד. (כנ"ל דף כ"א ד"ה אמננ יו).

וזה אמרו (באות ס"ה) שושנים, רזא איהו, דכד מתחברין כל אינון שייפין וכו' כדן מתעטר קב"ה בעטרה ברישא, דכתם פז. מתי נקראים האברים שושנים, היינו בשעה שמתחברים האברים שלמעלה מחזה עם האברים שלמטה מחזה, שאו נכלל ז"א, מחכמה שבמלכות, ומקבל מזה עטרה דכתם פו, שה"ס הארת החכמה. ואז נקראים האברים כולם שושנים. פירוש, כי השם שושנה הוא שם המלכות, שיחוד שלה הוא למטה מחזה. אלא אחר שז"א שלמעלה מחזה, נכלל עם למטה מחזה ביחד, נקראים גם האברים שלמעלה מחזה על שם המלכות דהיינו שושנים. וז"ש ורזא דא וכו'. כמבואר. וז"ש, בהני שושנים אית בה תרי"ג פקודין, דאינון שייפין דתרין פטרין, כי בתרי"ג מצות יש ימין ושמאל, שהם רמ"ח לימין ושס"ה לשמאל. והם רזא דהויה אחד ושמו אחד, שרמ"ח מצות עשה ה"ס הויה אחד, ושס"ה ל"ת ה"ס ושמו אחד. וז"ש, ובכל אתר דאינון משתכחין, דהיינו שנמצאים חג"ת נה"י

(דפו"י דף רס"ג ע"ב)

כה

ואתהנן

סח) ובתור בארץ פרט, פד ידע ב"נ מאן איהי יראת יי, ודא איהו דחלא דתכיבותא, דאיהי עיקר ויסודא למרתם ליה לקב"ה. יתאי יראת עביד לנטרא כל פקודי דאורייתא, למיהוי ב"נ עבד נאמן לגבי קב"ה פדקא יארות.

סט) פקודא לאהבה, וקא אוקימנא רחמיו דקב"ה, דכעי ב"נ לרחמא ליה רחמיו סגי פאברקס, דרחים ליה לקב"ה בכמה רחמיו, ומסר גופיה ונפשיה לגביה. מכאן אוליפנא, מאן דרחים ליה לקב"ה, איהו מקיים עשר אמין עילא ותתא. וע"ד כל אינון עשר נסיוני דאתנסא אברקס, וקאים בכלהו "לקבל עשר אמין, כל נסיונא אמירא היא, ואתנסא בההוא אמירא, וקאים ביה.

ע) וע"ד אינון עשר נסיוני, וכלהו קאים בהו אברקס, בגין דאתקשר ואתדבק בימינא דקב"ה, דאיהי אהבה רבה. מ"ט איקרי אהבה רבה. בגין מאן דקאים בהאי אהבה, אתקשר בעלמא עלאה. אהבת עולם, דא רזא דעלמא תתאה, דאתקשר ביה רחמיו ודיליה, וכלא רזא תדא, בלא פרודא, וקא אתמר רזא דאהבה, רחמיו דא סליק על כל פולחנין דעלמא, בהאי אתייקר שמייה דקב"ה יתיר מכלא, ואתברך. ברין הוא לעלם ולעלמי עלמין, ורזא דאהבה אתמר. ש

עא) פקודא למקרי קריאת שמע ב' זמנין בכל יומא, חד, לקבל דרגא

חלופי גרמאות

ח או יסודא, י מוסיף בתר האי, ס מוסיף יאות יראה. ע מוסיף כלהו לקבל. פ ל"ג מ"ט איקרי אהבה רבה. צ בגין דקאים האי אהבה מתקשר. ק בלא פרודא דאתקשר ביה רחמיו דיליה וכלא רזא חדא והא. ר דילה. ש בדפו"י כתבו ע"כ קע"ב ב' ציצית וכו'.

האהבה	הסולם	מאמר
<p>ע) וע"ד אינון עשר וכו': וע"כ הם עשרה נסיונות, כנגד ע"ס, ובכולם עמד אברהם, משום שנקשר ונתדבק בימינו של הקב"ה שנקרא אהבה רבה, דהיינו חסד דז"א. מה הטעם שנקרא אהבה רבה. הוא, משום שמי שעומד באהבה זו נקשר בעולם העליון, שהוא ז"א. אהבת עולם הוא סוד עולם התחתון, דהיינו מלכות. שאהבת הקב"ה נקשרת בה. והכל, אהבה רבה ואהבת עולם, הוא סוד אחד בלי פרוד ביניהם. והנה למדנו, סוד האהבה, שהאהבה עולה על כל עבודות שבעולם, באהבה, מתייקר שמו של הקב"ה יותר מכל, ומתברך. ברין הוא לעולם ולעולמי עולמים. ונתבאר סוד האהבה.</p>	<p>סח) ובתור בארץ פרט וכו': ואחר כך יש לפחד מפניו בדרך פרט, דהיינו כשארם יודע מה היא יראת ה', דהיינו כשחשיג מדת המלכות עצמה, שזו היא יראה מחמת אהבה, שהיא העיקר והיסוד לאהוב את הקב"ה. יראה זו עושה שישמור כל מצות התורה, שהארם יהיה עבד נאמן להקב"ה, כראוי.</p>	<p>מאמר האהבה סט) פקודא לאהבה וכו': מצוה, לאהבה. והרי העמדנו, שאהבת הקב"ה פירושו, שהארם צריך לאהוב אותו אהבה רבה כאברהם, שאהב את הקב"ה באהבה רבה, ומסר גופו ונפשו אליו. מכאן למדנו, מי שאוהב את הקב"ה הוא מקיים עשרה מאמרות דהיינו עשר ספירות, למעלה ולמטה. וע"כ כל אלו עשרה נסיונות שנתנסה בהם אברהם, ועמד בכולם, הם כנגד עשרה מאמרות, כי כל נסיון הוא מאמר אחד, דהיינו ספירה אחת, שנתנסה במאמר ההוא ועמד בו.</p>
<p>עא) פקודא למקרי קריאת שמע, לקרוא קריאת שמע ב' פעמים בכל יום, אחת, כנגד מדרגת היום, שהוא ז"א. ואחת, כנגד מדרגת הלילה, שהיא המלכות. לכלול ביום מדרגת לילה. ולכלול בלילה מדרגת יום. וכבר למדנו</p>	<p>דפו"י דף רס"ג ע"ב)</p>	<p>דפו"י דף רס"ג ע"ב)</p>

ואתהגן

כו

דיממא. וחד, לקבל דרגא דליליא. ולאכללא ביממא דרגא דליליא, ולאכללא בליליא דרגא דיממא, והא אתמר. וע"ד תרין זמנין בכל יומא, חד ביממא וחד בליליא.

עב פקודא למקבע ב"נ מזוזה לתרעיה, למתוי כל ב"נ נטיר מעם קב"ה, פד נפיק וכד ע"ל. ורגא ו"י' ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם. בגין דרגא דמזוזה איהו קאים תדיר לפתחא. ודא איהו פתחא דלעילא, ודא איהו דרגא דאקרי שומר, לאשתפחא בנטירו.

עג דב"נ לאו איהו נטיר, פר נטירו דקב"ה, דאיהו נטיר תדיר, וקאים לפתחא, וב"נ לגו. ותו, דלא ינשי ב"נ דוכרנא דקב"ה לעלמין. ודא איהו פגוונא דציצית, כד"א וראיתם אותו וזכרתם את גו'. פין דחמי פר נש להאי דוכרנא, אדפר בגרמיה למעבד פקודא דמאריה. ורגא דמהימנותא, מזוזה פללא דכר ונוקבא פתחא.

עד בספרא דשלמה, סמין לפתחא, לקבל תרין דרגין, אנדמן חד שינדא ואית ליה רשו לחבלא. ואיהו קאים לסטר שמאלא. זקיף ב"נ עינוי, חמי ליה לרגא דשמא דמאריה, ואדפר ליה, ולא יכיל ליה לאבאשא. ואי תימא, אי הכי פי נפיק ב"נ מתרעיה לבר, הא תהוא שינדא קאים לימיניה, ומזוזה לשמאליה, והאיך אתנטיר ב"נ, אי איהו שארי לשמאליה.

עה אלא כל מה דעבד קודשא בריך הוא, כל מלה ומלה אתמשך

מסורת הזהר (תהלים קכא) ורא קו צ"ב. 9) (במדבר טו) תרומה
חלופי גרסאות
ת ולא לבינ נטירו דקב"ה וליג מן בנטירו עד דקב"ה.
א מטסיף ודא איהו אית. ב לאבאשא ליה. ג נטיר. ד הוה.
ה כלא כמה.

מאמר	הסולם	המזוזה
למדנו. וע"כ צריכים ב' פעמים בכל יום, א' ביום וא' בלילה.	גג', כיון שהאדם רואה זכרון ההוא, נזכר בעצמו לעשות מצות אדונו, וסוד האמונה, היא שמזוזה כוללת דכר ונוקבא יחד.	המזוזה
עב פקודא למקבע ב"נ וכו': מצוה, שהאדם יקבע מזוזה לפתחו, שיהיה כל אדם נשמר ע"י הקב"ה כשיוצא מן הבית וכשיבא אל הבית. וזה סוד, ה' ישמר צאתך ובוואך מעתה ועד עולם. כי סוד המזוזה הוא נמצא תמיד על הפתח. וזה הוא הפתח של מעלה, שהוא המלכות. שהיא פתח לז"א. בסוד, זה השער לה'. וזה הוא מדרגה שנקרא שומר, להמצא בשמירה.	וגו', כיון שהאדם רואה זכרון ההוא, נזכר בעצמו לעשות מצות אדונו, וסוד האמונה, היא שמזוזה כוללת דכר ונוקבא יחד.	המזוזה
עג דב"נ לאו איהו וכו': כי האדם אינו שומר, חוץ משמירה של הקב"ה, שהוא שומר תמיד, ונמצא בפתח הבית, והאדם בפנים הבית. ועוד, טעם למזוזה, כדי שלא ישכח האדם זכרון הקב"ה לעולם. וטעם זה הוא, כמו ציצית, כש"א, וראיתם אותו וזכרתם את	וגו', כיון שהאדם רואה זכרון ההוא, נזכר בעצמו לעשות מצות אדונו, וסוד האמונה, היא שמזוזה כוללת דכר ונוקבא יחד.	המזוזה
עד בספרא דשלמה וכו': בספרו של שלמה כתוב, סמוך לפתח, כנגד ב' מדרגות, מזדמן שד אחד, שיש לו רשות להזיק. והוא עומד בצד שמאל של הפתח. נושא אדם את עינו ורואה סוד השם של אדונו, שבמזוזה, שבימין הפתח. ונזכר בו, אין השד יכול להזיק. ואם תאמר, אם כן, זה נכון כשהאדם בא אל הבית, אבל כשיוצא מן פתח הבית לחוץ, הרי השד, שנמצא בצד שמאל של הפתח, עומד אז לימינו של האדם, והמזוזה בשמאלו, ואיך נשמר האדם אם המזוזה שורה לשמאלו.	וגו', כיון שהאדם רואה זכרון ההוא, נזכר בעצמו לעשות מצות אדונו, וסוד האמונה, היא שמזוזה כוללת דכר ונוקבא יחד.	המזוזה
עה אלא כל מה וכו': ומשיב, אלא כל מה שעשה הקב"ה כל דבר ודבר הולך אחר מינו. באדם נמצאים ב' מדרגות, אחת מימינו ואחת משמאלו, אותה שבימין נקראת יצר הטוב	וגו', כיון שהאדם רואה זכרון ההוא, נזכר בעצמו לעשות מצות אדונו, וסוד האמונה, היא שמזוזה כוללת דכר ונוקבא יחד.	המזוזה

בז ואתהגן
 בַּתֵּר זַיְגִיָּה. בְּכֹר נֶשׁ קְיָיִמִין תְּרִין יִדְרָגִין, חַד מִימִינָא, וְחַד מִשְׁמַאלָא. הַהוּא דִּימִינָא אֶקְרִי יִצְה"ט, וְהַהוּא דְשְׁמַאלָא אֶקְרִי יִצְר הָרַע. כִּינֹן דְנַפֵּק בֵּר נֶשׁ מִתְרַעָא דְבֵיתִיהָ, הַהוּא שִׁידָא זְקִיף עֵינֹוי, וְחָמִי לִיצְר הָרַע, דְשָׂאֲרִי לְשְׁמַאלָא, אֲתַמְשֵׁף וְלַהּהוּא סְטָרָא וְאַתְעָדִי מִימִינָא. וּבַהּהוּא סְטָרָא, קָאִים שְׁמָא דְמֶאֲרִיָּה, וְלֹא זְכִיל לְקַרְבָּא וְלֹאֲכַאָשָׂא יִלִּיה, וְנַפִּיק בִּ"נ * וְאַשְׁתַּזִּיב מְנִיָּה. פִּד עֵייל, הָא שְׁמָא קְדִישָׁא כִּימִינָא קָאִים, וְלֹא זְכִיל לְקַטְרָגָא בְּהַדִּיָּה.

בז וְעִיד אֶצְטְרִיף בִּ"נ, דְלֹא יִעֲפִיד טְנוּפָא וְלְכְלוּכָא בְּתַרְעָא * דְבֵיתִיהָ, וְלֹא יוֹשִׁיד מִיין עֲכוּרִין. חַד, דְלֹא יִעֲפִיד קְלָנָא לְגַבִּי שְׁמָא דְמֶאֲרִיָּה. וְחַד, דְאִית לִיָּה רְשׁוּ לְהַהוּא מְחַבְלָא לְחַבְלָא. וּבִג"כ יִנְדַּהֵר בִּ"נ מֶהָא, וְיִנְדַּהֵר בִּ"נ יְדָלָא יִמְנַע מִתְרַעָא דְבֵיתִיהָ שְׁמָא דְמֶאֲרִיָּה.

בז וְכַד בֵּר נֶשׁ אֲתַקִּין מְזוּזָה לְפִתְחִיהָ, פִּד עֵייל * הַהוּא בִּ"נ, הַהוּא

חֲלוּפֵי גִרְמָאוֹת

1 מַסִּיף דְרָגִין כְּנוּנָא דֹא. 2 הַהוּא. 3 מַעֲרָה. 4 מוֹסִיף לְקִרְבָּא. 5 לִ"ג לִיָּה. 6 לִימִינִיהָ. 7 יִעֲבִיר. 8 לִ"ג דְבֵיתִיהָ. 9 וְלֹא. 10 לִ"ג הַהוּא בִּ"נ.

הַמּוּזָה

ביאור המאמר. היסוד הוא קו האמצעי שמבחינת למטה מחוזה, שהוא המיוחד ב' הקוין ימין ושמאל שלמטה מחוזה. ונודע שהמלכות נבנית מקו שמאל. ומטרם שקו האמצעי ייחד הימין עם השמאל, שהמלכות קבלה משמאל בלי ימין, נעשתה המלכות בבחינת ימא דקאפו, שנקפאה בתוכו אורותיה ונסתמת (כמ"ש לעיל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפו) אלא אחר שבא קו האמצעי, ובכח המסך דחירק שבו ממצע השמאל ומיחדו עם הימין (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר), אז נפתחת המלכות מהקפאון והסתימה שבה, והחכמה שבה מתלבשת בחסדים שבימין, והיא מאירה בכל שלימותה.

ונתבאר לעיל (אות ט"ו ד"ה וטוד היחוד) כי מלבד כחות הדין שבמסך דחירק דקו האמצעי הממצע את הג"ר דשמאל (כמ"ש לך י"ג ד"ה ונתבאר) צריכים עוד לקומת חסדים שיצא על זוג אור העליון במסך דחירק, וזולת החסדים האלו אין השמאל נכנע להתיחד עם הימין, ע"ש. באפן, שאין היסוד יכול ליתד הימין והשמאל זב"ז, לפתוח המלכות מקפאונה, אלא א"כ, שיש בו כחות הדין למצט הג"ר דשמאל, ויש בו קומת חסדים המתחברים עם חסדים דימין, ואז מכניע השמאל ומיחדו עם הימין. ותדע, שכחות הדין של המסך דחירק שביסוד ה"ס ש"ד דשד"י, ואור החסדים שבו ה"ס י' דשד"י, שבב' אלה מגביל השמאל שלא יאיר

הַסּוּלָם

מַאֲמֵר

הטוב, ואתה שבשמאל נקראת יצר הרע. כיון שיוצא האדם מפתח ביתו, אותו השד נושא עיניו, ורואה את יצר הרע כשהוא שורה לשמאל, הוא נמשך לאותו הצד שהיצר הרע נמצא, דהיינו לשמאל, והוסר מימין, ואז באותו צד שמאל עומד אז השם של אדונו, דהיינו המזוזה. ואינו יכול לקרב אליו להזיק לו. והאדם יוצא וניצל ממנו. וכשנכנס אל הבית, נמצא השם הקדוש שבמזוזה, עומד לימינו, ועי"ז שולט הימין על השמאל. ואינו יכול לקטרג עליו.

עז וְעִיד אֶצְטְרִיף בִּ"נ וכו': וע"כ צריך האדם להזהר, שלא יעשה טנוף ולכלוך בשער ביתו ולא ישפוך שם מים עכורים, מב' טעמים. א'. שלא יעשה בזיון אצל שם אדונו, שבמזוזה. וא'. שאז יש רשות לאותו המחבל, דהיינו השד, לחבל. ומשום זה יזהר האדם בזה, ויזהר האדם, שלא ידחה מפתח ביתו את השם של אדונו.

עז וכד בר נש וכו': וכשהאדם מתקן מזוזה לפתחו, כשאותו האדם נכנס לביתו, יצר הרע ההוא והשד ההוא שומרים אותו בעל כרחם, ואומרים זה השער לה' צדיקים יבואו בו. וכשלא נמצאת מזוזה לפתחו של אדם, היצר הרע ואותו השד, מתחזקים ומתחזקים יחד, ומניחים ידיהם על ראשו בזמן שנכנס, ופותחים ואומרים, אוי לו לפלוני שיצא מרשות אדונו. מאותו זמן והלאה, הוא נמצא בלי שמירה, שאין מי שישמור עליו. הרחמן יצילנו.

(דפו"י דף רס"ג ע"ב * דף רס"ד ע"א)

כה

ואתהגן

יָצַר הָרַע וְהָהוּא שִׂדָּא בְּעַל כְּרַחֲמֵיהוּ נִטְרִי לֵיהּ, וְאַמְרֵי זֶה הַשְּׁעַר לִי צְדִיקִים
יָבִאוּ בוֹ. וְכַד לֹא קָאִים מְזוּזָה לְפִתְחֵיהּ דְּבִנְיָ, יָצַר הָרַע וְהָהוּא שִׂדָּא מִתְתַּקְנִין

מסורת הוהר

(X) (תהלים קיח) בשלח מג צ"ש.

חלופי גרסאות

ע ל"ג מזוזה. פ מתקין.

מאמר

הסולם

המזוזה

והנה השם שדי, אינו מקובל אל המלכות
בבת אחת, אלא מתחילה מקבלת המלכות את
הדינים שבמסך, שה"ס ש"ד דשדי, ואח"כ
מקבלת ה' דשדי, שה"ס החסדים. ונמצא
שבעת שמקבלת הדינים, עוד אינם נעשים
פתח אל המלכות, כי הדינים בלבד אינם
יכולים ליחד הימין והשמאל מטרם ביאת
החסדים, וע"כ נבחן אז שנתוסף עוד דינים על
המלכות. כי מתחילה לא היו לה אלא דינים
דשמאל, שה"ס הקפאון, ועתה נתוספו עליה
דינין דנוקבא, הממעטים הג"ר דשמאל, ונמצא,
שנגרעה עוד יותר מחמתם, כי נכפלו דיניה,
ע"כ נבחן זה לבחינת מיעוט וחלל בלבד. ולא
לפתח, ובכל מקום שיש מיעוט וחסרון. יש
שם מקום לאחיות הסטרא אחרא והקליפות.
אמנם כיון שהיא עומדת לקבל גם ה' דשדי,
שאו נפתחים אורותיה על ידי הדינים והחסדים
יחד, ונעשים לה פתח, ע"כ אין הקליפות
נאחזות בה, גם בבחינת החלל והחסרון מטרם
שנעשו לפתח, אע"פ שיש להם רשות.

וז"ש (באות ע"ד) סמוך לפתחא, דהיינו
בעת שהמלכות עוד מקבלת ש"ד דשדי, שה"ס
הדינים דמסך, שאז עוד אינם פתח, אלא חלל
וחסרון, אבל הם סמוך לפתחא, כלומר
שקרובה לקבל את ה' דשדי, שאז נהפכים
הדינים להיות פתח. לקבל תריין דרגין,
אזדמן חד שידא, כי אז יש ב' מדרגות
דינים בהמלכות, כי מלבד הדינים דשמאל
שהיו לה מכבר נתוספו לה עוד דינים דמסך
שהם דינין דנוקבא, כנ"ל, שכנגד ב' מדרגות
דינים הללו, מוכנה הקליפה להאחו בהם,
שקליפה היא נקראת שדי, משום שהיא נאחזת
בדינים דש"ד, של שדי בטרם שבאה ה'
דשדי, כנ"ל. ואית ליה רישו להב"א, שיש לו
רשות להזיק מכה מקום החסרון שנעשה
במלכות, אבל מתוך שהוא סמוך לפתח, כלומר,
שהיא קרובה להמשיך ה' דשדי, שאז נעשים
הדינים לפתח, ע"כ אינו מזיק אע"פ שיש לו
רשות. כנ"ל.

ויש להבין, למה קובעים המזוזה לימין
הנכנס אל הבית, ולשמאל היוצא מן הבית.
והענין הוא, כי הארת הבית, ה"ס חכמה
שבשמאל

יאיר אלא ממטה למעלה, ומיחדו עם הימין.
והנה המלכות בכללה נקראת בשם בית,
להיותה בית קבול לכל האורות העליונים,
בדומה לבית גשמי, שהוא בית קבול לכל
רכושו וצרכיו של האדם. ואותם הדינים
והחסדים שהיסוד משפיע אל המלכות מן השם
שדי נבחן לפתח הבית, כי זולת הדינים
והחסדים האלו, היתה המלכות שה"ס הבית,
נשארת קפואה וסתומה, ועל ידיהם, היא
נפתחת, ואפשר לבא אל הבית לקבל משם
כל האורות. והמזוזה, ה"ס שם שדי הוה
הפותח את המלכות. שע"כ רשום עליה השם
שדי".

וזה אמרו (באות ע"ב) בגין דרזא
דמזוזה איהו קאים תדיר לפתחא, שסוד
המזוזה עומד תמיד לבחינת הפתח, ודא איהו
פתחא דלעילא, שהמזוזה היא הפתח של
מעלה, דהיינו של המלכות (כמ"ש להלן אות
ק"ט). כי מאלו הדינים והחסדים שבשם שדי,
נעשה הפתח במלכות, שיהיה אפשר לבא
אל הבית לקבל כל האורות שיש שם. וזולת
הפתח הזה, היתה המלכות הנקראת בית,
קפואה וסתומה מכל צד. כנ"ל. ודא איהו
דרגא דאקרי שומר, כי הדינים שבשם שדי,
שומרים האדם שלא יכשל למשוך החכמה
בדרך האסור, דהיינו, ממעלה למטה, כי אז
תיכף ירבעו עליו הדינים האלו. (וז"ש באות
ע"ג) ותו, דלא ינשי בר נש דוכרנא
דקב"ה לעלמין, כי המוחין שהאדם זוכה
לקבל אחר פתיחת המלכות ע"י שם שדי,
נקראים זכרון, ומטרם הפתיחה, בעוד שהיתה
המלכות תחת קו שמאל בלי ימין, היתה
נמשכת ממנה השכחה. ונמצא שע"י שרואה
את השם שדי בפתח המלכות, ניצל משכחה,
וזוכה לזכרון, שה"ס המוחין. וז"ש כיון דחמי
וכו' אדכר בגרמיה למעבד פקודא דמאריה.
שכיון שזוכה למוחין דזכרון, הוא זוכר לקיים
כל מצות הש"י. שהסו"ה אצל הציצית, וראיתם
אותו וגו'. וז"ש מזוזה, כלא דבר ונוקבא
כחדא, כי ה"ס השם שדי, שהוא שם של
היסוד שהוא דבר. וה"ס פתח הבית, דהיינו
הפתח של המלכות שהיא נוקבא.

(דפו"י דף רס"ד ע"א)

כ"ט

ואתהגן

פְתָדָא, שׁוּוּ דְיִיְהוּ עַל רִישֵׁיהּ בְּזַמְנָא דְעֵייל, פְּתַחֵי וְאַמְרֵי, וְוִי לִיהּ לְפִלְגְנִיא, דְהָא
נִפְק מִרְשׁוּתָא דְמֵאֲרִיָּה, מֵהָהוּא זְמַנָּא קָאִים בְּלֵא נְטִירוֹ, דְלִית מֵאן דְנָטִיר עָלֵיהּ,
רְחֻמְנָא לִישְׁבֵּן *.

חלוּפֵי גְרַמְאוֹת

צ ברפ"י כתבו צ"א ב' פקודא לאומאה וכו'.

מאמר	הסולם	המזווה
שבשמאל, בסוד בחכמה יבנה בית. וע"כ הנכנס, שפירושו שעור לא קבל המוחין שבבית, נמצא השם שדי שבמזווה, שה"ס הפתח, בימין. כי עורו הוא במוחין דימין, שהם חסדים. אבל היוצא מן הבית, שכבר קבל המוחין דו"ק דחכמה שבבית, ויוצא לו משם למדרגה אחרת, הרי המוחין שלו הם ו"ק דחכמה שבשמאל, וע"כ השם שדי שבמזווה הוא בשמאל. וז"ש (באות ע"ב) לְמַהוּ כֵּל בַּר נֶשׁ נְטִיר מַעַם קַב"ה בַּד נְפִיק וְכַד עֵייל וכו'. כי היוצא מן הפתח מקבל עמו המוחין שקבל בבית, וצריך שמירה שלא ימשוך אותם ממעלה למטה, וע"כ צריך להסתכל בסוד השם שדי שבמזווה השומר אותו ומזכיר אותו שלא ישל בעצת השד, שהוא מסית בני אדם למשוך המוחין ממעלה למטה. שהוא בחינת החטא דעץ הדעת, וכל שכן הנכנס אל הבית שצריך שמירה שלא ינוק בעצת השד. וז"ש (באות ע"ד) וְאִיהוּ קָאִים לְסַטְר שְׂמַאלָא, כי השד נמצא בצד שמאל של הפתח, ומוכן להסיתו להגביר השמאל על הימין, דהיינו שימשוך החכמה ממעלה למטה. ואז יוכל להזיק לו בין בדינין דרכורא שהם הדינים דשמאל, ובין בדינין דנוקבא שבמסך, להיות השד כלול מב' המדרגות כנ"ל.	להם פעולה כלל על הדינים דימין האלו, וא"כ, והיאך אתנטיר בר נש אי איהו שארי לְשְׂמַאלָיָהּ, שהרי אין להם פעולה זה על זה. ומשיב, כיון דנפק בר נש מטרעא דביתיה, כלומר אחר שכבר קבל הארת השמאל שבבית ויוצא משם, ההוא שידא זקיף עיניו, וחמי לִיצַר הרע וכו', כלומר, שגם השד נהנה מאלו המוחין דשמאל, שז"ס וזקיף עיניו, וע"כ הוא נמשך לִיצַר הרע של אדם שהוא בשמאל, שגם היצר הרע נכנע ממוחין האלו, וע"כ אַתְמַשֵּׁךְ לְהָהוּא סַטְרָא, שהשד נמשך לגמרי לצד שמאל, דהיינו להנות מהם, ואַתְעַדֵי מִימִינָא, והוסר לגמרי מדינים דימין, ואין לו עוד שום אחיזה בהם, שיוכל להזיק עמהם, אמנם עוד הוא יכול להזיק עי"ז שיטה אותו למשוך האור ממעלה למטה כנ"ל, דהיינו בדינים דשמאל, אמנם ובההוא סַטְרָא קָאִים שְׂמַא דְמֵאֲרִיָּה, ששם שורה השם שדי, שהוא שומר שלא יבוא האדם להמשיך ממעלה למטה כנ"ל. וְלֵא יִכִּיל לְקַרְבָּא וְלֵאבְּשָׂא לִיהּ, ונפיק ב"ג ואשתזיב מניה. וע"כ הוא יוצא וניצל ממנו.	
ונודע שהדינין שבמסך דחירק דקו האמצעי, כלולים ממנעולא ומפתחא (כח"ש לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש), ונמצא שגם השד כלול משניהם. והמוחין דבחינת השמאל אינם מהפכים הדינים להעשות פתח, רק את הדינים דמפתחא שבמסך, אבל הדינים שבמנעולא, אינם מהפכים אלא שנגנזים (כח"ש שם), וא"כ הם נשארים עוד בהשד, והוא יכול להזיק עמהם למוחין דשמאל. והוה שמקשה הרעיא מהימנא, אי הכי כי נפיק בר נש מטרעיה לבר הא ההוא שידא קאים לימיניה, כלומר שאע"פ שהאדם כבר קבל המוחין שבבית, שהם ו"ק דשמאל, עוד השד נשאר בימינו, דהיינו מדינים דנוקבא דמנעולא, שהם מבחינת ימין, ומזווה, דהיינו בחינת הפתח שנעשה ע"י גילוי המוחין שבבית, הוא בשמאל, שאין	וז"ש (באות ע"ו) וְע"ד אַצְטְרִיךְ ב"ג דְלֵא יַעֲבִיד מְנופֵא וְלְכַלּוֹכָא בְּתַרְעָא וכו', היינו שלא ימשוך האור ממעלה למטה, שבוה ממשין טנוף ולכלוך ומים עכורים, וז"ש, הוּ דְלֵא יַעֲבִיד קָלָנָא לְגַבֵי שְׂמַא דְמֵאֲרִיָּה, כי במעשה זה הוא מבזה השם שדי, שהוא נתן הגבול שלא ימשוך ממעלה למטה, כנ"ל. וְחַד, דאית ליה רשו לְהָהוּא מַחְבֵּלָא לְחַבֵּלָא, כי אז מתבטל הפתח, שנעשה בסוד השם שדי, ותחורים הדינים דש"ד למקומם, שבהם נאחו השד ומזיק לו. כנ"ל.	
	וז"ש (באות ע"ז) וְכַד בַּר נֶשׁ אַתְקִין מְזוּזָה לְפִתְחֵיהּ וכו' ההוא יצר הרע וההוא שידא בע"ז כרהייהו נטרי ליה וכו', כי אותם הדינים דנוקבא והדינים דרכורא, שהשד כלול מהם, הם עצמם מתהפכים לפתח, לפתוח כל אוצרות הבית, על ידי השלמת ה' דשדי, ושומרים אותו, שלא יתקלקל הפתח הזה, ואמרי, זה השער לְה' צְדִיקִים יִבְאוּ בו.	

(ברפ"י דף רס"ד ע"א)

6

ואתהגן

עב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד, דָּא אִיהוּ יְחֻדָּא חַד. בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הָא יְחֻדָּא אַחְרָא, לְמַהוּי שְׁמִיהּ רְזָא חַד. וְרְזָא דָא, יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים, דָּא כְּתִיב, כִּד אֵינֻן בְּיַחְדָּא חַד.

עג וְאִי תִימָא, אִי הָכִי בְּגוּוֹנָא דְכְּתִיב יְיָ אֶחָד וְשָׁמוּ אֶחָד, לָאו אִיהִי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים, דָּאִי כְּתִיב יְיָ וְשָׁמוּ הוּא אֶחָד, תּוּינָא אֶמְרִי הָכִי, לָא כְּתִיב אֶלָּא יְיָ אֶחָד וְשָׁמוּ אֶחָד, וְאַצְטְרִיךְ לומר בְּגוּוֹנָא דָא, יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים הוּא, וְיִתְחַזֵּי יְיָ אֶחָד וְשָׁמוּ אֶחָד.

פ אֶלָּא כִּלְא חַד, דְּכִד אַתְּאַחְדָן תְּרִין שְׁמָהֵן אֶלִין, דָּא בְּיַחְדָּא חַד, וְדָא בְּיַחְדָּא חַד, כְּדִין תְּרִין שְׁמָהֵן אֶלִין אַתְּעֵבִידוּ חַד, וְאַתְּפְּלִילָן דָּא בְּדָא, וְהוּי כִּלְא שְׁמָא שְׁלִים בְּיַחְדָּא חַדָּא, וְכְדִין יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים, דְּהָא כְּדִין אַתְּפְּלִיל כִּלְא דָּא בְּדָא לְמַהוּי חַד, וְעַד דְּאַתְּיַחְדּוּ כִּלְ חַד דָּא בְּלַחְדוּי וְדָא בְּלַחְדוּי, לָא אַתְּפְּלִילוּ דָּא בְּדָא, לְמַהוּי כִּלְא חַד.

חלופי גרסאות
ק ל"ג מן אלין עד אלין.

מסורת הזהר
ק לעיל אות נח צ"ח. ו' (מ"א יח) ב"ב פח צ"א.
ו' (זכריה יד) תרומה מח צ"ח.

הסולם

ה' הוא האלקים, שאם היה כתוב הויה ושמו הוא אחד, היינו אומרים כך, ששוא אל הויה הוא האלקים, אבל לא כתוב, אלא הויה אחד ושמו אחד, וא"כ היה צריך לומר כעין זה, הויה הוא, האלקים הוא, והיה שוא אל הויה אחד, ושמו אחד. וכיון שלא כתוב כן, אלא הויה הוא האלקים, הרי אינו דומה להויה אחד ושמו אחד. ואיך נאמר שיחוד שמע ובשכמל"ו, שהם ב' יחודים, בדומה להויה אחד, ושמו אחד, שהוא שוא להויה הוא האלקים.

פ אֶלָּא כִּלְא חַד וְכוּ': וְחִשְׁב, אֶלָּא הַכֵּל הוּא אֶחָד שִׁיחוד שְׁמַע וּבִשְׁכַמְל"ו, שְׁח"ס הוּיָה אֶחָד בְּשִׁמְע, וְשָׁמוּ אֶחָד בְּבִשְׁכַמְל"ו, הֵם אֶחָד עִם ה' הוּא הָאֱלֹקִים. כִּי כְּשִׁמְתִּיחְדִים ב' שְׁמוֹת, אֵלוּ, הוּיָה, שְׁח"ס ז"א עִם אֱלֹקִים שְׁח"ס מַלְכוּת, זֶה בִּיחוד אֶחָד, דְּהֵינֵנוּ בִּיחוד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו', וְזֶה בִּיחוד אֶחָד, דְּהֵינֵנוּ בִּיחוד בִּשְׁכַמְל"ו, אוּ נַעֲשִׂים ב' שְׁמוֹת אֵלוּ אֶחָד, וְנַכְלִים זֶה בְּזֶה, וְנַעֲשֶׂה הַכֵּל שֵׁם אֶחָד שֵׁלֵם, בִּיחוד אֶחָד, וְאוּ כְּתוּב, הוּיָה הוּא הָאֱלֹקִים. כִּי אוּ נַכְלֵל הַכֵּל זֶה בְּזֶה לְהוּיָה אֶחָד. אֲבָל מִטְרַם שְׁנַתִּיחְדוּ כֵּל אֶחָד זֶה בְּפִנֵי עֲצָמוּ, וְזֶה בְּפִנֵי עֲצָמוּ, אֵינִם נַכְלִים זֶה בְּזֶה לְהוּיָה הַכֵּל אֶחָד. בְּאַפְּן, שְׁח"ס אֶחָד וְשָׁמוּ אֶחָד, וְדָאִי אֵינֵנוּ שוֹא אֵל הוּיָה הוּא הָאֱלֹקִים, אֶלָּא שְׁח"ס הוּיָה הוּא הָאֱלֹקִים הוּא תוֹצֵאָה מִן הוּיָה אֶחָד וְשָׁמוּ אֶחָד, כַּמְבֹאֵר.

כלל

מאמר

כי הדינים שבידיהם נהפכו ונעשו לשער אל הויה, שיוכלו לקבל כל הארותיו כנ"ל. וכד א"כ קאים מוזנה לפתחיה, דהיינו שאינו ממשיך ה' דשדי המהפכת הדינים דש"ד לפתח. יצר הרע וההוא שידא מתתקנין כהדא, כלומר, שפועלים ביחד, שווי ידיהו על רישיה, שמשמים ידיהם, דהיינו הכוחות שלהם, שהם הדינים דרכורא ודנוקבא יחד הכלולים בהשד, על ראשו, דהיינו על הנשמה שלו, מההוא זמנא קאים בלא נטירו וכו', והקליפות עושים בו מה שרוצים.

מאמר שמע ובשכמל"ו

עב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ וְגו': שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו' זֶה הוּא יְחֻד אֶחָד. בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, זֶהוּ יְחֻד אֶחָד, שִׁיחֵיה שְׁמוֹ, שְׁח"ס הַמַּלְכוּת הַנִּקְדָּאת שֵׁם, כְּסוּד אֶחָד. וְזֶה סוּד, הוּיָה הוּא הָאֱלֹקִים, שְׁח"ס הַהוּיָה, שְׁח"ס ז"א הוּא הַמַּלְכוּת הַנִּקְדָּאת הַנִּקְדָּאת. שֶׁזֶה כְּתוּב, כְּסוּד"א וּמַלְכוּת הֵם בִּיחוד אֶחָד. וְע"כ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה"ס הוּיָה, וּבִשְׁכַמְל"ו ה"ס הוּא הָאֱלֹקִים.

עג וְאִי תִימָא אִי וְכוּ': וְאִם תֹּאמַר, א"כ, הרי יחוד דשמע ובשכמל"ו, הם כעין שכתוב, הויה אחד ושמו אחד, שאינו שוא אל (דפני דף רס"ד צ"א)

לא

ואתהגן

פא כָּלֵּלָא דְּכָל אֹרִייתָא, הָכִי הוּא וְדָא, דְּהָא אֹרִייתָא אִיהִי תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְאִיהִי תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה. תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, דָּא הוּא דְּכְתִיב יי'. תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה, דְּכְתִיב הָאֱלֹהִים. וּבְגִין דְּאֹרִייתָא אִיהִי רְזָא דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, אֲקָרִי הָכִי.

פב תוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה, דָּא כָּלֵּל, וְדָא פֶּרֶט. כָּלֵּל אֲצִטְרִיק לְפֶרֶט, וּפֶרֶט אֲצִטְרִיק לְכָלֵּל, וְאִתְיַחֲדוּ דָּא בְּדָא, וְהוּי כְּלָא חַד. וְעַד כָּלֵּלָא דְּאֹרִייתָא, אִיהוּ כָּלֵּלָא דְּלַעֲיֵלָא וְתַתָּא, בְּגִין דְּשִׁמָּא דָּא לַעֲיֵלָא, וְשִׁמָּא דָּא לְתַתָּא. דָּא רְזָא דְּעֵלְמָא עֲלָא. וְדָא רְזָא דְּעֵלְמָא תַתָּא. וְעַד כְּתִיב אַתָּה הִרְאָתָ לְדַעַת כִּי יי' הוּא הָאֱלֹהִים, דָּא כָּלֵּלָא דְּכָלֵּלָא, וְיֻכַּל דָּא דְּאֲמַרְן, אֲצִטְרִיק בִּינְי לְמַנְדַּע בְּהַאי עֲלָמָא.

פג וְאִי תִימָא, פְּקוּדֵי אֹרִייתָא אֲנִי אֵינֻן הִיכָא, בְּכָלֵּלָא דָּא. אֲלָא דָּא אִיהוּ זְכוּר. וְדָא אִיהוּ שְׁמוּר. וְכָל פְּקוּדֵי אֹרִייתָא בְּהִינֵי כְּלִילָא, בְּרְזָא דְּזְכוּר, וּבְרְזָא דְּשְׁמוּר, וְכָלֵּלָא אִיהוּ חַד.

פד פְּתַח ר' יוֹסִי וְאָמַר, הָא דְּתַנְיֵנָן צְלוּתָא דְּעַרְבִית חוּבָה אִיהוּ, וְדָא בְּגִין דְּק"ש אֲדַעְרְבִית חוּבָה, וְקב"ה אֲתִיחַד בְּלִילָא, כְּמָה דְּאֲתִיחַד בִּימָמָא. וּמַדַּת לֵילָה אֲתַכְלִיל בִּימָמָא, וּמַדַּת ימָמָא אֲתַכְלִיל בְּלִילָא, וְאֲתַעְבִּיד יְחוּדָא. וּמֵאֵן דְּאָמַר רְשׁוּת, בְּגִין אִימּוּרִין וּפְדִרִין דְּמַתְעַכְּלֵי בְּלִילָא. וְהָא אֲוִקִימָנָא.

חלופי גרמאות

ד ל"ג מן וכל עד ודא איהו שמור באות פ"ג, ו אף, ת ל"ג הכא, א ל"ג הערבית, ב ל"ג מן ואתעביד עד ודא, ג דמתאכלי.

שמע ובשכמל"ו

הסולם

מאמר

וכל זה שאמרנו צריך האדם לדעת בעולם הזה.

פג וְאִי תִימָא פְּקוּדֵי וכו': ואם תאמר, מצוות התורה איפה הם בכלל הזה, אם הויה הוא האלקים, הוא כלל הכל. ומשיב, אלא זה, הויה, הוא זכור, וזה האלקים, הוא שמור, וכל מצוות התורה באלו כלולות בסוד זכור ובסוד שמור. שזכור כולל רמ"ח מ"ע ושמור כולל שס"ה ל"ת. והכל הוא אחד.

פד פְּתַח ר' יוֹסִי וכו': פריי ואמר, זה שלמדנו שתפלת ערבית היא טובה, הוא ודאי משום, שקריאת שמע של ערבית היא טובה, כי הקב"ה מתיחד בלילה בסוד ק"ש, כמו שמתחד ביום. ומדת לילה נכללת ביום ומדת יום נכללת בלילה, ונעשה היחוד. ומי שאומר רשות, הוא מטעם התפלה שנתקנת כנגד אימורים ופדרים הנעכלים ונשופים בלילה שהם אינם חוב. כי תפלת שחרית ומנחה הם כנגד ב' תמידים, שהם חוב, ותפלת ערבית כנגד אימורים וכו', שהם רשות. וכבר העמדנו. דכתיב

(דפו"י דף רס"ד ע"א)

כ"ב

ואתחנן

פ"ה דכתיב ואהבת את יי אלהיך, האי קרא אוקימנא, ואוקמוהו חברייא. אבל אית לשאלא, אי בהאי יחודא דשמע ישראל, אתפליל כללא, ימינא ושמאלא, אמאי פתיב לבתר ואהבת, והיה אם שמוע, דהא ביחודא אתפלילו. אלא התם בכלל. הקא בפרט. והכי אצטריך.

פ"ו וברנא ד'יחודא דהא אתערנא ביה, יחודא איהו כגוונא דתפלין דרישא, ותפלין דדרועא, בתפלין דרישא ד' פרשין, והא אתמר. והקא ג' שמעון אינון. התם ארבע פרשין, וכל חד וחד בלחודי. והקא ג' שמעון, דמה בין האי להאי.

פ"ז אלא אינון ארבע פרשין הא אתערנו בהו, חד נקודה קדמאה. וחד רנא דעלמא דאתי. וחד ימינא * וחד שמאלא. אלין רנא דתפלין דרישא. והקא ברנא דא, יחודא דא תלת שמעון עלאין, אינון יגוונא דאינון ארבע פרשין. יי קדמאה, דא נקודה עלאה, ראשיתא דכללא. אלהינו, רנא דעלמא דאתי. יי בתראה, כללא דימינא ושמאלא פתרא, בכללא תדא ואלין אינון תפלה דרישא, ודא איהו יחודא קדמאה.

חלופי גרמאות

ד בדפויי כתבו כאן ציור זה. ה עלאה; מוסיף קדמאה עלאה. ו בגין.

חמנה	חנה	חפילין	חפילין	חפילין	חפילין
חנה	חנה	חנה	חנה	חנה	חנה
חנה	חנה	חנה	חנה	חנה	חנה
חנה	חנה	חנה	חנה	חנה	חנה

מאמר

הסולם

שמע ובשכמל"ו

הויה אלקינו הויה. שם ארבע פרשיות שכל אחת ואחת היא בפני עצמה, וכאן רק ג' שמות, מה ההפרש בין זה לזה.

מאמר ד' פרשין דתפלין דרישא ודרועא

פ"ז אלא אינון ארבע וכו': ומשיב, אלא אלו ארבע פרשיות הרי העירו בהן, שאחת, דהיינו קדש, היא הנקודה הראשונה דהיינו יי דהויה, שהיא חכמה. ואחת, דהיינו והיה כי יביאר, היא סוד עולם הבא, שהוא בינה. ואחת, דהיינו שמע, היא ימין דדעת. ואחת, שהיא והיה אם שמוע, היא שמאל דדעת. אלו הם סוד תפלין של ראש. וכאן בסוד זה דקריאת שמע, היחוד הזה של ג' שמות העליונים, הויה אלקינו הויה, הם כעין אלו ארבע פרשיות דתפלין. הויה הראשונה, היא נקודה עליונה ראשית הכלל, דהיינו חכמה. אלקינו, ה"ס עולם הבא, דהיינו בינה. הויה האחרונה

פ"ה דכתיב ואהבת את וגו': כתוב, ואהבת את ה' אלקיך. מקרא זה העמדנו. והעמידוהו החברים. אבל יש לשאול, אם ביחוד הזה דשמע ישראל נכלל הכל, ימין ושמאל. כנ"ל, למה כתוב אח"כ ואהבת שהוא ימין, והיה אם שמוע, שהוא שמאל, הרי ביחוד קריאת שמע כבר נכללו. ומשיב, אלא שם בקריאת שמע הוא בכלל, שימין ושמאל דדעת נכללו בכלל אחד, בהויה (כנ"ל אות ל"ז), וכאן בפרט, שתחלה כתוב, ואהבת בפני עצמו, שהוא חסד, ואח"כ כתוב, והיה אם שמוע בפני עצמו, שהוא גבורה. וכך צריך להיות.

פ"ו וברנא ד'יחודא דהא וכו': ובסוד היחוד אשר הערנו בו, היחוד דקריאת שמע הוא, כמו היחוד דתפלין של ראש ותפלין של יד. בתפלין של ראש יש ד' פרשיות, וכבר למדנו אותן, וכאן בקריאת שמע יש ג' שמות,

(דפויי ד' רס"ד ע"א * ד' רס"ד ע"ב)

לג

ואתהגן

פח) ותפלין דדרועא, פללא דכל הגני פתדא, ונדא איהו ונדא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. הקא פללא דאינון תפלין דרישא, דאתפלילו גו תפלין דדרועא.

פט) ונדא דא, ברוך: דא ונדא דנקודה עלאה, דאיהו ברוך, דכל ברקאן נבעין מתפן. ואי תימא, עלמא דאתי אקרי ברוך. לאו הכי. דהא נקודה עלאה איהו דכר, עלמא דאתי נוקבא, איהו ברוך, ואיהי ברכה, ברוך דכר, ברכה נוקבא. וע"ד ברוך איהו נקודה עלאה. שם: דא עלמא דאתי, דאיהו שם גדול. כד"א ומה תעשה לשמך הגדול. פבוד: דא פבוד עלאה, דאיהו ימינא ושמאלא, וכלהו פליקן בהאי תפלה של יד, דאיהו מלכותו. ונטיל פלא בגויה, ובהאי אתפלילן בהאי מלכות, עלמין פלהו, למיזן לון, ולספקא לון, בפכמה דאצטריכו.

צ) ונדא איהו יחודא דתפלין דרישא ותפלין דדרועא, פגוונא דנדא דיתודא דתפלין, הכי הוא יחודא דכלא. ונדא איהו ברירו דמלה. והא סדרנא יחודא דא קמי בוצינא קדישא, ואמר לי דהא בד' גוונין אסתדר יחודא, ונדא ברידא דכלהו. והכי איהו ודאי, וכלהו ונדא דיתודא, אכל סדורא דתפלין, דא הוא יחודא עלאה פדקא יאות.

חלופי גרסאות

ז דתפלין. ח דרישא כללא גו תפלין דדרועא כללא כל. ט כל. י מוסיף ביה בהאי. כ ליג בכמה. ל דסדר; אסדר.

מסורת הזהר

ת) (יהושע ז) משפטים סג צ"פ.

הסולם

ד' פרשין דתפלין דרישא ודרועא

זהו עולם הבא, דהיינו בינה, שהיא שם גדול, כמש"א, ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד, זהו כבוד עליון, דהיינו דעת, שהוא ימין ושמאל דדעת, וכולם כלולים בתפלה של יד היא, דהיינו במלכות, שהיא סוד המלה מלכותו. והמלכות לוקחת הכל בתוכה, ובוה נכללו במלכות זו כל העולמות לון אותם ולכלכל אותם כמה שצריכים, שזהו לעולם ועד. כי ועד, לשון מזון כמו בבוקר יאכל עד. ולעולם ועד, פירושו, שהמלכות מזינה העולם כולו.

ז) ודא איהו יחודא וכו': וזה הוא גם כן היחוד של תפלין של ראש ותפלין של יד, כי כעין סוד היחוד של התפלין כן הוא יחוד הכל. וזה הוא בירונו של הרבר. וכך סדרתי היחוד הזה לפני המאור הקדוש, שהוא ר"ש, ואמר לי, כי בד' אפנים מסתדר היחוד דקריאת שמע, וסדר הזה, הוא הברור מכולם. וכך הוא ודאי. ובכולם הם סוד היחוד, דהיינו בק"ש ושאר דברים, אבל הסדר של התפלין, זה הוא יחוד עליון כראוי.

ומגו

מאמר

האחרונה היא כלל ימין ושמאל דדעת, ביחד בכלל אחד. ואלו הם סוד תפלין של ראש, וזה הוא יחוד הראשון שבק"ש.

פח) תפלין דדרועא כלא וכו': תפלין של יד, הן כלל של כל אלו ד' פרשיות ביחד, דהיינו בבית אחד, וזה הוא סוד יחוד הב' שבק"ש, שהוא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כאן, ביחוד הב', הוא הכלל של ד' פרשיות התפלין של ראש הנכללים תוך התפלין של יד, בבית אחד. כלומר שיחוד בשמאלו דומה ליחוד ד' פרשיות דתפלה של יד.

פט) ונדא דא, ברוך וכו': וסוד זה הוא, ברוך, זה סוד נקודה עליונה, שהיא חכמה, שהיא ברוך, משום שכל הברכות נובעות משם. ואם תאמר, שעולם הבא נקרא ברוך, שהיא בינה. אינו כן, כי נקודה עליונה, חכמה, היא זכר, ועולם הבא, בינה, היא נקבה, לפיכך הוא, הזכר, נקרא ברוך, והיא, הנקבה, נקראת ברכה. ברוך הוא זכר, וברכה היא נקבה, וע"כ, ברוך, הוא נקודה עליונה, דהיינו חכמה. שם, (דפו"י דף רס"ד ע"ב)

דף

ואתהגן

צא ומגו דאתכלילו מינא וישמאלא ברנא דשמא חד בארח קלל, אצטריך לבתר לאפקא לון בארח פרט, אבל לאו בארח יתודא, דהא יתודא בקראי קדמאי איהו, למתוי יי אחד, בתפלין דרישא. וישמו אחד, בתפלין דדרועא. ותי כלא חד. פיון דיתודא אתסדר כלא בכללא, מרישא דנקודה עלאה, אצטריך לבתר לאתעטרא מרישא דנהורא קדמאה, דאיהו רישא דכלא .

צב גליף ואתקין משה, כ"ה אתון ברנא דפסוקא דיתודא, דכתיב שמע ישראל יי אלהינו יי אחד. ואינון כ"ה אתון גליפין, מתקין ברנא דלעילא. יעקב בעא לאתקנא לתתא, ברנא דיתודא, ואתקין בכ"ד אתון, ואינון בשכמל"ו. ולא אשלים לכ"ה אתון, בגין דעד לא אתתקן משפנא. פיון דאתתקן משפנא, ואשתלים מלה דהנה נפיק מניה, כד אשתלים, לא מליל אלא בכ"ה אתון, לאחזאה דהא אשתלים דא, בגוונא דלעילא, דכתיב וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר, דהא כ"ה אתון.

צג וע"ד כ"ה זינין, לאשלקמא תקונא דמקדשא, וכל הני אתון אוקימנא באינון אתון גליפין דאוליפנא ממר. ובגין דמשפנא אשתלים ברזין אלין, אקרי כ"ה, ביהודא דשלימו דמשפנא. וע"ד וחסידך יברככה פתיב, רנא דשלימו דכל משפנא, ותקונא דיליה.

מסורת הזהר (ויקרא א) וירא מה צ"ג. ב) (תהלים קמה) יתרו טו צ"ג.
חלופי גרסאות
ח ל"ג ושמאלא. ו ל"ג מן בארע עד בארע. ס לאתערא.
ע בדפויי כתבו ע"כ. פ ואתקין. צ אתקין. ק ל"ג הא כ"ה אתון.

מאמר
צא ומגו דאתכלילו ימינא וכו': ומשום שנכלל ימין ושמאל זדעת, בסוד שם אחד, בקריאת שמע, דהיינו בהויה אחרונה (כנ"ל אות פ"ו) בדרך כלל, הוא צריך אח"כ להוציאם בדרך פרט, דהיינו ואהבת בפני עצמו, והיה אם שמוע בפני עצמו, אבל לא בדרך היתוד, כי היתוד כבר נעשה בפסוקים הראשונים, בשמע ובשכמל"ו. שיהיה הויה אחד בתפלין של ראש, שהוא היחוד דשמע ישראל, ושיהיה שמו אחד בתפלין של יד, שהוא היחוד דבשכמל"ו, ונעשה הכל אחד. כיון שהיתוד נסדר הכל בכלל, מראש נקודה העליונה, צריכים אח"כ לעטר מראש של אור הראשון שהוא ראש הכל. דהיינו כתר.

צב גליף ואתקין משה וכו': חקק ותקן משה כ"ה אותיות בסוד יתוד הפסוק, שכתוב שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. והן כ"ה אותיות חקוקות, החקוקות בסוד של מעלה. דהיינו בסוד ז"א. כי כ"ה רומז על כ"ב אותיות התורה, ותנ"כ שה"ס ג' קוין. כמ"ש (דפויי דף רס"ד ע"ב)

ד' פרשין דתפלין דרישא ודרועא
לפנינו. יעקב רצה לתקן למטה, במלכות, בסוד היחוד, ותקן בכ"ד אותיות, והם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שיעקב תקן אותו, שיש בו כ"ד אותיות, ולא השלים לכ"ה אותיות, והוא משום שעוד לא נתקן בומונו המשכן, שהוא כנגד מלכות, כיון שנתקן המשכן ונשלם הדבר שהמשכן נמשך ממנו, לא דיבר עמו אחר שנשלם, אלא בכ"ה אותיות, להראות שזו, המלכות, נשלמה כעין שלמעלה, כמו ז"א שיש לו כ"ה אותיות, שכתוב וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, הרי יש בו כ"ה אותיות. וביאור הדברים ע"י לעיל (תרומה אות רמ"ג).

צג וע"ד כ"ה זינין וכו': וע"כ יש כ"ה מינים להשלים תקון המשכן, שהם י"ג מינים, זהב וכסף וגו'. וי"ב אבנים שבחשן. וכל אלו האותיות למדנו, באלו אותיות חקוקות שלמדנו מאדוני. ומשום שהמשכן נשלם בסודות אלו כ"ה אותיות, ע"כ נקרא המשכן, דהיינו המלכות, בשם כה, שמורה על יחוד

לה

ואתהגן

צד) כ"ה: לקבל כ"ב אתון, ותורה ונביאים וכתובים, דאינון פללא תדא, ירזא תדא. בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא, ברזא דכ"ה אתון, דאינון שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, ובשכמל"ו, דאינון כ"ד אתון, ויכוין כל חד בהו, פלהו אתון מתתברן פתדא, וסלקין לחבורא חד, תשע וארבעים תרעין, ברזא דיובלא. וכדין אצטריך לסלקא ועד, לא תפיר. וכדין אתפתחו תרעין, וחסבי קב"ה להווא ב"נ, פאילו קיים אורייתא פלה, דאיחיה אתיא במ"ט פנים בכלא.

צה) וע"ד אצטריך לכונא רעותא פכ"ה ובארבע ועשרין, לסלקא לון ברעותא דלבא, בתשע וארבעין תרעין דקאמרן, פינן דאתפוןו בהאי, יתפוןו בההוא יחודא דאמר מר, שמע ישראל וגו' ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, פללא דכל אורייתא פלה. ופאה חולקיה מאן דיתפוןו בהו, ודאי פללא איהו דכל אורייתא דעילא ותתא. ודא איהו רזא דאדם, שלימו דדכר ונוקבא, ורזא דכל מהימנותא. ע"כ.

צו) רבי אבא שלח ליה לר' שמעון ואמר ליה, האי דאוקמיה מר בתפלין דמארי עלמא, ד' פרשיין אינון קודשא דקודשין, א שפיר. משכא דעל תפלין, ואינון רצועין אקרו קדושה, אסמכתא מנלן. שלח ליה ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו וגו' דייקא, וקכי אוקמיה רב המנוא סבא. ואלין אינון דרישא, ודרועא ידכה בה"א, וקא אוקמוה.

חלופי גרסאות

ר ורזא דא. ו דאוקים; דאוקמוה וליג מר. ת ואינון; דאינון וליג ד' פרשיין. א ליג שפיר.

מסורת הזהר

(ג בראשית א) ב"א רלט צ"ה.

הסולם

מאמר

צח) וע"ד אצטריך לכונא וכו': וע"כ צריך לכון הרצון בכ"ה אותיות דשמו, ובכ"ד של ברוך שם, להעלותם ברצון הלב במ"ט שערי בינה, שאמרנו. אחר שנתכוין בזה, יכוון באותו היחוד שאמר אדוני, אשר שמע ישראל וגו' וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הם כלל של כל התורה כולה. אשרי חלקו מי שיתכוון בהם, ודאי הוא כלל של כל התורה, שלמעלה, שהוא ז"א, ושלמטה, שהיא מלכות. וזה הוא סוד אדם, שהוא שלמות דכר ונוקבא. דהיינו השלמות של ז"א ומלכות. ויחוד הזה הוא סוד כל האמונה. (ע"כ רעיא מהימנא).
צו) ר' אבא שלח לר' שמעון, ואמר לו, זה שהעמיד אדוני, בתפלין דרבון העולם, ד' פרשיות, שהם קדש קדשים, דהיינו חו"ב ותו"מ דדעת, יפה הוא. העור שעל התפלין והרצועות שנקראים קדושה, סמך על זה מאין לנו. שלח לו, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כחנות עור וגו' עוד הוא בדיוק, דהיינו

יחוד השלמות שבמשכן, שהוא המלכות, וע"כ כתוב, וחסידיך יברכוכה. שהוא אותיות יברכו בה. שה"ס שלימות כל המשכן והתקון שלו.

צד) כ"ה לקבל כ"ב וכו': כ"ה הוא כנגד כ"ב אותיות ותורה נביאים וכתובים, שג' וכ"ב הם כ"ה, שהם כלל אחד, וסוד אחד. בשעה שישראל מיתדים היחוד בסוד כ"ה אותיות שבמקרא הזה, שהם שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד. והיחוד של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהם כ"ד אותיות. ומכוין בכל אחד מהם, כל האותיות מתחברות יחד ועולות לחבור אחד, שהם מ"ט אותיות כנגד מ"ט שערים שבסוד היובל, שהוא בינה, ואז צריך להעלות היחוד עד המלה ועד, ולא יותר, כי במלה ועד, נגמר החשבון מ"ט, ואז נפתחים מ"ט שערי בינה. ומחשיב הקב"ה אותו האדם, כאלו קיים התורה כולה, הבאה בכלה במ"ט פנים.

(דפו"י דף רס"ד ע"ב * דף רס"ה ע"א)

ל

ואתהגן

צו אר"ש, אית מאן דמתני בהאי בגוונא, ויהיה דרועא שמאלא דקב"ה, ואקרי גבורה. אי הכי לא אשתארן ברישא אלא תלת. ואינון ארבע. אבל תרין ותיכין קדישין אינון, ודא אתקשר בלבא. ודא אתקשר במוחא. ולבא ומוחא, אתקשר דא בדא. וזווגא חד להו, ושפיר קאמרו חב"י. ויהיה לאות על ידכה, במה דאתמר, ולא אקרי אלא אות.

צח אמר ר"ש, בשעתא דב"נ אקדים בפלגות ליליא, וקם ואשתדל באורייתא, עד דנהיר צפרא. בצפרא אנת תפלין ברישיה, ותפלין ברשימא קדישא בדרועיה, ואתעטף בעטופא דמצוה, ואתי לנפקא מתרעא דביתיה, אערע במזוזה, ושימא דשמא קדישא בתרעא דביתיה, ארבע מלאכין קדישין מזדווגין עמיה ונפקין עמיה מתרעא דביתיה, וואזפי ליה לבי בנישתא, ומכריזי קמיה, הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא, הבו יקרא לבריה דמלכא, לפרצופא יקרא דמלכא, רוחא קדישא שריא עליה, אכריזי ואמר וישראל אשר בך אתפאר. ו

צט כדין ההוא רוחא קדישא סלקא לעילא, ואסהיד עליה קמי מלכא קדישא, כדין פקיד מלכא עלאה, למכתב קמיה כל אינון בני היכליה, כל אינון

מסורת הזהר

(ד' ישעיה מט) יתרו טו צ"ר.

חלופי גרסאות

ב ל"ג גוונא. ג ההוא. ד ושפיר קאמרו חב"י. ובג"כ דא אתקשר בלבא וכו'. ה ל"ג מן בפלגות עד בצפרא. ו ברפויי כתבו חסר ועיין בסוף הספר סימן יג השייך כאן.

דרך אמת זן ומלויס אותו.

מאמר

הסולם

ד' פרשין תפלין דרישא ודדרועא

המלכות, כמו שלמדנו, שלא נקראת המלכות אלא אות. כי תפלין של יד הם מוחין דמלכות. **צח** אמר ר"ש בשעתא וכו': אר"ש, בשעה שאדם מקדים עצמו בחצות לילה, וקם ועוסק בתורה עד שמאיר הבוקר. ובבוקר מניח תפלין בראש ותפלין ברושם הקדוש, דהיינו תפלין של המלכות, בורוע. ונתעטף בעטוף של מצוה. ובא לצאת מפתח ביתו הוא פוגש במזוזה, שהיא רושם של השם הקדוש, שהוא מלכות, בשער ביתו. הנה אז, ארבעה מלאכים קדושים מתחברים עמו, ויוצאים עמו מפתח ביתו ומלויס אותו לבית הכנסת, ומכריזים לפניו, תנו כבוד לצורת המלך הקדוש, תנו כבוד לבן המלך, לצורת הפנים של המלך. ורוח קדוש שורה עליו, מכריז ואומר, ישראל אשר בך אתפאר.

צט כדין ההוא רוחא וכו': אז, אותו רוח הקדוש, עולה למעלה ומעיד עליו לפני המלך הקדוש. אז מצוה המלך העליון לכתוב לפניו כל אלו בני היכלו, כל אלו הנודעים לפניו. ו"ש, ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. מהו ולחושבי שמו. הוא כש"א וחושבי מחשבות, שהם מחשבות אומנות,

אף

(ברפויי דף רס"ה ע"א)

ז

ואתהנן

דאשתמודען קמיה, הה"ד ויפתב ספר זכרון לפניו לראי וי ולחושבי שמו. מאי ולחושבי שמו. כד"א י וחושבי מחשבות, אינון דעבדין לשמיה, אומנותא בכלא, אומנותא דתפילין, בכתיהון ברצועיהון וכתבתהון. אומנותא דציצית, בחוטיהון בחוטא דתכלתא. אומנותא דמזוזה. ואלין אינון חושבי שמו. וכתובי וחושבי מחשבות.

ק) ולא עוד אלא דקב"ה משתבח ביה, ומכריז עליה בכלהו עלמין, חמו מה בריה עבדית בעולמי. ומאן דייעול קמיה לבי פנישתא, פד נפק מתרעיה, ולא תפילין ברישיה וציצית בלבושיה, ואמר אשתתוה אל היכל קדשך ביראתך. קב"ה אומר, אן הוא מוראי, הא סהיד סהדותא דשקרא.

קא) א"ר יוסי, ופאה חולקיה דמשה, דהכא אומר אלהינו. דא"ר שמעון, משה בדרגא עלאה יתיר אתאחד, על שאר נביאי מהימני. וא"ר שמעון, אלמלא הוה ידעי בני נשא מלין דאורייתא, לינדעון דהא לית שום מלה באורייתא, או את באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין ויקירין.

קב) ת"ח, פתיב, משה ידבר והאלהים יענוו בקול. ותנינן, מאי בקול. בקולו של משה. ושפיר הוא, בקולו של משה דייקא, בשהוא קול דאיהו אחד ביה, על כל שאר נביאין. ובגין דאיהו אתאחד על פלהו, בשהוא קול, דרגא עלאה, הוה אומר להו לישראל, וי איהו דרגא דאקרי שכינתא, דשרייתא בגווייהו. ופאה חולקיה.

חלופי גרסאות

ז בחשב האפור. ח ובבתי בתיהון; וכתי בתיהון. ט מכריז. י אלקין. כ יצחק. ל ל"ג דאיהו. מ מוסיף נביאין ומתמן משה אתון על כלהו. נ ההוא. ס דאיהו; מוסיף דאיהו רב.

מסורת הזהר

ה (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג. ו (שמות לה) ז (תהלים ה) הקסה"ז קמו צ"א. ח (שמות יט) פקודי רב צ"א.

ד' פרישין דתפלין דרישא ודדרונא

שמעון, אם היו יודעים בני אדם דברי תורה, היו יודעים שאין מלה בתורה או אות בתורה, שאין בה סודות עליונים ויקרים.

מאמר אלקינו אלקך

קב) ת"ח כתיב משה וכו': בוא וראה, כתוב, משה ידבר והאלקים יענוו בקול. ולמדנו מהו בקול. היינו בקולו של משה. ויפה הוא, בקולו של משה הוא בדיק, דהיינו באותו קול שהוא אחדו בו, שהוא ז"א, שהוא עולה בו על כל שאר הנביאים, שאינם נאחזים אלא במלכות ולא בז"א. ומשום שהוא נאחז בקול הזה, שהוא ז"א, יותר מכולם, הנה בקול הזה שהוא מדרגה העליונה, היה אמר לישראל ה' אלקיך, שהיא המדרגה שנקראת שכינה, השורה בתוך ישראל. שהיא למטה ממדרגת ז"א, שנאחז בו משה. אשרי חלקו.

ואר"ש

הסולם

מאמר

אף כאן, אלו שעושים לשמו, אומנות בכל דבר, אומנות התפלין, בהבתים שלהם ברצועותיהם ובכתיבה שלהם. אומנות הציצית, בחוטים שלהם, בחוט התכלת. אומנות המזוזה. ואלו הם חושבי שמו, כמ"ש וחושבי מחשבות.

ק) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא, שהקב"ה משתבח בו ומכריז עליו בכל העולמות, ראו מה בני עובד בעולמי. ומי שנכנס לפניו לבית הכנסת, וכשיוצא מפתחו, בלא תפלין בראשו וציצית בלבושו, ואומר אשתתוה אל היכל קדשך ביראתך. אומר הקב"ה, איפה הוא מוראי, הרי מעיד עדות שקר.

קא) א"ר יוסי זכאה וכו': אר"י, אשרי חלקו של משה שאמר כאן בשמע ישראל, אלקינו. כי אמר ר"ש, משה נאחז במדרגה עליונה יותר על שאר נביאים הנאמנים. וא"ר

(דפו"י דף רס"ה ע"א)

ל"ה

ואתהגן

קג) ואר"ש, תנינן, קללות שבת"כ, משה מפי הגבורה אמרן. ושבמשה תורה, משה מפי עצמו אמרן. מאי מפי עצמו. וכי ס"ד דאפילו את זעירא באורייתא, משה אמר ליה מגרמיה.

קד) אלא שפיר הוא, והא אתערנא, מעצמו לא תנינן, אלא מפי עצמו. ומאי איהו. שהוא קול דאיהו אחיד ביה. וע"ד, הללו מפי הגבורה. והללו מפי עצמו. מפי שהוא דרנא דאתקשר ביה על שאר נביאי מהימני. ועל דא, בכל אתר אלהיד, והכא אלהינו.

קה) ת"ח, פמה אית להו לבני נשא לאסתמרא "אורתייהו, בגין דישתדלון בפלתנא דמאריהון, ויזכון לחיי עלמין. תחות כורסייא דמלכא קדישא, אית מדורין עלאין. ובההוא אתר דכורסייא, מזונה אתקשר, לאשתנבא מפמה מארי דינין, דומינין לאתערא בהו בבני נשא, בההוא עלמא. פגוונא דא עביד קב"ה לישראל, ונהב להו פקודי אורייתא, בגין דישתדלון בה וישתבון בהאי עלמא, מפמה מארי דינין, מפמה מקטרגי, דאנדמנון בהו בבני נשא בכל יומא.

קו) ר' תייא אמר, האי מאן דבעי דיסתמר אורתי, לא יעבר על מייא דאושדין קמי פתחא. בגין דתמן שרי חד שידא, והוא בין תרין "דשין דפתחא, ואנפוי לקבליה דפתחא, ואסתכי "כל מה דעבדין בביתא, ולא לבעי ליה

חלופי גרמאות

ע אורתי, פ ראשין, צ ליא כל.

הסולם

מאמר

אלקיניו אלקיך

כמה יש לבני אדם לשמור דרכיהם כדי שיעסקו בעבודת רבונם ויזכו לחיי עולם. תחת הכסא של המלך הקדוש, שהוא המלכות, יש מדורים עליונים. ובמקום ההוא של הכסא, שהוא המלכות, נקשרת המזונה, להציל האדם מכמה מיני דינים, המוכנים לעורר בהם בני אדם בעולם ההוא. כעין זה עשה הקב"ה לישראל ונתן להם מצוות התורה, כדי שיעסקו בהן ויהיו נצולים בעולם הזה מכמה בעלי הדין, מכמה מקטרגים, הפוגשים בבני אדם בכל יום.

מאמר פין דאושדין קמי פתחא

ק) ר' חייא אמר וכו': רח"א, כל מי שרוצה להשמר בדרכיו, לא יעבור על מים ששופכים לפני הפתח. משום ששם שורה שד אחד, והוא בין ב' דלתות הפתח, ופניו כנגד הפתח, ורואה כל מה שעושים בבית. וע"כ אין אדם צריך לשפוך מים בין ב' שערי הפתח. ר' יצחק אמר, מים צלולים, אין איסור בהם. אלא שלא ישפוך אותם דרך בזיון. מהו הטעם

קג) ואר"ש תנינן קללות וכו': וא"ר שמעון, למדנו, קללות שבתורת כהנים, שבחומש ויקרא, משה אמרם מפי הגבורה. וקללות שבמשנה תורה, שבדברים, משה מפי עצמו אמרם. מהו מפי עצמו, וכי יעלה על דעתך שאפילו אות קטנה בתורה, היה משה אומר מעצמו.

קד) אלא שפיר הוא וכו': ומשיב, אלא יפה הוא, והרי הערנו, מעצמו, לא למדנו, אלא מפי עצמו. ומה הוא. הוא אותו הקול שמשא אחוז בו, דהיינו ז"א, וע"כ הללו שבתורת כהנים, מפי הגבורה, שהיא בינה, הנקראת גבורה עליונה. והללו שבמשנה תורה, מפי עצמו, דהיינו מפי מדרגה ההיא שנאחו בה משה יותר מכל נביאים הנאמנים, שהיא מדרגת ז"א. ועל כן בכל מקום נאמר אלקיך, משום שרומו על מלכות, שהיא למטה מז"א, וכאן, בשמע ישראל נאמר אלקיניו, משום שרומו על בינה. שהיא למעלה מז"א, שמשא נאחו בו.

קה) ת"ח כמה אית וכו': בוא וראה,

(דפו"י דף רס"ה ע"א *) דף רס"ה ע"ב)

ל"ט

ואתהנן

לאנוש דישדי מייא בין תרי תרעי. ר' יצחק אומר, מיין צלילן לית לן בה. והוא דלא יושיט לון ארח קלנא. מאי טעמא. בגין דאית ליה רשו לנזקא. ולא עוד אלא דיהדר רישיה לקבלי ביתא, ובכל מה דאסתפל אתלטייא.

קז) תלת מאה ושתין וחמש, פחושבן ימי שתא, אית ליה שמשין, דהוא שליט עליהו, וכלהו נפקין עם ב"ג, כד נפק מתרעא דביתיה. א"ר אלעזר, כל דא בעי קב"ה לנטרא לון לישראל, ואתקין שמייה קדישא לעילא, דאיהו אורייתא, ואורייתא פלא "חד שמא קדישא איהו, ומאן דאשתדל באורייתא, אשתדל בשמיה.

קח) ת"ח, בעי ב"ג בפתחא דביתא לרשמא שמא קדישא, דאיהו מהימנותא דכלא. דהא בכל אתר ודשמא קדישא אשתכח זיגין בישינ לא משתפחי תמן, ולא יכלין לקטרגא ליה לב"ג, פמה דכתיב "לא תאונה אליך רעה וגו'.

קט) "אתר דפתחא דביתא שריא פגוונא דלעילא. אתר דפתחא דביתא עלאה שריא, מזווא אקרי. דהוא תקווא דביתא, ופתחא דביתא. משהיא מזווא ערקין מארי גימוסין, מארי דדיגין קמיה לא משתפחין. וקבל דא לתתא, כד ב"ג אתקין מזווא לפתחא דביתא, ויהא שמא קדישא רשים באתווי, האי ב"ג אתעטר בעטרוי דמאריה, ולא קרבינ לפתחא דביתיה זיגין בישינ, ולא משתפחי תמן.

קי) ר' אבא הוה אתי מלמחמי לר"ש, פגע ביה ר' יצחק, אומר ליה

חלופי גרסאות

ק ל"ג חד. ר שמא. ש מוסף מזווא אקרי אתר. ת עלאה וכגוונא. א ביתא ול"ג עלאה. ב דאיהו.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים צ"א) בשלח כג צ"ת.

מיין דאושדון קמי פתחא

שם, ואינם יכולים לקטרג על האדם, כמ"ש לא תאונה אליך רעה וגו'.

קט) אתר דפתחא דביתא וכו': המקום שפתח הבית שורה שם הוא כעין שלמעלה. המקום שפתח הבית העליון שורה, נקרא מזוזה, (כמ"ש לעיל אות ע"ז בהסולם ד"ה וזה אמרו באות ע"ב) שהוא תקון הבית, ופתח הבית. ממזוזה היא בורחים בעלי חוק, ובעלי הדין אינם נמצאים לפניו. וכנגד זה למטה, כשהאדם מתקן מזוזה לפתח ביתו, וזה השם הקדוש שדי, רשום באותיותיו, הרי אותו האדם מעוטר בעטרוותיו של אדונג, ומינים הרעים אינם קרבים לפתח ביתו, ואינם נמצאים שם. (כמ"ש שם כ"ז היטב ע"ש).

קי) ר' אבא הוה אתי וכו': ר"א היה בא מלראות את ר' שמעון. פגש בו ר' יצחק, אומר

הסולם

מאמר

הטעם. הוא משום שיש לו, לשד, רשות להזיק. ולא עוד, אלא שמחזיר ראשו. כנגד הבית. ובכל מה שמסתכל נעשה מקולל. (וע"י לעיל אות ע"ז בהסולם).

קז) תלת מאה ושתין וחמש וכו': שס"ה כחשבון ימות השנה, יש לו, לשד, משמשים, שהוא שולט עליהם, וכולם יוצאים עם האדם כשיוצא מפתח ביתו. א"ר אלעזר, כל זה, כי רצה הקב"ה לשמור את ישראל, והתקין שמו הקדוש למעלה, שהוא התורה, וכל התורה היא שם קדוש אחד, ומי שעוסק בתורה, עוסק בשמו.

קח) ת"ח בעי ב"ג וכו': בוא וראה, אדם צריך לרשום בפתח ביתו את השם הקדוש, שהוא אמנות כל. כי בכל מקום שהשם הקדוש נמצא, מינים רעים אינם נמצאים

(דפו"י דף רס"ה ע"ב)

וּאֶתְהַנֵּן

מ

מֵאֵן אֶתִּי, מֵאֲרִיחַ דְּנִהוּרָא, גְּבַר דְּאֶתְדַבֵּק בְּנוּרָא דְּאֶכְלָא כֹּל יוֹמָא, הָא נְהוּרָא עֲמִיחַ שְׂרִי. אָמַר לִיה, תְּגִינֵן דְּחִיבָא עֲלֵיה דְּבִינֵי, לְקַבְּלָא אֲפִי שְׁכִינְתָא, בְּכָל רִישׁ יְרַחֵי וְשַׁבְתֵּי. וּמֵאֵן אִיהוּ. רַבִּיה. כִּי שׁ בּוֹצִינָא עֲלָאָה קַדִּישָׁא, דְּכָל בְּנֵי עֲלָמָא בְּעָאן לְקַבְּלָא אֲנָפוּי. אִר יִצְחָק, אֶהְרִנָא עַמְדָּה, וְאֶקְבֵּל אֲנָפִי שְׁכִינְתָא, וְאֶטְעַם מֵאִינוּן מְלִין עֲלָאִין, דְּאֶטְעַמַת קַמִּיחַ.

קיא פִּתַח ר' אָבָא וְאָמַר, שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נִשְׁאֲתִי אֶת עֵינֵי הַיּוֹשְׁבֵי בְּשָׁמַיִם. שִׁיר דָּא לֹא כְּתִיב מֵאֵן אָמְרוּ. אֲלֹא בְּכָל אֶתְרָא דְּאִיהוּ סְתִימִים, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרוּ עֲלֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל בְּגִלּוּתָא. הַיּוֹשְׁבֵי בְּשָׁמַיִם, הַיּוֹשֵׁב מִבְּעֵי לִיחַ, מֵאֵי הַיּוֹשְׁבֵי.

קיב אֲלֹא אוֹקִימָנָא, מֵאֵן דְּבָעֵי לְצַלָּאָה צְלוּתִיחַ קַמִּי מְלַכָּא קַדִּישָׁא, בְּעֵי לְמַבְעֵי מַעֲמִיקְתָא דְּכֻלָּא, לְאַרְקָא בְּרַכָּאן לְתַתָּא, כְּמַה דְּכְתִיב וְשִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרְאֲתִיךָ יי'. וְהֵאֵי יוֹד יִתִּיר, עֲמִיקְתָּא דְּכֻלָּא הִיא, דּוּבְהֵאֵי בְּעֵי לְמַבְעֵי בְּעוֹתִיחַ, לְאַרְקָא בְּרַכָּאן לְהֵהוּא אֶתְרָא דְּאֶקְרִי שְׁמַיִם, לְאַתְּוֹנָא מְגִיחַ כֻּלָּא, וְעִיד הַיּוֹשְׁבֵי בְּשָׁמַיִם, בְּשָׁמַיִם מְמַשׁ, דְּכַד אִינוּן בְּרַכָּאן יי' נְגִידוֹ וְאֶתְמַשְׁכוּ מֵהֵהוּא אֶתְרָא וְעוֹמְקָא דְּכֻלָּא, וְאֶתִּישְׁבֵן בְּאֶתְרָא דְּאֶקְרִי שְׁמַיִם, כְּדִין בְּרַכָּאן מִשְׁתַּכְּחִי בְּעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי.

קיד כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם, מֵאֵי כְּעֵינֵי עֲבָדִים. אֵלֶיךָ אִינוּן

חֲלוּפֵי גְרַמְאוֹת

ג לֵיג מֵאֵי הַיּוֹשְׁבֵי. ד וְהֵאֵי בְּעֵי לְאַרְקָא וְלֵיג לְמַבְעֵי בְּעוֹתִיחַ. ה הַנְּגִידוֹ. ו עוֹקְמָא.

מִסוּרַת הַזְהָר

י' (תהלים קכג) ויגש כג צ"א. כ) (שם קל) ויחי עג צ"ה.

הסולם

מאמר

הַיּוֹשְׁבֵי בְּשָׁמַיִם וְגו'

אלא העמדנו, מי שרוצה להתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש צריך לבקש מן העמוקה מכל, דהיינו מבינה, שתשפיע ברכות למטה. כמ"ש שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. ואותה י' היתה, בהיושבי בשמים, היא העמוקה מכל, בינה, ומזו צריך לבקש בקשתו להריק ברכות למקום שהוא שנקרא שמים, שהוא ז"א, שיוזנו ממנו הכל. וע"כ כתוב, **הַיּוֹשְׁבֵי בְּשָׁמַיִם**, בשמים ממש, דהיינו בז"א שנקרא שמים, כי כשהברכות נזלות ונמשכות מאותו המקום העמוק מכל, שהוא בינה, ומתישבות במקום שנקרא שמים, דהיינו בז"א, נמצאות אז הברכות בעליונים ותחתונים.

קיג כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל וְגו': כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם. שׂוֹאֵל, מֵהוּ כְּעֵינֵי עֲבָדִים. וּמְשִׁיב, אֵלּוּ הֵם שְׂאֵר שְׂרֵי הַעַמִּים, שֶׁהֵם עוֹ שְׂרִים הַעֲלִיּוֹנִים, שְׂאִינֵם נִזְוֵנִים אֵלּא מִשְׂיורֵי נֹךְ הָאֵילָן, שֶׁהוּא ז"א, שִׁישְׂרָאֵל מִתְדַבְּקִים

אמר לו, מאין אתה בא בעל האור. איש המתדבק באש אוכלה כל יום, הרי האור שורה עמו. ואינו צריך לבקש ממי. אמר לו, למדנו, שחוב מוטל על אדם לקבל פני השכינה בכל ראש חודש ושבת. ומי הוא. זה הוא רבו. וכל שכן מאור עליון קדוש, שהוא ר"ש, שכל העולם צריכים לקבל פניו. אמר ר' יצחק, אחזור עמך לר"ש, ואקבל פני השכינה. ואטעם מאלו דברים העליונים, שטעמת לפניו.

מֵאֵמַר הַיּוֹשְׁבֵי בְּשָׁמַיִם וְגו'

קיא פִּתַח ר' אָבָא וְכו': פּר"א, וְאָמַר, שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נִשְׁאֲתִי אֶת עֵינֵי הַיּוֹשְׁבֵי בְּשָׁמַיִם. שִׁיר זֶה לֹא כְּתוּב מִי אָמְרוּ. אֲלֹא בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא סְתוּם וְלֹא נִזְכָּר מִי אָמְרוּ, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא מְלַכּוֹת, אָמְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּת. הַיּוֹשְׁבֵי בְּשָׁמַיִם, הִיחַ צָרִיךְ לוֹמַר הַיּוֹשֵׁב, מֵהוּ הַיּוֹשְׁבֵי.

קיב אֲלֵּא אוֹקִימָנָא מֵאֵן וְכו': וּמְשִׁיב,

(דפו"י דף רס"ה ע"ב)

מא

ואתהנגן

שאר רבדכי עמין, דלא אתגנו אלא משירא ינופא דאילנא, דישראל מתדבקין ביה. וכד ישראל נטלין ברקאן מההוא אתר, פלהו מתברכן מישראל.

קיד) כעיני שפחה אל נד גבירתה, דא היא שפחה דאוקימנא, דקטיל קודשא בריה הוא חילא דילה במצרים, דהא לית חילא דידה, אלא פד "אתנגיד מתמצית דהאי ארץ ישראל. וארץ ישראל "גבירתה אקרי. ועל האי פתיב, "תחת שלש רגזה ארץ. מאן ארץ. דא ארץ ישראל, פמה דאתמר. תחת עבד פי מלוך, אלין אינון עבדים דקאמרן. פד אתגיהב שלטנותא לחד מנייהו. ודא הוא דקתיב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. שפחה פי תירש גבירתה " דא היא שפחה דקאמרן.

קטו) ת"ח, מסטרא דהאי שפחה, נפקי פמה גרדיני טהירין, מקטרגין לקבליהו דישראל, ולקטרגא לון. וקב"ה עביד להו לישראל נטירו, פאפא דבעי לנטרא לכריה מן פלא. אמר קב"ה לישראל, פמה מקטרגין ומינין לקבלייכו, אשתדלו בפולחני, ואנא אהא נטיר לכו לבר. ואתון תהוון ומינין בקתיכון מלגו, וניימי בערסיכון, ואנא אהא נטיר לכו לבר, וסותרני ערסיכו.

קטז) ות"ח, בשעתא דאינון זינין בישין קריבין לפתחא דב"נ וקפן רישא, ומסתפלן ב"בשמא קדישא דאתחזי לבר, דאיהו שדי, דמתעטר בעטרוי, שמא " דא שליט על " פלהו, מניה דחלין וערקין, ולא קרבין לפתחא דב"נ.

חלופי גרסאות

1 גופא. ח מוסף אתגיד קב"ה. ט מאי. י סותרני וליג לבר. כ ברשימא. ל דאשלים וליג דא שליט. ח כלא.

מסורת הזהר

2 (משלי ל) ב"א ול צ"ג.

היושבי בשמים וגו'

וראה מצד שפחה זו יצאו כמה רוחות חוקרי דין שמקטרגים כנגד ישראל, ובאים לקטרג עליהם. והקב"ה עשה שמירה לישראל כמו אב הרוצה לשמור את בנו מכל מקרה. אמר הקב"ה לישראל, כמה מקטרגים מוכנים כנגדכם, עסקו בעבודתי, ואני אהיה שומר אתכם מבחוקי. אתם תהיו נתונים בבתיכם מבפנים ותהיו ישנים במטתכם, ואני אהיה שומר עליכם מבחוקי, ומסביב מטותיכם.

קטז) ות"ח בשעתא דאינון וכו': ובוא וראה, בשעה שאלו מינים הרעים קרבים לפתחו של אדם, נושאים ראשם ומסתכלים בהשם הקדוש הנראה מבחוקי, שהוא שדי, המתעטר בעטרותיו, דהיינו הממשך כל המוחין אל המלכות (כנ"ל אות ע"ז בחסולם). שם הזה שולט על כולם, ממנו יראים ובורחים, ואינם קרבים לפתחו של האדם.

א"ל

הסולם

מאמר

מתדבקים בו. וכשישראל לוקחים ברכות ממקום ההוא, כולם מתברכים מישראל.

קיד) כעיני שפחה אל יד גבירתה; זו היא השפחה שהעמדנו, שהרג הקב"ה הכח שלה במצרים, דהיינו שכתוב עד בכור השפחה. כי אין הכח שלה נמצא אלא כשנמשך מתמצית השפע של ארץ ישראל, שהיא המלכות, וארץ ישראל נקראת גברתה של השפחה. ועל זה כתוב, תחת שלש רגזה ארץ. מי היא ארץ, זו ארץ ישראל, שהיא המלכות, כמו שלמדנו. תחת עבד כי ימלוך אלו הם העבדים שאמרנו, שהם ע"י שרי האומות. שזה נאמר בעת שניתנה ממשלה לאחד מהם. וזה הוא שכתוב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. דהיינו משעבוד השרים של האומות. שפחה כי תירש גבירתה, זו היא השפחה שאמרנו. שנאמר עליה עד בכור השפחה.

קטו) ת"ח מסטרא דהאי וכו': בוא

(דפו"י דף רס"ה ע"ב *) דף רס"ו ע"א

מב

ואתהגן

ק"ז א"ל רבי יצחק, אי קכי, ירשום ב"נ שְמא דא בפתחא דביתא, ולא יתיר, אַמאי כל פּרשְתא. אָמר ליה שפיר הוא, דְהא שְמא דא לא אַתְעָטר, אַלא באינּוּן אַתּוּן פּלהוּ, רְשִימִין בְרְשִימָא דְמִלְכָא, וְכד אַכְתָּב כָּל פּרְשְתָא, כְּדִין שְמָא דא מתְעָטר בְעָטְרוֹי וְנִפְיק מִלְכָא כָּל חִילוֹי, וּפְלָהוּ רְשִימִין בְרְשִימָא דְמִלְכָא, כְּדִין דְחִלִין מְנִיָה, וְעָרְקִין מִמְקַמֵּיהּ.

ק"ח ת"ח, וְהִיָה שְמָא קְדִישָא, מִתְתָא לְעִילָא. וְעַל דָא, שְדֵי אַתְרֵשִׁים מְלָכָה, לְקַבְלֵי שְמָא דָא. וְהִיָה מְלָגוּ, שְדֵי מְלָכָה. לְמַהוּ נְטִיר ב"נ מְכָל סְטְרִין מְלָגָאוּ וּמְלָכָה. א"ר אַבָא, כְּמָה תְיִלִין קְדִישִין וְמִינִין בְּהִיא שְעֵתָא דְאַנְח ב"נ מְזוּזָה לְתַרְעִיָה, פְּלָהוּ מְכַרְזֵי וְאַמְרֵי מִזֶה הַשְעָר לִי וְגו'.

ק"ט זַכָּאָה חוֹלְקֵהוּן דִישְרָאֵל, כְּדִין אֲשַׁתְמוּדְעֵן שְרָאֵל דְאִינוּן בְּנֵי מְלָכָא קְדִישָא, דְהָא פְּלָהוּ אַתְרֵשִׁימוּ מְנִיָה. אַתְרֵשִׁימוּ בְּגוּפֵיָהוּ, בְּרְשִימָא קְדִישָא. אַתְרֵשִׁימוּ בְּלְבוּשֵׁיָהוּ, בְּעָטוּפֵיָהוּ דְמְצוּהָ. אַתְרֵשִׁימוּ בְּרִישֵׁיָהוּ, בְּכַתְי דְתַפִּילֵי, בְּשְמָא דְמֵאֲרִיָהוּן. אַתְרֵשִׁימוּ בִידֵיָהוּ, בְּרְצוּעֵי דְקְדוּשָא. אַתְרֵשִׁימוּ בְּמִסְאֲנֵיָהוּ, בְּמִסְאֲנָא דְמְצוּהָ. אַתְרֵשִׁימוּ לְבָרָה, בְּנְרִיעָה בְּחַצְדָא. אַתְרֵשִׁימוּ בְּכַתְיָהוּן, בְּמְזוּזָה דְפִתְחָא. בְּכָלֵא רְשִימִין בְּנֵי דְאִינוּן בְּנֵי מְלָכָא עֲלָאָה, זַכָּאָה חוֹלְקֵהוּן.

מסורת הזהר

(תהלים ק"ח) בשלח מג צ"ש.

חזו"פ גרסאות

1 ל"ג כלהו רשימין ברשימא דמלכא. 2 קמי; קמיה. 3 בשמא. 4 ל"ג במזוזה דפתחא. 5 באינון; דאינון רשימין.

מאמר

הסולם

היושבי כשמים וגו'

כן, נרשם השם שדי מכתוב כנגד השם הזה. השם והי"ה מבפנים, ושדי מכתוב. כי השם שדי הוא המגביל את החכמה שבחשם והי"ה, שלא תאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל אות ע"ז בהסולם ד"ה ונתבאר) כדי שיהיה האדם נשמר מכל הצדדים מבפנים ומכתוב. א"ר אבא, כמה צבאות קדושים מוכנים בשעה ההיא שאדם מניח מזוזה לפתחו. כולם מכריזים ואומרים זה השער לה' וגו'. (כמ"ש שם).

ק"ט זַכָּאָה חוֹלְקֵהוּן דִישְרָאֵל וְכו': אֲשֵרֵי חֲלַקְסָא שֶׁל יִשְרָאֵל, כִּי אַז נִיכְרִים יִשְרָאֵל, שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, כִּי כוֹלֵם רְשׁוּמִים מִמְנוּ, רְשׁוּמִים בְּגוּפָם, בְּרוּשָׁם הַקְדוּשׁ שֶׁל בְּרִית מִילָה. רְשׁוּמִים בְּלְבוּשָׁם, בְּעָטוּף שֶׁל מְצוּהָ. רְשׁוּמִים בְּרֵאשָׁם בְּכַתְיָם שֶׁל הַתְּפִלִין, שֶׁהֵם שֵׁם שֶׁל אֲדוֹנָם. רְשׁוּמִים בִּידֵיהֶם, בְּרְצוּעוֹת שֶׁל קְדוּשָׁה. רְשׁוּמִים בְּנִיעֵיהֶם, בְּנִיעַל שֶׁל מְצוּהָ, דְהֵינּוּ בְקִרְבָן פֶּסַח שְׁנֵאמַר נַעֲלִיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּבַחֲלִיצָה. רְשׁוּמִים בְּשֵׁדָה, בְּרוּיעָה וְקְצִירָה. רְשׁוּמִים

ק"ז א"ל ר' יצחק וכו': א"ל ר"י, אם כן, ירשום האדם שם הזה, שדי, בפתח הבית, ולא יתיר, למה צריכים כל הפרשה שבמזוזה. אמר לו, יפה הוא, כי שם הזה, שדי, שהוא יסוד, אינו מתעטר, אלא באלו האותיות כולם הרשומים ברשימת המלך, דהיינו הנכתבים במזוזה, שה"ס המוחין הנמשכים ע"י אותו השם, וכשנכתבת כל הפרשה, אז מתעטר שם הזה בעטרוטיו. והמלך, ז"א, יוצא בכל צבאותיו, כולם רשומים ברשימת המלך, שהיא המלכות, או מפתדים מפניו, ובורחים מפניו. כי אחד שמתגלה ע"י שם שדי כל המוחין אל המלכות, אז מתהפך החלל להיות מזוזה. (כנ"ל אות ע"ז בהסולם).

ק"ח ת"ח ויהי שמה וכו': בוא וראה ודיה, של והיה אם שמוע, הוא שם קדוש, והיה, ממטה למעלה. כי כתוב תחילה ו"ה ואח"כ י"ה. שזה מורה על החכמה שבקו שמאל שאינה מאירה אלא ממטה למעלה. ועל (דפו"י דף רס"ז ע"א)

מג

ואתהנן

קכ עד דהוו אָזלי, אָמר רבי אָבא, מאי דכתיב ׀ אותי עֲזְבוּ מְקוֹר מִים חיים לְחֻצוֹב לָהֶם בְּאֵרוֹת וְגוֹ'. אותי עֲזְבוּ, דָא הוּא מֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּאֵת רְשִׁימָא קְדִישָׁא. וּבִמָּה מִשְׁקַר ׀ בֵּיהּ. דְּעִיל וְלִיהּ בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, ׀ כד"א ׀ וּבְעַל פֶּת אֵל נָכְר, דְּאֶקְרִי ׀ בּוֹרוֹת נְשָׁבְרִים. דְּהָא עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹתִים אֶקְרוּ בּוֹרוֹת נְשָׁבְרִים.

קכא וּדְיִשְׂרָאֵל, אֶקְרִי בְּאֵר מְקוֹר מִים חיים, דָא רְשׁוּתָא קְדִישָׁא, מְהִימְנוּתָא קְדִישָׁא. וְאֶקְרִי בְּאֵר מְבוּעֵי דְמִיין צְלִילָן, נְפִקִין וְנִזְלִין מִנָּה, כד"א ׀ וְנִזְלִים מִן לְבָנוֹן. ׀ וְנִזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרָךְ. וּכְתִיב ׀ מְעֵין גְּנִים בְּאֵר מִים חיים. ׀ סְטָרָא אַחְרָא אֶקְרִי בּוֹרוֹת נְשָׁבְרִים. אֲשֶׁר לֹא יִכִּילוּ הַמַּיִם.

קכב ת"ח, נְהָרָא דְנָגִיד וְנָפִיק, אֲשֶׁקִי לְכָל גִּינְתָא, וְרוּי לְכָל אַתְרַּ וְאַתְרַּ, כְּמָה דְאֻקְיָמְנָא, עַד דְּמְלִי לְהֵהוּא אַתְרַּ ׀ בְּגִנְתָא, דְּאֶקְרִי בְּאֵר מִים חיים. וּמִתְמַן אֲתָנּוּ וְעֵלְאִין וְתַתְּאִין, כד"א ׀ וּמִשָּׁם יִפְרֹד.

קכג וְכָל אֵינוֹן סְטָרִין דְּסְטָר שְׁמַאלָא, לֹא מִשְׁתַּקְיִין מִהֵהוּא נְבִיעֵו דְמִיין נְבִיעֵין, בְּגִין דְּאֵינוֹן מִסְטָרָא דְשָׂאָר עֲמִין, וְאֶקְרוּ בּוֹרוֹת נְשָׁבְרִים. וּמֵאֵן דְּמִשְׁקַר ׀ בְּרִשְׁמָא קְדִישָׁא בְּהֵהוּא סְטָרָא, אַתְדַּבֵּק ׀ בְּבוֹרוֹת נְשָׁבְרִים אֲשֶׁר לֹא

חלופי גרסאות

ק בהו. ד להו. ש ל"ג כד"א ובעל בת אל נכר. ת ל"ג מן באר עד באר. א ל"ג סטרא אחרא אקרי בורות נשברים. ב מהו אלא ההוא נהרא וליג ת"ח. ג ורוי. ד דמטי. ה גנתא. ו עלמין תתאין. ז ל"ג ואקרו בורות נשברים. ח בשמא. ט בארות.

מסורת הזהר

(1) (ירמיה ב) ויקרא סא צ"מ. (2) (מלאכי ב) חיי שרה סו צ"ג. (3) (ירמיה ב) ויקרא סא צ"מ. (4) (שיר ד) חיי שרה ע צ"א. (5) (משלי ה) נח ט צ"א. (6) (שיר ד) חיי שרה ע צ"א. (7) (בראשית ב) ב"א ר"א צ"א.

אותי עזבו וגו'

אחרא נקרא, בורות נשברים אשר לא יכילו המים.

המילים

קכב ת"ח נהרא דנגיד וכו': בוא וראה, נהר הנמשך ויוצא, שהוא יסוד, משקה לכל הגן, שהוא מלכות, ומרוה לכל מקום ומקום, כמו שהעמדנו, עד שממלא לאותו מקום של הגן, הנקרא באר מים חיים, שהוא יסוד המלכות, שמשם נזונים העליונים ותחתונים. כמש"א, ומשם יפרד וגו'.

קכג וכו' אינון סטריין וכו': וכל אלו הצדדים של צד שמאל, אינם נשקים, מאותו מבוע מים נובעים, משום שהם מצד שאר העמים, ונקראים בורות נשברים. ומי שמשקר ברושם הקדוש בעד ההוא, מתדבק בבורות נשברים אשר לא יכילו המים, שאינם נכנסים שם. ואותו זוכה לשמרו זוכה להישקות מאותו מבוע הנחל, בעולם הבא. וזוכה שתתמלא הבאר ההיא העליונה שתמשכנה ברכות למעלה ולמטה. אשרי הוא בעולם הזה ובעולם הבא. על

מאמר

רשומים בבתיהם, כמוזזה בפתח. בכל דבר הם רשומים שהם בני מלך העליון, אשרי חלקם.

מאמר אותי עזבו וגו'

קכ עד דהוו אָזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, א"ר אבא, מה שכתוב, אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו. זה הוא שמשקר באות רושם הקדוש. ובמה משקר בו. היינו שמכניסו ברשות אחר. כש"א, ובעל בת אל נכר, שנקראים בורות נשברים. כי העמים עובדי עבודה זרה נקראים בורות נשברים.

קכא ודישרא"ל אקרי באר וכו': ושל ישראל, שהיא המלכות. נקראת, באר מקור מים חיים. זהו רשות הקדוש של האמונה הקדושה, שהיא המלכות, ונקראת באר מבועים שמים צלולים יוצאים ונזולים ממנה, כש"א, ונזולים מן לבנון. וכו', ונזולים מתוך בארך וכתוב, מעין גנים באר מים חיים. הסטרא (דפו"י דף רס"ז ע"א)

מד

ואתהגן

יכילו המים, ולא עיילי לתמן. וההוא דנכי לנטרא ליה, זכי לאתשקניא מההוא
נביעו דנחלא בעלמא דאתי, וזכי דאתמלי ההוא באר עלאה, לנגדא ברקאן
לעילא ותתא. זכאה איהו בעלמא דין, ובעלמא דאתי, על דא פתיב, ויהיית
בגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

קכד ווי למאן דמשקר יברשימא קדישא, דהא משקר בשמא עלאה.
ולא עוד, אלא דגרים להאי באר דלא אתברכא, וקרנן עליה כי הוציא
שם רע על בתולת ישראל. בתולת ישראל דייקא. ואוקמיה רבי שמעון
באתריה, ומאן דשוי תסקופי מלין על אנתתיה קדמיתא, ואפיק עלה
שום ביש, כמה דאפיק לעילא, דכתיב כי הוציא שם רע על בתולת ישראל
סתם.

קכה ואזלא הא, כי הא דאמר רבי חייא אמר רבי יוסי, בתולה ירתא
שבע ברכות, דאתברכא בשבע, בגין דבתולת ישראל ירתא שבע ברבן, ועל
דא אתקרי בת שבע.

קכו ואנתתא אתרא, מאן ברקאן דילה. ברקתא דבעזו ורות, כד"א,
ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן יי את וגו', דודאי בתולה
בז' אתברכא, ולא אתתא אתרא ברזא דא. פינן דמטו בתקל חד, חמו אילגין,
יתבו תחתייהו. אמר רבי אבא, הא צחותא דמלי דאורייתא. גיטיב.

קכז פתח ואמר, וקהה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכאו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ת) (דברים כב) ח"א
בהשמות רס. צ"ט תצא אות כג א) (רות ד) ז"ח פח
ט"ג שמי"ט ט"ד ש"ח. ב) (ישעיה כז) ויגש לג צ"א.
י) מסיף בעלמא דין ובעלמא. כ) ה"ד והיית כגן וגו'
זכוי וכוי עד לעילא ותתא וליג מן זכאה איהו עד סוף
האות. ל בשמא. מ באתתיה. נ ל"ג מאן; דמאן. ס ל"ג
קדמיתא. ע אתברכך. פ ל"ג אתתא.

מאמר

הסולם

אותי עזבו וגו'

על זה כתוב, והיית כגן רוה וכמוצא מים
אשר לא יכזבו מימיו.
קכד ווי למאן דמשקר וכוי: אוי למי
שמשקר ברושם הקדוש, כי משקר בשם העליון,
ולא עוד אלא שגורם לאותה הבאר, שהיא
מלכות, שלא תתברך, וקוראים עליו, כי הוציא
שם רע על בתולת ישראל. בתולת ישראל
הוא בדיוק, דהיינו המלכות שנקראת בתולת
ישראל. בסוד שחזורת תמיד להיות בתולה.
והעמיד ר"ש במקומו, שמי שמשים עלילת
דברים על אשתו הראשונה ומוציא עליה שם
רע, הוא דומה כמו שמוציא שם רע למעלה,
במלכות, שכתוב, כי הוציא שם רע על בתולת
ישראל, סתם. שדומה על המלכות.

קכה ואזלא הא כי וכוי: וזה הולך
על דרך שאמר ר' חייא, בשם ר' יוסי, שבתולה
יורשת שבע ברכות, כי מתברכת בשבע
(דפו"י דף רס"ו ע"א * דף רס"ו ע"ב)
מאמר האובדים בארץ אשור
קכז פתח ואמר והיה וגו': פתח ואמר,
והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכאו
האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים
וגו'

מה

ואתהגן

האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים וגו'. והנה ביום שהוא, מאן ביום שהוא. אלא שהוא יומא דאתידע לקב"ה כד"א ונהנה יום אחד הוא יודע ליי'. תו, ביום שהוא, כד"א ביום בא גוג על אדמת ישראל.

קכח) יתקע בשופר גדול. מה לן ביה, אי הוא רב או זעיר. אלא שהוא שופר עלאה, דביה נפקין עבדין לחירו דדיר, והאי איהו יוכלא, דיוכלא עלאה ונרכבא הוא. וכד האי אתער, כל חירו דעלמין מתערין ביה, וההוא אקרי שופר גדול.

קכט) ובאו האובדים בארץ אשור. האובדים מפעי ליה, או הנאבדים, מאי האובדים. האובדים ממש, בגין דאינון יבארעא אחרא, ומאן דשאר יבארעא אחרא, ניק מרשותא אחרא וכאלו לא שריא במהימנותא, בג"כ אובדים אקרון. אובדים אינון בכל סטרין, דכד ישראל שריין בארעא קדישא, ופאין, ופאין דדיר בכלא, ופאין לעילא ותתא.

קל) ד"א ובאו האובדים, מאן אינון. אלין צדיק וכנסת ישראל. דאקרון אובדים. מנלן. כנסת ישראל, דכתיב על מה אבדה הארץ, אבודה או נאבדת לא פתיב, אלא אבדה הארץ, דא כנסת ישראל. צדיק, דכתיב הצדיק אבד, אבד או נאבד לא פתיב, אלא אבד, והא אוקמוה.

קלא) ואי תימא, ובאו, מאן אתר אתיין אלין אובדים. אלא, כנסת

חלופי גרסאות

צ ל"ג כד"א. ק ל"ג בנין. ר ברשותא. ו מוסיף מאן
מאן. ת ברשותא. א תדיר זכאין. ב אבדין.

מסורת הזהר

(ג) (זכריה יד) וירא עד צ"א. (ד) (יחזקאל לח.) (ה) (ירמיה
(ט) (וישב מ צ"ג. ו) (ישעיה נז) ב"ב וה צ"א.

האובדים בארץ אשור

הסולם

מאמר

אובדים הם בכל הצדדים, למעלה ולמטה. כי כשישראל שורים בארץ הקדושה, הם צדיקים וזוכים תמיד בכל, למעלה, בשפע ז"א. ולמטה, בשפע המלכות. וכשהם בחוץ לארץ אובדים כל זה.

קל) ד"א ובאו האובדים וכו': פירוש אחר. ובאו האובדים, מי הם. אלו הם צדיק, שהוא יסוד, וכנסת ישראל, שהיא מלכות, הנקראים אובדים. מאין לנו. בכנסת ישראל כתוב, על מה אבדה הארץ, דהיינו המלכות הנקראת ארץ. אבדה או נאבדת לא כתוב, אלא אבדה הארץ שהיא כנסת ישראל. בצדיק כתוב, הצדיק אבד, אבד או נאבד לא כתוב, אלא אבד. הרי שצדיק וכנסת ישראל נקראים אובדים. כמו שהעמדנו. (וישב אות ס"ז).

קלא) ואי תימא ובאו וכו': ואם תאמר, ובאו מאיזה מקום באים אלו אובדים, הצדיק וכנסת ישראל שהם יסוד ומלכות. ומשיב, אלא

וגו'. והיה ביום ההוא, מי הוא ביום ההוא. ומשיב, אלא יום ההוא הנודע אל הקב"ה, כש"א והיה יום אחד הוא יודע לה'. עוד. ביום ההוא, הוא כש"א ביום בא גוג על אדמת ישראל.

קכח) יתקע בשופר גדול: שואל, מה לנו בו, אם הוא שופר גדול או קטן. ומשיב, אלא הוא שופר עליון, שבו יוצאים תמיד עבדים לחירות, וזה הוא יובל, דהיינו בינה, שיובל עליון וגדול הוא, וכשה מתעורר להשפיע, כל חירות העולמות מתעוררים בו, וההוא, נקרא שופר גדול.

קכט) ובאו האובדים בארץ אשור: שואל, האובדים היה צריך לומר, או הנאבדים, מהו האובדים. ומשיב, האובדים ממש, משום שהם בארץ אחרת, ומי ששורה בארץ אחרת יונק מרשות אחרת וכאלו אינו שורה באמונה, משום זה הם נקראים אובדים שאבדו האמונה, (דפו"י דף רס"ז ע"ב)

ואתהגן

מו

ישְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא. צְדִיק, כְּמָה דְאֻקְמוּהָ, דְכָתִיב "בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן, בְּגִין דְיִיתוּב לְאַתְרֵיהּ, וְיִיתִי לְאַתְחַבְרָא בְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, וּבְאִו הָאוּבְדִים בְּאַרְץ אַשּׁוּר. וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַיְיָ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, מֵאִי קָא מִיַּרְי. אֲלֵא מְלָה דָּא דְהִנְדְּחִים בְּאַרְץ מִצְרַיִם, דְּכַבְיָכוּל, יִשְׂרָאֵל לֹא יִפְקֹן מִן גְּלוּתָא, אֲלֵא בְשִׁכְיַנְתָּא, כְּמָה דְאֻקְמוּהָ, וְאִינוּן נְדָחִים הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיְיָ.

קל"ב תו אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתִיב, "יְיָ" יִשְׁמֹר צִאתְךָ וּבּוֹאְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. יִשְׁמֹר צִאתְךָ תִּינַח. אֲלֵא וּבּוֹאְךָ, מֵאִי קָא מִיַּרְי, דְּהָא מֵאֵן דְּעָאֵל לְבֵיתֵיהּ לֹא מִסְתַּפֵּי. אֲלֵא הָאִי ב"נ דְשׁוּי רְשִׁימָא קְדִישָׁא לְבֵיתֵיהּ, בְּמַלְיִן דְשִׁמָּא עֲלָאָה, הָאִי אֲתַנְטִיר מְכָלָא. כִּד נְפִיק הֵהוּא דְמְדוּרְיָה לְתַרְעָא דְבֵיתֵיהּ, וְקִיף וְחָמִי רְשִׁימָא קְדִישָׁא, "וְעֵינִן בְּפִתְחֵיהּ. כִּד נְפִיק ב"נ, הוּא אוֹנִיף לֵיהּ, וְנָטִיר לֵיהּ. כִּד עֵייל לְבֵיתֵיהּ, הוּא אֲכַרְיז קַמֵּיהּ, אֲנַדְהֵרוּ בִיקְרָא דְדִיוִקְנָא דְמַלְכָּא קְדִישָׁא. וְכָל דָּא, בְּגִין הֵהוּא רְשִׁימָא יִשְׁמָא קְדִישָׁא, דְאַתְרֵשִׁים בְּתַרְעֵיהּ.

קל"ג וְלֹאֵו דִּי לֵיהּ לְב"נ דְאַתְנַטֵּר וּבְבֵיתֵיהּ, אֲלֵא "קב"ה נָטִיר לֵיהּ כִּד עֵייל, וְכִד נְפִיק. דְכָתִיב, "יְיָ יִשְׁמֹר צִאתְךָ וּבּוֹאְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְזָכַרְיִן אִינוּן יִשְׂרָאֵל בְּהָאִי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

קל"ד ת"ת, הָאִי רוּחָא בִישָׁא דְשָׂאֲרֵי "בֵּין תַּרְעֵי. וְוִי לֵיהּ לְב"נ, דְלֹא יָדַע לְאַוּדְהֵרָא מְנִיָּה, וְלֹא רְשִׁים לְפִתְחָא דְבֵיתֵיהּ שִׁמָּא עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְיִשְׁתַּכַּח עַמֵּיהּ. דְּהָא אֵית לֵיהּ תֵּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחֲמֵשׁ שְׁמֵשִׁין בִּישִׁין מְקַטְרְגִין, "כָּל

ח'לופי גרמאות

1) מוסיף ואיתימא והשתחוּוּ. ד תוב וליג כביכול. ה נעיק. 2) (תהלים קכו) אמר ה צ"ב. ח (תהלים קכא) וירא קו צ"ב.

1 ל"ג דשמא. ז ל"ג בביתיה. ח דכתיב ה' ישמר וגו' קב"ה נטיר וכו', ט וכל.

מפורת הזהר

הסולם

מאמר

ה' ישמר צאתך ובואך
שיהיה צריך לשמירה, ומשיב, אלא אדם הוה המשים רושם קדוש לביתו בדברי שם העליון, דהיינו המזוזה, הוא משומר מכל. כשיוצא אותו אדם ממדורו לשער הבית, נושא עיניו ורואה הרושם הקדוש, ומעיין בפתחו. כשיוצא האדם הוא מלוה אותו ושומר. כשכנס האדם הוא מכריז לפניו, הזהרו בכבוד צורת המלך הקדוש, וכל זה הוא, משום אותו הרושם של השם הקדוש שנרשם בפתחו.

קל"ג) וְלֹאֵו דִּי לֵיהּ וכו': ולא די לו לאדם שנשמר בביתו, אלא שהקב"ה שומר אותו כשכנס וכשיוצא, שכתוב, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

קל"ד) ת"ת הָאִי רוּחָא וכו': בוא וראה, רוח רע הזה, השורה בין הפתחים, אוי לו לאדם שאינו יודע להזהר ממנו, ואינו רושם פתח

אלא כנסת ישראל באה מן הגלות. צדיק, כמו שהעמידו שכתוב ה' את שיבת ציון, שהוא יסוד הנקרא ציון, כדי שישבו למקומו, ויבא להתחבר עם כנסת ישראל. ועל כן ובאו האובדים בארץ אשור. שואל, והשתחוּוּ לה' בהר הקדש בירושלים. מה פירושו, אם האובדים הם יסוד ומלכות. ומשיב, אלא דבר זה, והשתחוּוּ לה' וגו', טובב על הנדחים בארץ מצרים, שהם ישתחוּוּ לה', כי ישראל אינם יוצאים מן הגלות אלא כביכול עם השכינה, כמו שהעמדנו, ואלו נדחים השתחוּוּ לה'. שהוא השכינה.

מאמר ה' ישמר צאתך ובואך

קל"ב) תו אמר ר' אבא וכו': עוד אמר ר"א, כתוב, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. שואל, ישמר צאתך, נכון. אבל ובואך, מה פירושו, הרי מי שנכנס לביתו אינו מפחד,

(דפו"י דף רס"ז ע"ב *) דף רס"ז ע"א)

מז

ואתהגן

חד משמש יומיה, וכלהו משתפתי עמיה כל יומי שתא, ומקטרגי ביה לעילא ונתתא. וכלהו משתפתי ביה ביממא ובלילא. ביממא, לקטרגא ליה. בלילא, לצערא ליה בחלמיה.

קלה) פד נפיק לקטרגא ליה, פד עאל, שוון ידייהו עליה דכתפיה, ואמרין ליה, ווי ליה לפלגא דנפק מרשותא דמאריה. ווי ליה לפלגא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. בג"כ בעאן בני מהימנותא, למהוי רשימין בכלא, למהוי רשימין ברשימא דמאריהון, לאודעזעא מנייהו כל סטרין זינין בישין, למהוי נטירין בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. ופאין חולקהון דישראל, עלייהו פתיב וצמך פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'.

קלו) ואתהבת את יי אלהיד. רבי יוסי פתח, ועתה מה לי פה נאם יי כי לקח עמי חנם וגו'. ת"ת, רחימותא דקב"ה בישראל אע"ג דחובביהו גרמו לאסתלקא מביניהו, ואתבדרו ביני עממא, הוא תבע עלבונא דלהון. ות"ת, בשעתא דישראל שראן בארעהון, קב"ה משתעשע בגנתיה, וקריב לגבייהו דישראל, ושמע קליהון, ואשתבח בהו.

קלז) ביון דגרמו חובביהו, ואתגלי ישראל מארעא קדישא, קב"ה לא עאל בגנתיה, ולא משתעשע ביה. ולא עוד, אלא דאיהו צווח ואמר, ועתה מה לי פה נאם יי, וכתוב ה"ם פה אשב כי אויתיה. כי לקח עמי חנם, פמה דאת אמר, חנם נמפרתם.

חלופי גרמאות
י' ל"ג מנייהו.

מסורת הזהר

(ט) ישעיה (ט) משפטים ק"ז צ"ת. י' וארא לב צ"ש.
(כ) ישעיה (נב). ל' (תהלים קלב) פקודי ט צ"ד. (ז) (ישעיה
(ג) להלן אות קנו צ"ס.

הסולם

מאמר

ה' ישמר צאתך וכוונך
עליהם כתוב, ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'.

מאמר ואהבת את ה' אלקיך
קלו) ואהבת את ה' אלקיך: רבי יוסי פתח, ועתה מה לי פה נאם ה' כי לקח עמי חנם וגו'. בוא וראה אהבת הקב"ה לישראל, אע"פ שהעונות גרמו שיסתלק מביניהם, ונתפזרו בין האומות, הוא תובע עלבון שלהם. ובוא וראה, בשעה שישראל שורים בארצם, הקב"ה משתעשע בגנתו, שהיא המלכות, וקרב אל ישראל, ושומע קולם, ומשתבח בהם.

קלז) ביון דגרמו חובביהו וכו': כיון שגרמו עונותיהן, וישראל גלו מארץ הקדושה, הקב"ה לא נכנס בגנתו, שהיא המלכות, ואינו משתעשע בו. ולא עוד, אלא שהוא צוח ואמר, ועתה מה לי פה נאם ה'. וכתוב שם, פה אשב כי אויתיה, מה פה הנאמר שם הוא השכינה

פתח ביתו בשם עליון קדוש, דהיינו המזוזה, שימצא עמו. כי יש לו, לאותו רוח רע, שס"ה משמשים רעים מקטרגים בסס"ה ימות השנה, כל אחד משמש ביומו, וכולם נמצאים עמו, עם האדם, בכל ימי השנה, ומקטרגים עליו למעלה ולמטה. וכולם נמצאים עמו ביום ובלילה. ביום הם מקטרגים עליו, ובלילה מצערים אותו בחלומו.

קלה) פד נפיק לקטרגא וכו': כשיוצא לקטרג עליו, כשהוא נכנס לביתו, משימים ידיהם על כתפיו, ואומרים לו, אוי לו לפלוני שיצא מרשות אדונו. אוי לו לפלוני בעולם הזה ובעולם הבא. משום זה צריכים בני האמונה להיות רשומים בכל, להיות רשומים ברשם אדונם, דהיינו במצוות, שיראו מהם כל צדי מינים הרעים, ויהיו שמורים בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקם של ישראל,

(דפו"י דף רס"ז ע"א)

מה

ואתהנן

קל"ח) ומההוא יומא דאתגליאו ישראל מארעהון, לא אשתכח תדווקא קמיה קב"ה. הה"ד, ׀ אלביש שמים קדרות ושק אשים פסותם. וכל דא, בגין רחמותא דלהון, דרחים לון קב"ה, פמה דאת אמר, ׀ אהבתי אתכם אמר יי'. ׀ ועל דא ואהבת את יי' אלהיך. ואהבת: דבעי פר נש לאתקשרא ביה ברחימותא עלאה, דכל פולחנא דבעי ב"ג למפלח לקב"ה, דיפלח ברחימו. דלית לך פולחנא, כמו רחימותא דקב"ה. ר' אבא אמר, קני מלי פללא דאורייתא אינון, בגין דעשר אמין דאורייתא, קכא אתפלילו, והא אוקמוה חברייא.

קל"ט) ת"ח, לית לך מלה פתכיבותא קמי קב"ה, פמאן דרחים ליה פדקא יאות. ומה הוא. פמה דכתיב, פכל לבבך. פכל, מאי קא מיירי, פלבבך מפעי ליה. פנפשך, פמאדך, מהו פכל לבבך. אלא לאכללא תרין לבין, חד טב וחד ביש. פכל נפשך: חד טב, וחד ביש. פכל מאדך, דא לא אתיא לדרשא. א"ר אלעזר, ואפילו האי לדרשא הוא. מ"ט. בין דנפל ליה פמונא מירוותא, ואו מסטרך אתרא, ׀ או בין דאיהו נווח ליה, וע"ד פתיב פכל מאדך.

קמ) א"ר אבא, אהדרנא לקרא ואהבת. מאן דרחים לקב"ה, אתעטר בחסד מפל סטרין, ועביד חסד בכלא, ולא תניס על גופיה ועל פמוניה. מנלן. מאברקם. פמה דאתמר, דהא לא חס ברחימותא דמאריה, על לביה, ועל נפשיה, ועל פמוניה.

מסורת הזהר

(שם ו) וישב כב צ"ג, ט) (מלאכי א) שמות צו צ"ח.

חלופי גרסאות

כ ל"ג ועל דא. ד ל"ג לבבך. ח מוסיף ביש נפש הבהמיות ונפש השכליות. ו ומסטרא. ט ל"ג או. ע מוסיף לביה דהוא יצירה.

מאמר

הסולם

ואהבת את ה' אלקיך

השכינה אף פה הנאמר כאן הוא השכינה. כי לקח עמי חנם, הוא כש"א, חנם נמכרתם. קלח) ומההוא יומא דאתגליאו וכנ': ומיום ההוא שגלו ישראל מארצם לא נמצאת שמחה לפני הקב"ה. ז"ש אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. וכל זה, בשביל אהבתם שאהב אותם הקב"ה, כש"א אהבתי אתכם אמר ה'. ועל כן, ואהבת את ה' אלקיך. ואהבת, פידוש, שצריך האדם להתקשר בו באהבה עליונה, שכל עבודה שצריך האדם לעבוד להקב"ה, יעבוד באהבה. שאין לך עבודה כמו אהבת הקב"ה. ר' אבא אמר, דברים אלו, דחיינו אהבה, הם כלל התורה, משום שעשרת הדברות שבתורה נכללו כאן. וכבר העמידו החברים.

קמ) א"ר אבא אהדרנא וכנ': אר"א נתזור אל הכתוב, ואהבת. מי שאוהב את הקב"ה, מתעטר בחסד מכל הצדדים, ועושה חסד עם כל, ואינו דואג על גופו ועל כספו. מאין לנו זה, מאברהם, כמו שלמדנו, שמשום אהבת רבונו, לא חמל על לבו, על נפשו, ועל כספו.

על

(דפו"י דף רס"ז ע"א)

מ"ט

ואתהגן

קמזא על לביה לא אשגת, על רעותא דיליה, בגין רחמותא דמאריה. על נפשיה, דלא חס על בריה, ועל אתתיה, בגין רחמותא דמאריה. על ממוניה, דהוה קאים בפרשת ארחין, ואתקין מזוני לכל עלמא. בג"כ, אתעטר בעטרך דחסד. כמה דכתיב, חסד לאברהם. ומאן דאתקשר ברחמותא דמאריה, זכה להאי. ולא עוד, אלא דעלמין פלהו מתברכן בגיניה. הה"ד, וחסדיך יברכוכה, אל תקרי יברכוכה, אלא יברכו כ"ה.

קמב יומא חד, דהוה חלש רבי יוסי, עאל לגביה, ר' אבא ור' יהודה ור' יצחק, חמו ליה, דהוה נפיל על אנפוי, ונאים. יתבו. פד אתער, חמו ליה לאנפוי דתייבין. א"ל ר' אבא, מלה תדתא תמיתא. א"ל ודאי, דהשתא סלקא נפשי, ותמית יקרא, מאינון דמסרו גרמייהו על קדושה דמאריהון, דהוה עאלין בתליסר ונהרי דאפרסמונא דכיא. וקב"ה משתעשע בהו. וחמינא מה דלא יתבו לי רשותא למימר. ושאלנא לון, אמיןא, האי יקרא דמאן הוא. אמרו לי, מאינון דרחימו למאריהון בהווא עלמא. וממה דתמית נפשי ולבאי אתנהיר, ועל דא אנפאי תייבין.

קמג א"ל ר' אבא, זכאה חולקך, אכל אורייתא אסהיד בהו, דכתיב עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. א"ל ר' יהודה, הא שאילו חברייא, דא דכתיב יעשה, תעשה מבעי ליה.

קמד א"ל, הא אתמר. אכל גזא דמלה, היינו דכתיב לחזות בגעם

חלופי גרסאות

9 ועל וליג ולא חס. צ מוסיף כה דכתיב ונברכו בך כל משפחות הארמה. ק ליג הוה. ר טורי.

מסורת הזהר

U (מיכה ז) לך קמח צ"ב. 9 (תהלים קמה) יתרו טז צ"ג. צ (ישעיה סד) הקשה"ז ס צ"א. ק (תהלים כז) שמת נו צ"צ.

ואהבת אל ה' אלקיך

הסולם

מאמר

שהיו שוחקות. אמר לו ר' אבא, דבר חדש ראית. אמר להם, ודאי, כי עתה עלתה נפשי וראתה כבוד אלו שמסרו עצמם על קדושת אדונם, שהיו נכנסים בייג נהרות אפרסמון הטהור. והקב"ה משתעשע בהם. וראיתי מה שלא נתנו לי רשות לומר. ושאלתי להם ואמרתי, כבוד זה של מי הוא. אמרו לי שהוא של אלו שאהבו את אדונם בעולם ההוא, דהיינו בעולם הזה. וממה שנפשי ראתה הואר לבי, ועל כן פני שוחקות.

קמג א"ל ר' אבא וכו': א"ל ר"א אשרי חלקך, אבל התורה מעידה בהם, שכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. א"ל ר' יהודה, הרי שאלו החברים, זה שכתוב יעשה, תעשה היה צריך לומר. ע"ד שכתוב זולתך לשון נוכח.

קמד א"ל הא אתמר וכו': א"ל הרי למדנו. אבל סוד הדבר הוא, היינו שכתוב, לחזות

קמא על לביה לא וכו': ומפרש הדברים. על לבו, היינו, שאברהם לא השגיח על רצונו מחמת אהבת אדונו. על נפשו, היינו, שלא חמל על בנו ועל אשתו מחמת אהבת אדונו. על כספו, היינו שהיה עומד בפרשת דרכים, ותקן מזונות לכל העולם. משום זה נתעטר בעטרה של חסד, דהיינו בספירת חסד. כמו שכתוב, חסד לאברהם. ומי שנקשר באהבת אדונו זוכה לזה. ולא עוד אלא שכל העולמות מתברכים בשבילו. ז"ש וחסדיך יברכוכה. אל תקרא יברכוכה, אלא יברכו כה. דהיינו שהחסידים, שהם אותם שזכו לספירת חסד, יברכו השכינה, הנקראת כה. הרי שאפילו השכינה מתברכת בשבילם.

קמב יומא חד הוה וכו': יום אחד היה חולה ר' יוסי, נכנסו אליו ר' אבא ור' יהודה ור' יצחק. ראו אותו שהיה נופל על פניו וישן. ישבו כשהקיץ משנתו, ראו את פניו (דפו"י דף רס"ז ע"א * דף רס"ז ע"ב)

ואתהגן

וַיִּבְקַרְבְּ בְּהִיכְלוֹ. וְאוֹקְמוּהָ, נָעַם יי', הֵהוּא דְאַתְיָא מְעַתִּיקָא קְדִישָׁא, דְקַב"ה מְשַׁתְּעֵשֶׂע בֵּיהּ. דְּהָא הֵהוּא נָעַם מְעַתִּיקָא נְפָקָא. וְיִבְקַרְבְּ בְּהִיכְלוֹ, בְּהִיכְלָא עֵילָאָה עַל כָּלָא. אוֹף הָכָא עֵין לֹא דְאַתְהָ אֱלֹהִים זִוְלַתְךָ יַעֲשֶׂה, מֵאֵן, "הֵהוּא עַתִּיקָא סְתִימָא דְכָלָא, דְּהָא בֵּיהּ תַּלְיָא, א"ל וְדַאי הָכִי הוּא. וְנִפְאָה חוֹלְקֵהוֹן דְּאֵינוֹן, דְּרַחֲמִימוּתָא דְּמֵאֲרִיהוֹן מִתְּדַבְּקֵן בְּהוּ, לְאַלִּין לִית שְׁעוּרָא לְחוֹלְקֵהוֹן בְּהוּ עֵלְמָא.

קמוה אָמַר ר' יִצְחָק, כְּמָה מְדוּרִין עַל מְדוּרִין אֵית לְהוּ לְצַדִּיקָיָא בְּהוּ עֵלְמָא, וּמְדוּרָא עֵלְאָה דְכָלָא, אֵינוֹן דְּרַחֲמִימוּתָא דְּמֵאֲרִיהוֹן אֲתַקְשֵׁר בְּהוּ, דְּהָא מְדוּרֵיהוֹן אֲתַקְשֵׁר «בְּהִיכְלָא דְסָלִיק עַל כָּלָא. מ"ט, בְּגִין דְּקַב"ה בְּהָא אֲתַעֲטֵר.

קמו ת"ח, בְּהִיכְלָא דָא, אֲהַבָּה אֲתַקְרִי, וּבְגִין אֲהַבָּה קְיִימָא כָּלָא. כְּמָה דְכְּתִיב, ה' מִים רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֲהַבָּה. וְכָלָא בְּרַחֲמִימוּתָא קְיִימָא, דְּהָא שְׁמָא קְדִישָׁא הָכִי אֲשַׁתְּכַח דְּהָא אוֹקְמוּהָ, י' לֹא מִתְּפָרֵשׁ קוּצָא דְלַעֲיָלָא מִן ד' לְעֵלְמִין. דְּהָא בְּרַחֲמִימוּתָא שְׁרִיָא עֲלֵיהּ, וְלֹא מִתְּפָרֵשׁ מְגִיָה לְעֵלְמִין. ה', הָא אוֹקְמוּהָ, ה' דְּיוד לֹא מִתְּפָרֵשׁ מְנָה, וְאֲשַׁתְּכַחוּ כְּחָדָא בְּחַבִּיבוּתָא, לֹא אֲתַפְרִשֵׁן דָא מִן דָא. י' כְּגוֹנוֹנָא דָא ה' וְהָא אֲתַמַּר, כְּמָה דְכְּתִיב, וְנִהְרֵי יוֹצֵא מַעַדָן, יוֹצֵא תְדִיר לְעֵלְמִין, בְּחַבִּיבוּתָא י' אֲתַדְבְּקֵן.

קמוז ו"ה פִּד אֲתַדְבְּקֵן דָא כְּדָא, אֲתַדְבְּקֵן בְּחַבִּיבוּתָא כְּחָדָא, חֲתָן בְּכֻלָּהּ,

חלופי גרסאות

ו' ל"ג מן ולבקר עד און. ת הוא. א בכלא וסליק. ב כלא ול"ג היכלא דא. ג והא. ד ו'. ה דלא ול"ג דיו"ד. ו י"ה ול"ג כגוונא דא ה. ז אַתְדַבְּקֵן דָא בְּדָא ו' דָא הוּא תְדִיר חֲתָן בְּכֻלָּהּ דְאַרְחִייוֹ בְּחַבִּיבוּתָא, י' בְּח' וכו'.

מסורת הוהר

(ז) (שיר ח) ויחי רלר צ"א. (ח) (בראשית ב) ב"א ויא צ"א.

ואהבת את ה' אלקיך

הסולם

כאמר

קמו) ת"ח היכלא דָא וכו': בוא וראה היכל זה העליון על הכל. נקרא אהבה, ועל אהבה עומד הכל. כמ"ש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. והכל עומד באהבה. כי השם הקדוש הויה, נמצא כך. כי העמדנו, ה' דהויה, שהיא חכמה, אין נפרד ממנה הקוץ שלה של מעלה, שהוא כתר, לעולם, כי באהבה שורה עליה הכתר, ואינו נפרד ממנה לעולם. ה' של הויה, שהיא בינה, הרי העמידו, שהי' שהיא חכמה, אינה נפרדת ממנה, ונמצאים יחד באהבה, ואינם נפרדים זה מזה, וכמו זה היא ה' דהויה. שלמדנו, שהיא כמו שכתוב, ונהר יוצא מעדן, שנהר היא בינה, ועדן הוא חכמה, והבינה יוצאת תמיד מן החכמה, ומתדבקים לעולם באהבה.

קמו) ו"ה כִּד אֲתַדְבְּקֵן וכו': ו"ה, שהם ז"א ומלכות, כשהם מתדבקים זה בזה, מתדבקים

לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. והעמדנו, נעם ה', היינו השפע הבא מעתיקא קדישא, שהוא הכתר, שהקב"ה משתעשע בו. כי נועם הוא יוצא מעתיקא. וְיִבְקַרְבְּ בְּהִיכְלוֹ, היינו היכל העליון על כל, שהוא בינה. אף כאן עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה, מי יעשה, היינו אותו עתיקא הסתום מכל, כי בו תלוי שפע זה. וע"כ כתוב יעשה לשון נסתור. אמר לו, ודאי כך הוא. אשרי חלקם של אלו שאהבת אדונם נדבקה בהם. לאלו, אין שיעור לחלקם בעולם ההוא.

קמה) אָמַר ר' יִצְחָק וכו': אר"י, כמה מדורים על מדורים יש לצדיקים בעולם ההוא, ומדור העליון מכולם, הוא לאותם שאהבת אדונם נקשרת בהם, כי המדור שלהם נקשר בהיכל העולה על הכל. מה הטעם. הוא משום שהקב"ה מתעטר בזה. באהבה.

(דפו"י דף רס"ו ע"ב)

נא

ואתהגן

דְּאָרְתִּייהוּ תְדִיר בְּחִיבוּתָא אֲשֶׁתְּכָת. י' בְּה', ה' עִם ו', ו' עִם ה'. י' וְדָא בְּדָא אֲתִקְשֵׁר בְּחִיבוּתָא. וְכֵלָא אֶהְבֵּה אֶקְרִי. וְעִיד מֵאן דְּרַחִים לְמִלְכָּא, הָא אֲתִקְשֵׁר בְּהִיּוּ אֶהְבֵּה. וּבג"כ, וְאֶהְבֵּת אֶת יי' אֱלֹהֶיךָ.

קמח) וְהִיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו'. ר' יִצְחָק פֶּתַח, י' כָּל עֲצֻמוֹתֵי תַאמְרָנָה יי' מִי כְמוֹךְ מִצִּיל עֲנִי מִחֻזַּק מִמְּנֹו וְעֲנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ. הָאִי קָרָא דְוֹד אֶמְרִיהּ בְּרוּחָא דְקוֹדֶשָׁא, כָּל עֲצֻמוֹתֵי תַאמְרָנָה, וְכִי מֵאן חֲמָא, גְרַמִּי דְאֶמְרוּ שִׁירְתָּא. אֵלָּא הָאִי קָרָא, בְּזִמְנָא דְקַב"ה וּמִן לְאַחֲרֵיהּ מִתִּיבָא, וּמִן קַב"ה לְאַתְקֵנָא גְרַמִּי, וְלִקְרַבָּא כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ, י' דְכְתִיב י' וְתִקְרְבוּ עֲצֻמוֹת עֵצִים אֶל עֲצֻמוֹ. וְכְתִיב י' וְעֲצֻמוֹתֶיךָ יִחְלִיץ. כְּדִין וּמִינֵן אֵינוֹן לְמִימַר שִׁירְתָּא.

קמט) מֵאִי שִׁירְתָּא אֶמְרִי. יי' מִי כְמוֹךְ י' וְדָא שִׁירְתָּא מְעַלְיָא, מִמָּה דְאֶמְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל יָמָא, דְהָא אֵינוֹן לָא אֲדַכְרוּ שְׁמָא קְדִישָׁא, אֵלָּא בְּתַר תְּלַת מְלִין, דְכְתִיב י' מִי כְמוֹכָה בְּאֵלִים יי'. וְהָכָא אֵינוֹן מְקַדְמֵי לְשְׁמָא קְדִישָׁא, דְכְתִיב יי' מִי כְמוֹךְ. מִצִּיל עֲנִי מִחֻזַּק מִמְּנֹו, דָּא יֵצֵר טוֹב, מִיֵּצֵר רָע. בְּגִין דִּיעַזְבֵּר תְּקִיף הוּא כְּאֶבְנָא. כְּמָה דְכְתִיב י' וְהִסִּירוּתֵי אֶת לֵב הָאֶבֶן. וַיִּצַּט הוּא בְּשָׂרָא, דְכְתִיב י' וְנִתְתִּי לָכֶם לֵב בְּשָׂר.

קנ) ת"ח, יֵצֵר הָרַע לְמָה הוּא דוּמָה. בְּשַׁעֲתָא דְאֶתִּי לְאֻדְוֹנָא בְּב"נ, הוּא כְּפִרְזָלָא, עַד דְּעָלִין לֵיהּ בְּנוּרָא. בְּתַר דִּיִּתְחַמֵּם אֲתִהְדֵּר כְּלָא כְּנוּרָא.

חלופי גרסאות

ח בג"כ כלא אהבה אקרי ודא ברא אתקשר בחיבוותא וע"ד. ט כמה דכתיב וליג מן דכתיב ותקרבו עד ועצמותיך. י מקדמי.

מסורת הזהר

ת) (תהלים לה) תרומה צו צ"מ. א) (יחזקאל לו) פנחס קס צ"ע. ת"ז תכ"א סג. תס"ט קה; בהשמטות ת"ג קמ. ב) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ג) (שמות טו) בשלח צא צ"ח. ד) (יחזקאל לו) וירא צג צ"א. ה) (שם) שם.

כל עצמותי תאמרנה

קמט) מֵאִי שִׁירְתָּא אֶמְרִי וכו': שו"א, אֵינוֹן שִׁירָה אוֹמְרִים. וּמְשִׁיב, ה' מִי כְמוֹךְ. וְזוֹ שִׁירָה יוֹתֵר חֲשׁוּבָה מִמָּה שְׁאֶמְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם, כִּי הֵם לֹא הוֹכִירוּ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, אֵלָּא אַחַר ג' מְלִים, שְׂכַתוּב, מִי כְמוֹכָה בְּאֵלִים ה', וְכַאֵן הֵם מְקַדְמִים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, שְׂכַתוּב, ה' מִי כְמוֹךְ. מִצִּיל עֲנִי מִחֻזַּק מִמְּנֹו זֶהוּ יֵצֵר הַטוֹב שֶׁמִּצִּילוֹ מִיֵּצֵר הָרַע. מִשׁוּם שִׁיִּצֵּר הָרַע הוּא חֻזַּק כְּאֶבֶן. כְּמ"ש, וְהִסִּירוּתֵי אֶת לֵב הָאֶבֶן. וַיִּצֵּר הַטוֹב הוּא בֶּשֶׂר, שְׂכַתוּב, וְנִתְתִּי לָכֶם לֵב בֶּשֶׂר.

מאמר בתחילת היצירה הוא כאורה

קנ) ת"ח יֵצֵר הָרַע לְמָה וכו': בוא וראה, יֵצֵר הָרַע לְמָה הוּא דוּמָה. בְּשַׁעֲבָא לְהִתְחַבֵּר עִם הָאָדָם, הוּא כְּבוֹזֵל מִטְרָם שְׂמִיבֵיאִים אוֹתוֹ בְּאֵשׁ. אַחַר שְׁנֵתְחַמֵּם חֲזַר כּוֹלוֹ כְּמוֹ אֵשׁ.

הסולם

מאמר

מתדבקים באהבה יחד, חתן בכלה, שדרכם תמיד נמצא באהבה. נמצא, אשר י' בה', ה' עִם ו', ו' עִם ה' אַחֲרוֹנָה, מִתְקַשְׂרִים זֶה בְּזֶה בְּאֶהְבָּה. וְהַכֵּל נִקְרָא אֶהְבָּה. וְע"כ מִי שְׂאוּהֵב אֶת הַמֶּלֶךְ, נִקְשֵׁר בְּאֶהְבָּה הַיְיָ, וּמִשׁוּם זֶה, וְאֶהְבֵּת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ.

מאמר כל עצמותי תאמרנה

קמח) וְהִיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו': רבי יצחק פתח, כֵּל עֲצֻמוֹתֵי תַאמְרָנָה ה' מִי כְמוֹךְ מִצִּיל עֲנִי מִחֻזַּק מִמְּנֹו וְעֲנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ. מִקְרָא זֶה אֶמְרוּ דוֹד בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ. שו"א, כֵּל עֲצֻמוֹתֵי תַאמְרָנָה, וְכִי רָאָה, שֶׁעֲצֻמוֹת תַאמְרָנָה שִׁירָה. וּמְשִׁיב, אֵלָּא מִקְרָא זֶה נִאֻמַּר, בְּזִמְן שֶׁהַקַּב"ה עֲתִיד לְהַחֲיוֹת מֵתִים. וְעֲתִיד הַקַּב"ה לְתַקֵּן הָעֲצֻמוֹת וְלִקְרַב כֵּל אֶחָת וְאֶחָת לְמִקְוָמָה. שְׂכַתוּב, וְתִקְרְבוּ עֲצֻמוֹת עֵצִים אֶל עֲצֻמוֹ. וְכַתוּב, וְעֲצֻמוֹתֶיךָ יִחְלִיץ. אוֹ עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לִוְמַר שִׁירָה.

(דפו"י דף רס"ז ע"ב)

רבי

נב

ואתהגן

קנא רבי חייא אָמר, יִצְרַר הָרַע כַּד אֶתִּי לְאַדְוֹנָא בֵּיהּ לְבִינִי, דְּמִי לְבִינִי דְקָרִיב לְפִתְחָא, וְחִמִּי דְלֹא אֵית מֵאן דְּמַחֵי בִּידֵיהּ. עֲאֵל לְבִיתָא, וְאַתְעֵבִיד לִיה אֲרַח. תְּמָא דְלֹא אֵית מֵאן דְּמַחֵי בִּידֵיהּ, וְיִזְיִיל לִיה לְאַרְחֵיהּ. פִּינִן יְדַעִייל לְבִיתָא, וְלֹא אֵית יְדִימַחֵי בִּידֵיהּ, וְאַתְמָנָא עֲלֵיהּ וְאַתְעֵבִיד מְאָרִיהּ דְּבִיתָא עַד דִּישְׁתַּכַּח דְּכָל בֵּיתָא קָאִים בְּרִשְׁוֹתֵיהּ.

קנב מֵאן אֹלִיפְנָא. מִפְּרָשְׁתָּא דְדוּד אֹלִיפְנָא. מַה פְּתִיב, וְיִנְבֵּא הֵלֶךְ לְאִישׁ הָעֶשִׂיר, הֵלֶךְ דְּקָרִיב לְפִתְחָא, וְלֹא בְּעֵי לְאַתְעֵפְכָּא תְּמָן, אֲלֵא לְמַהֲךָ לְאַרְחֵיהּ. כַּף הוּא יִצְרַר הָרַע, כְּמָה דְמַקְרַב לְבִיתָא, מִתְקָרַב גַּבֵּי דְבִינִי, אֲתַעֲרַר עֲלֵיהּ בְּחֻבְכָּא זְעִיר, וְדָא הוּא אֲוֹרַח עֲרָאִי. תְּמִי דְלִית דְּמַחֵי בִּידֵיהּ, מַה פְּתִיב, לַעֲשׂוֹת לְאוֹרַח הַבָּא אֲלִיו, אֲתַעֲבִיד לִיה אֲוֹרַח אַכְסְנָאִי בְּבִיתָא, אֲתַעֲרַר עֲלֵיהּ בְּחֻבְכִּי יִתִּיר, יוֹמָא חַד, אוּ תְרִין יוֹמִין, כְּהֵאִי אֲוֹרַח דְשָׁרְאָן לִיה בְּבִיתָא, יוֹמָא חַדָּא, אוּ בִי יוֹמִין, פִּינִן דְחִמִּי דְלִית מֵאן דְּמַחֵי בִּידֵיהּ, מַה פְּתִיב, וְיַעֲשֵׁ לְאִישׁ הַבָּא אֲלִיו, אֲתַעֲבִיד מְאָרִי דְבִיתָא, כַּד"א וְהָאִישׁ אֲדוֹנֵי הָאָרְץ. וְיַעֲשֵׁ לְאִישׁ נְעַמִּי. כַּף הוּא יִצְרַר הָרַע, אֲתַעֲבִיד לְקַבְלֵיהּ דְבִינִי אִישׁ, בְּעַל הַבֵּית, הָא אֲתַקְשֵׁר בִּינִי בְּפּוֹלְחֵנִיהּ, וְהוּא עֵבִיד בֵּיהּ רְעוּתֵיהּ.

קנג וְע"ד בְּעֵי בִינִי לְשׁוֹאָה מְלִין דְּאוֹרֵייתָא עֲלֵיהּ וְתַדִּיר, בְּגִין דִּיהָא אֲהֵתוּא יִצְה"ר בְּתַבִּיר בְּהוּ, דְלִית לִיה מְקַטְרַג לְיִצְרַר הָרַע, בְּרַ מְלֵי דְאוֹרֵייתָא. וְע"ד פְּתִיב, וְהִיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו', עַל לְבַבְךָ, עַל תְּרֵי יִצְרִיךְ, יִצְרַר הַטּוֹב אֲתַעֲטֹר

חלופי גרסאות

כ ואזיל ל מוסף דעיל ליה; דקריב ליה, ח לפתחא.
נ דמחי, ח אתענג. ע זעיר בחובא. פ הוי וליג דא הוא.
צ בחובי חטאה. ק ביתא. ר מוסף יומין בגין דאיהו אורח. ט רעותא. ת ליג תריר. א ליג ההוא יצהיר.
ב תבירא; מוסף תבירא ביה.

מסורת הזוהר

(1) (ש"ב יב ז) (שם, ח) (בראשית מב, ט) (רות א) ב"ב רכג צ"ב ז"ח עז ט"א שט"ז ע"ח ט"א שכ"ט פ ט"ב ש"ה.

בתחילה היצירה הוא כאורח

נעשה ארח מתארח בבית. דהיינו שמעוררו לחטוא יותר, יום אחד או יומים, כאותו אורח שמחזיקים אותו בבית יום אחד או יומים. כיון שרואה שאין מי שיעכב בידו, מה כתוב, ויעש איש הבא אליו, כי נעשה בעל הבית, כש"א האיש אדוני הארץ. איש נעמי. כך הוא יצר הרע, שנעשה איש, בעל הבית על האדם, כי נקשר האדם לעבודתו. והיצר הרע עושה בו כרצונו.

קנג) וְע"ד בְּעֵי בִינִי וכו': ועל כן צריך האדם לשום תמיד דברי תורה עליו, כדי שאותו יצר הרע יהיה נשבר על ידיהם, שאין לו ליצר הרע צורך, כמו דברי תורה. וע"כ כתוב, והיו הדברים האלה על לבבך וגו'. ע"כ צריך היינו על ב' יצריך, כי יצר הטוב מתעטר עמהם, ויצר הרע נכנע בהם. א"ר יהודה, למה צריך יצר הטוב דברי תורה.

אמר

הפוסקים

מאמר

קנא) רבי חייא אומר וכו': יצר הרע, בשעה שבא להתחבר עם האדם, הוא דומה לאדם הקרב לפתח ורואה שאין מי בבית שיעכב בידו. נכנס לבית ונעשה שמה ארח, ורואה שאין מי שיעכב בידו שיצא משם לדרכו. כיון שנכנס לבית ואין מי שיעכב בידו, הוא נתמנה על הבית, ונעשה בעל הבית, עד שנמצא שכל הבית עומד ברשותו.

קנב) מֵאן אֹלִיפְנָא מִפְּרָשְׁתָּא וכו': מאין אני לומד זה, אני לומד מפרשה של דוד. מה כתוב, ויבא הלך לאיש העשיר, הֵלֶךְ, היינו שקרב אל הפתח ואינו רוצה להתעכב שמה אלא ללכת לדרכו. כך הוא היצר הרע בתחילה, אשר כמי שמתקרב אל בית, הוא מתקרב אל האדם ומעוררו לחטוא מעט, וזהו רק בדרך מקרה. רואה שאין מי שיעכב בידו, מה כתוב, לעשות לאורח הבא אליו, כאן הוא

(דפו"י דף רס"ז ע"ב * דף רס"ח ע"א)

נג

ואתהגן

בהו, ויצר הרע אתקנע בהו. א"ר יהודה, יצר הטוב, מה בעי מלי דאורייתא. א"ל, יצר הטוב אתעטר בהו. ויצר הרע, פיון דחמי ב"נ לא תב, ולא בעי לאשתדלא באורייתא, פדין הוא סליק לעילא, ואוליף עליה חובה, הה"ד וקסילים מרים קלון.

קנד) פד אתא ר"ש, אפר, הא ודאי פרשפא דק"ש רמיזא ביה " אמין פמה דאוקמוה, והכי הוא ודאי. והיו הדברים האלה, פללא דעשור אמין אינון. ובג"כ " פקודין אית הקא, לקבל " פקודין דאורייתא. ומאן אינון. ושננתם לבניה. ודברת פם. בשבתך בביתך. ובשכבך. ובקומך. וקשרתם לאות על ירך. והיו לטוטפות בין עיניך. וכתבתם על מזוזות ביתך. ובשערך. הא " לקבל " אמין. וע"ד פרשין אלין פלל רב אינון באורייתא, ופאה חולקיה, מאן דאשלים ליה פכל יומא תרי זימני, דהא אתקדש בפומיה שמה קדישא, פדקא יאות.

קנה) ר' אהא, הנה קאים עמיה דר' אלעזר, ליליא תד, פתר פלגות ליליא, והוה משפדלי באורייתא. פתח ר' אלעזר ואמר, " כי הוא חייך ואורך ימך וגו'. ת"ת, על פל ופקודין דגזר קב"ה פד עאלו לארעא דישראל, גזרה דאורייתא הנה. מאי טעמא, בגין דשכינתא לא מתיישבא זבארעא, אלא באורייתא. ולא מתיישבא לעילא, אלא באורייתא.

קנו) דהכי אמר " אבא, תורה שבע"פ לא אשתמודע, אלא בגין תורה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) (משלי ג) קרושים יא צ"ג, כ) (דברים לב) לך קכ ג ל"ג הוא ודאי, ד ל"ג אמין, ה אחא, ו תנאן. ז בעלמא. ח מוסיף ר' שמעון אבא. ט שבכתב לא אשתמודע אלא בגין תורה שבע"פ ותורה שבע"פ לא אשתמודעא אלא מתורה שבכתב ודאי כלל הצריך לפרט ופרט הצריך לכלל שכינתא לא מתיישבא לעילא אלא באורייתא דלתתא דכל זמנא דאורייתא אשתכחת יכילא למיקם בעלמא; שבכתב.

הסולם

מאמר

פרשתא דק"ש רמיזא ביה " אמין

אלו הן כלל גדול בתורה. אשרי חלקו של מי שמשלים אותן בכל יום ב' פעמים, כי השם הקדוש נתקדש בפיו כראוי.

קנה) ר' אהא הוה וכו': ר' אחא היה נמצא לילה אחד עם ר' אלעזר, לאחר חצות לילה. והיו עוסקים בתורה. פתח ר' אלעזר ואמר, כי הוא חייך ואורך ימך וגו'. בוא וראה, למעלה מכל המצוות שגזר הקב"ה כשנכנסו לארץ ישראל, היתה גזרת לימוד התורה. מהו הטעם. הוא משום שהשכינה אינה מתישבת בארץ אלא בתורה, ואינה מתישבת למעלה, אלא בתורה, שהוא ז"א.

מאמר כי הוא חייך ואורך ימך

קנו) דהכי אמר אבא וכו': כי כך אמר אבי, דהיינו ר"ש. תורה שבעל פה, שהיא השכינה, אינה נודעת, אלא בשביל תורה שבכתב. שהיא ז"א. והשכינה אינה מתישבת למעלה

אמר לו, יצר הטוב מתעטר בהם. ויצר הרע, כיון שרואה שהאדם אינו שב, ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב. ז"ש וקסילים מרים קלון.

מאמר פרשתא דק"ש רמיזא ביה " אמין

קנד) כד אתא ר"ש וכו': כשבא ר"ש אמר, הנה ודאי פרשת קריאת שמע רמוזים בה עשרת הדברות, כמו שהעמידהו. וכך הוא ודאי. והיו הדברים האלה, הם כלל של עשרת הדברות. וע"כ יש כאן עשר מצוות כנגד עשר מצוות שבתורה, דהיינו שבעשרת הדברות. ומי הם. ושננתם לבניך, א'. ודברת בס, ב'. בשבתך בביתך, ג'. ובלכתך בדרך, ד'. ובשכבך, ה'. ובקומך, ו'. וקשרתם לאות על ירך, ז'. והיו לטוטפות בין עיניך, ח'. וכתבתם על מזוזות ביתך, ט'. ובשערך, י'. הרי עשר כנגד עשרת הדברות. וע"כ פרשות

(דפו"י דף רס"ח ע"א)

ואתהגן

גד

יִשְׁבְּכֶתֶב. שְׁכִינְתָא לָא מְתִישְׁבָא יִלְעִילָא אֶלָּא עִם תּוֹרָה יִדְלַתְתָּא. דְּכָל זְמַנָּא דְאֹרְיִיתָא אֲשַׁתְּכַח עִמָּיה, יִכְלָא לְמִיקָם בְּעֵלְמָא. הַה"ד, כִּי הוּא חֵייד וְאֹרְיִיד לְמִיד לְשִׁכְתָּא עַל הָאֲדָמָה. עַל הָאֲדָמָה סֵתָם. וְאִי לָאו, דְאֶפְסִיק מְלִי דְאֹרְיִיתָא " לָא יִכְלָא לְמִיקָם. דְכְתִיב, עַל מַה אֲבָדָה הָאָרֶץ. וְכְתִיב, וַיֹּאמֶר יי' עַל עֲוֹנֵיכֶם אֶת תּוֹרָתִי.

קנז) עַד דְהוּוּ יְתִבִי, מְאִיד ר' שְׁמַעוֹן רִישִׁיה, אָמַר וְדַאי הָכִי הוּא וְדַא הוּא רְזָא דְאֲשַׁפְתְּנָא בְּסַפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא, וְאוֹקִים קְרָא דָא, בְּרְזָא דְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְכְתִיב (ז) שְׁאָרָה כְּסוּתָהּ וְעוֹנֵתָהּ לָא יִגְרַע. וְאִי אֲתַמְנְעוּ מְנָה, מַה כְּתִיב, וַיִּצְאָה חַנָּם אֵין כְּסָף. כד"א, (ח) אִי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוֹת אֲמַכְם אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיהָ. וְכְתִיב, (ט) חַנָּם נִמְכַרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף תִּגְאָלוּ. וּמֵאֵן דְמִנְע אֹרְיִיתָא יִמְנָה, כְּמֵאֵן דְנִסַּב מְאִירִי דְאֲתַתָּא, וּמִנְע לִיה מְנָה, דָּא אֲשַׁתְּאֲרַת כְּאֲרַמְלֵתָא, לָא אֲרַמְלֵתָא. הַה"ד, (י) הִיִּתָּה כְּאֲלִמְנָה, וְלֹא אֲלִמְנָה.

קנח) יְתִבּוּ אֲתַעְסְקוּ בְּאֹרְיִיתָא, עַד דְנִהִיר יוֹמָא. בְּתֵר דְנִהִיר יוֹמָא, קָמוּ וְאָזְלוּ. עַד דְהוּוּ אָזְלוּ, חָמוּ חַד גְּבַר דְהוּוּ אָזְל בְּאֲרַחָא, וְרִישִׁיה עֲטִיף, קָרִיבוּ גְבִייה, וְהוּוּ רְחִישׁ (כ) בְּשַׁפְּוֹתִיהָ, וְלֹא אֲתִיב לֹון מְדִי. אָמַר רַבִּי אֲלַעְזָר, וְדַאי הָאִי אֲמַלְךָ בְּמֵאִרִיָּה. יְתִיב רַבִּי אֲלַעְזָר וְרַבִּי אַחָא וְצִלוּ צְלוּתָא, וְהָהוּא גְבַר קָאִים בְּקִיּוּמִיהָ בְּאֲתֵר אַחְרָא. בְּתֵר דְסִיִּימוּ צְלוּתָא, אָזְלוּ בְּאֲרַחָא, וְהָהוּא גְבַרָא אֲשַׁתְּמִיט מְנִיָּהוּ. אָמַר רַבִּי אֲלַעְזָר, הָאִי גְבַרָא, אוּ טַפְשָׁא הוּא, אוּ אֲרַחֵי לָא מְתִישְׁרָן. אָמַר נְתַעְסַק בְּאֹרְיִיתָא, דְהָא שְׁעֵתָא הִיא.

ח'לופי גרמאות

י שבע"פ כן שכינתא. כ מוסיף לעילא ותתא. ל ל"ג דלתתא. ח מוסיף עמיה דב"ג. ו יכול. ז לא גרסינן דאפסיק מלי דאורייתא; כתיב ו"ג מן לאו עד על מה. ט לא יכול למיקם כלא. פ כתיב. צ אלעזר. ק ל"ג דא. ר מניה. ש שארה.

מסורת הזהר

(ז) (ירמיה ט) לעיל אות קל צ"ה. (ח) (שמות כא) משפטים כ צ"ה. (י) (ישעיה ו) ב"א קמח צ"א. (ט) (שם נב) לעיל אות קלו צ"מ. (ט) (איכה א) ב"א רמא צ"א.

כי הוא חייד ואורך ימיד

וכתוב, חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. ומי שמונע התורה מן המלכות, הוא כמי שלוקח את הבעל מן האשה, ומונע אותה ממנו, כי גורם להסתלקות תורה של מעלה, שהיא ז"א בעלה. שהיא נשארת כאלמנה, ולא אלמנה מחש. ז"ש, היתה כאלמנה, ולא אלמנה.

קנח) יתבו אתעסקו באורייתא וכו': ישבו ועסקו בתורה, עד שהאיר היום. אחר שהאיר היום, קמו והלכו. בעוד שהיו הולכים ראו איש אחד שהיה הולך בדרך וראשו עטוף. קרבו אליו, והיה דובב בשפתיו, ולא השיב להם כלום. אמר ר' אלעזר, ודאי שזה נמלך באדונו, דהיינו שמתפלל תפלת הדר. ישבו ר' אלעזר ור' אחא והתפללו התפלה. ואותו האיש עמד על מעמדו במקום אחר. אחר שגמרו תפלתם הלכו בדרך. ואותו האיש נשמש

הסולם

מאמר

למעלה, אלא על ידי התורה שלומדים למטה. שכל זמן שהתורה נמצאת עמה, יכולה השכינה להמצא בעולם. ז"ש, כי הוא חייד ואורך ימיד לשבת על האדמה. על האדמה סתם, שהיא המלכות ואם לא, אלא שמבטלים למוד התורה, אינה יכולה להתקיים. שכתוב, על מה אבדה הארץ, וכתוב, ויאמר ה', על עוכם את תורתִי. קנז) עד דהוו יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים השפיל ר"ש ראשו, אמר, ודאי כך הוא. וזהו סוד שמצאתי בספרו של רב המנונא סבא, שהעמיד מקרא זה, בסוד כנסת ישראל, שהיא המלכות, שכתוב, שארה כסותה ועונתה לא יגרע. דהיינו ע"י שלומדים בתורה, לא יגרעו הזוג והשפע מן המלכות. ואם מונעים ממנה, מה כתוב, ויצאה חנם אין כסף. כש"א, אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה.

(דפו"י דף רס"ח צ"א * דף רס"ח ע"ב)

נה

ואתהגן

קנט פתח רבי אלעזר ואמר, כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. כבוד חכמים ינחלו, וכאין אינון דמתעסקי באורייתא. עד לא פתח מלה, קריב ההוא בר נש גבייהו. אומר ר' אלעזר, לית לן למפסק מלי דאורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, וכי למירת ירותא דאחסנא דלעילא, ביקרא דמלכא עלאה קדישא, וכי למירת ירותא דאחסנא בהאי עלמא, ומאי איהו. ההוא דאקרי כבוד יי, דלא פסק מנייהו לעלמא. הה"ד, כבוד חכמים ינחלו, ההוא דאקרי כבוד יי.

קס וכסילים מרים קלון, מאי הוא. ת"ח, פד בר נש אול בארץ מישר קמי קודשא ב"ה, ואשתדל באורייתא, הא ההוא כבוד יי ירית לגרמיה, וכמה אפטרופסין סניגורין אשתפחו לעילא עליה דב"נ, וכלהו אולפין עליה זכו, קמי מלכא קדישא, ואי בר נש לא אשתדל באורייתא, ולא אול בארץא דמאריה, הוא עביד קטיגורא עליה. וההוא קטיגורא שאט באוריא, ולא סליק לעילא, דלמא יתוב אדם מחובוי. כיון דחמי דבר נש לא תב, ולא בעי לאשתדלא באורייתא, כדן הוא סליק לעילא, ואולף עליה חובא. הה"ד, וכסילים מרים קלון, וסליק לעילא ועבד קטרוגא.

קסא פתח ואמר, ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה וגו'. מאי שנא מצרים תכא, מכל שאר עמין, דהא לכלהו כתיב ולא עליהם יהי הגשם, והכא לא. אלא הא אוקמוה חברייא, דהא ארעא

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

(פ) (משלי ג) לעיל את קניא צ"י. צ) (זכריה יד.) ק) (שם) ת לעלמין. א משתכחו. ב ל"ג דב"נ. ג מוסף באוריא ואיל ליה. ד מקטרוגא.

ורא פה צ"ב.

כבוד חכמים ינחלו

הסולם

מאמר

קס וכסילים מרים קלון מה הוא. ותשיב, בא וראה, כשארם הולך בדרך הישר לפני הקב"ה, ועוסק בתורה, הנה הוא יורש לעצמו אותו כבוד ה'. וכמה מגינים ומליצי יורש נמצאים למעלה על האדם, וכולם מלמדים עליו זכות לפני המלך הקדוש. ואם האדם אינו עוסק בתורה, ואינו הולך בדרך אדונו הוא עושה קטרוג עליו, ואותו הקטרוג משוטט באויר ואינו עולה עוד למעלה, שחושב, אולי ישוב האדם בתשובה, לאחר שרואה שהאדם אינו שב, ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב. ד"ש, וכסילים מרים קלון. כי עולה למעלה ועושה קטרוג.

קסא פתח ואמר ואם וגו': פו"א, ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה וגו'. שואל, מה השינוי של מצרים

נשמט מהם. אומר ר' אלעזר, איש הזה או הוא כסיל, או דרכיו אינם ישרים. אומר, נעסוק בתורה. כי הזמן הוא, לעסוק בתורה.

מאמר כבוד חכמים ינחלו

קנט פתח ר' אלעזר וכו': פו"א ואמר, כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. כבוד חכמים ינחלו, אשרי הם העוסקים בתורה. עד שלא הספיק לפתוח הדברים, קרב אותו איש אליהם. אומר ר' אלעזר, אין לנו להפסיק דברי תורה, כי כל מי שעוסק בתורה, זוכה לרשת ירושת הנחלה שלמעלה בכבוד מלך העליון הקדוש, ז"א, וזוכה לרשת ירושת נחלה בעולם הזה, ומה הוא. הוא אותו שנקרא כבוד ה'. דהיינו המלכות הנקראת עולם הזה. שאינו פוסק מהם לעולם, ד"ש כבוד חכמים ינחלו. דהיינו שינחלו המלכות, אותה הנקראת כבוד ה'.

(דפו"י דף רס"ח ע"ב)

גו

ואתהגן

דמְצָרִים לֹא אֶצְטְרִיךְ לְמִטְרָא, וְע"ד לֹא הִיא בְּכֻלָּא דְאִינוּן "דְּבַעַן מִטְרָא, אֲבָל אִינוּן דִּינָא אַחְרָא אֶסְתַּלֵּק עֲלֵיהוּ, וְשִׁפִּיר קָאִמְרוּ.

קסב ת"ח, פתיב "פי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם וגו'. דהא נהרא סליק מניה משתקייא ארעא, אבֿל הִכָּא לְמִטְרַת הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתַּה פִּימִס, דְּהָא אַרְעָא קְדִישָׁא מִן שְׁמַיָּא אֲתִשְׁקִיָּא תְדִיר. וְכֵד יִשְׁרָאֵל הוּוּ עֶסְקִין בְּאוּרִיטָא, תְּהוּ אֲתִשְׁקִיָּא פְדָקָא יְאוּת. וּמֵאֵן דְּמִנְע אוּרִיטָא מְנָה, בְּאִילוּ מִנְע טַב מִן כָּל עֲלָמָא. עֲאֵלוּ לְגוּ מְעַרְתָּא תְדָא דְתְהוּ בְּאַרְחָא, עֲאֵל הֵהוּא גְבַר עֲמָהוּן, יִתְבוּ.

קסג פתח ההוא גברא ואמר, "ודבר יי' אל משה פנים אל פנים כִּאֲשֶׁר יְדַבֵּר וגו', הַאי קְרָא לֹא רִישִׁיָּה סִיפִיָּה וְיִלְאוּ סִיפִיָּה רִישִׁיָּה. וְלֹא מְלָה דָא כְּמִלָּה דָא, בְּקַדְמִיתָא וְדַבָּר ה' אֵל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים שְׁפִיר, לְכַתֵּר וְשָׁב אֵל הַמַּחְנֶה, לְכַתֵּר וּמְשָׁרְתוּ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן נֶעַר, מֵהוּ. א"ר אֶלְעָזָר וְדָאִי קב"ה אֲתִרְעִי בִּיקְרָא דִּילָן, דְּהִשְׁתָּא זְווגָא דִּילָן וּבְשִׁכְיִנְתָּא, "וּשְׁכִינְתָּא לֹא אֲתַעְדִי מִנָּן. מֵאֵן דְּפִתַח פִּתְחָא, לִימָא מְלָה.

קסד פתח ואמר, ודבר יי' אל משה פנים אל פנים, בכמה דרגין עלאין ויקירין, אתפרש משה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי דעלמא. דהא פלהו לְקַבְלִיָּה, פְּקוּף בְּפָנֵי בְנֵי נְשָׂא. שָׂאֵר נְבִיאֵי הוּוּ מְסַתְּפְלֵי בְּאַסְפִּקְלָרְיָא דְלֹא נְהִיר, וְעַם כָּל דָּא לֹא הוּוּ זְקִפֵּן אֲנִפִּין לְעִילָא לְאַסְתְּפֵלָא, אֲלֵא כְּמָה דְכְתִיב, "וְאֲנִי

חלופי גרסאות

(ד) (דברים יא.) (ש) (שמות לג) בשלח קטו צ"ו. ה דיבורין, ו ל"ג ולא סופיה רישיה. ז זוגא וליג בשכינתא. ח דשכינתא.

מסורת הזהר

(ד) (דברים יא.) (ש) (שמות לג) בשלח קטו צ"ו. (ח) (דניאל ט')

כבוד חכמים ינחלו

הסולם

מאמר

קסג פתח ההוא גברא וכו': פתח אותו האיש ואמר. ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר וגו'. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. ולא מלה זו כמלה זו. כי בתחילה אמר, ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, טוב הוא. ואח"כ אומר ושב אל המחנה, שאין לו קשר אל ודבר ה' ואח"כ ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש וגו', מהו, הרי אין לו קשר אל ושב אל המחנה. א"ר אלעזר, ודאי, הקב"ה רוצה ביקר שלנו, כי עתה חיבורינו היא בהשכינה, והשכינה לא תסור ממנו. מי שפתח הפתח יאמר הדבר.

מאמר פנים אל פנים

קסד פתח ואמר ודבר וגו': פו"א ודבר ה' אל משה פנים אל פנים. בכמה מדרגות עליונות ויקרות נבדל משה נביא הנאמן מכל שאר

מצרים כאן מכל שאר העמים, שבכולם כתוב, ולא עליהם יהיה הגשם, וכאן לא כתוב כן. ומשיב, אלא הרי העמידו החכמים, אשר ארץ מצרים אינה צריכה לגשם, כי שותה ממימי הנילוס, וע"כ אין היא בכלל של אותם הצריכים גשם, אבל הם, יבא עליהם דין אחר. ויפה אמרו.

קסב ת"ח פתיב כי וגו': בוא וראה, כתוב, כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם וגו' שהנהר עולה ומשקה הארץ, אבל כאן למטר השמים תשתה מים, כי ארץ הקדושה שותה משמים תמיד. וכשישראל היו עוסקים בתורה, היתה שותה כראוי. ומי שמונע התורה ממנה, כאלו מונע הטוב מכל העולם. נכנסו למערה אחת שהיתה בדרך. נכנס עמהם אותו האיש, וישבו.

(דפו"י דף רס"ח ע"ב)

נז

ואתהנן

הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ולא עוד אלא דמלין לא הוו גבייהו באתגלגליא. **קסד** ומשה נביאה מהימנא לאו הכי, דהוא הוה מסתכל באספקלריא דנתרא, וקאים בקיומיה. ולא עוד, אלא דהנה זקיף רישא לאסתכלא, כמאן דאמר לתבריה, זקיף רישך, ויסתכלון אנפך באנפי, בגין דתנדע מלי. כף משה, פנים אל פנים זקיף רישא, בלא דחילו, אנפוי זקפאן ומסתכל * בזיו זקרא עלאה, ולא אשתני דעתוי ואנפוי, כשאר נביאין, דכד הוו ינבאן לאסתכלא, נפקא מרשותיהו ומדעתיהו, ואשתני זיו אנפיהו, ולא הוו נדעי מהאי עלמא כלום.

קסו ומשה לאו הכי, דמשה ביהוה דרנא עלאה ממש הוה מסתכל, ולא נפק מרשותיה ומן דעתיה, דהא בשעתא דהוה מסתכל בזיו זקרא עלאה, מיד ושב אל המחנה, למללא עמהון בכל מה דאצטריכאן, ודעתוי מתישבא ביה כקדמיתא, ויתיר. ודא הוא ושב אל המחנה. ומשרתו יהושע בן נון נער, ודאי דהוה יניק מתוך האהל, אוליף לאסתכלא ברוח קודשא, כד"א * והנער שמואל משרת את יי'.

קסז ת"ח, כל זמנא דהוה יהושע לגבי דמשה, הוה אוליף ואניק מתוך האהל, ולא דחיל. בתר דאתפרש ממשה, ונהוה בלחודוי, מה כתיב, * ויפול

חלופי גרסאות

ט נהיר; נהרא; דנהיר. י בעאן. כ משה.

מסורת הזהר

א) (ש"א ג) תרומה קלג צ"ש. ב) (יהושע ה) נשא רכב צ"ו.

פנים אל פנים

הסולם

מאמר

קסו ומשה לאו הכי וכו': ומשה לא היה כן, כי משה באותה מדרגה עליונה ממש היה מסתכל, שחוא ז"א, ולא יצא מרשותו ומדעתו, כי בשעה שהיה מסתכל בזיו יקר העליון, מיד ושב אל המחנה, שדבר עמהם בכל מה שצריכים, ודעתו היתה מיושבת עליו כבתחילה, ועוד יותר, וע"כ אחר דובר ה' אל משה פנים אל פנים, נאמר ושב אל המחנה. ואח"כ נאמר, ומשרתו יהושע בן נון נער, ודאי שהיה יונק מתוך האהל, שהיה לומד להסתכל ברוח הקדש, כש"א והנער שמואל משרת את ה'.

קסז ת"ח כל זמנא וכו': בוא וראה, כל זמן שהיה יהושע אצל משה, היה לומד ויונק מתוך האהל, שחוא מלכות, ולא היה מתירא. אחר שנפרד ממשה והיה לבדו, מה כתוב, ויפול יהושע אל פניו ארצה וישתחו. שלא היה יכול להסתכל, וזה היה מפני שליח אחר, ומכל שכן ממקום אחר.

לבר

שאר נביאי העולם. שכולם היו לפניו, כקוף בפני אדם. שאר הנביאים היו מסתכלים במראה שאינה מאירה, ועם כל זה לא היו נושאים פניהם למעלה להסתכל, אלא כמ"ש, ואני הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ולא עוד, אלא שהדברים לא היו אצלם בגלוי.

קסד ומשה נביאה מהימנא וכו': ומשה נביא הנאמן, לא היה כן, שהוא היה מסתכל במראה המאירה, ועמד במעמדו, ולא עוד אלא שהיה נושא ראשו להסתכל, כמי שאומר לתבירו נשא את ראשך ויסתכלו פניך בפני, כדי שתדע דבריי. כך משה פנים אל פנים נשא ראשו בלא פחד, פניו היו נושאים למעלה ומסתכל בזיו יקר העליון, ולא נשתנה דעתו ופניו כשאר הנביאים, כי שאר הנביאים, כי היו מתנבאים להסתכל, יצאו מרשותם ודעתם, ונשתנה זיו פניהם, ולא היו יודעים מעולם זה כלום.

(דפו"י דף רס"ח ע"ב * דף רס"ט ע"א)

ואתהגן

גח

יהושע אל פניו אנצה וישתחו, דלא הנה זכיל ל' לאסתפל, והאי מחד שליחא, כ"ש מאתר אחרא.

קסח "לבר נש, דאפקיד ומלכא גביה מאני דהב ואכני יקר, פל זמנא דמשתבח גביה, שמשא דביתה, אחיד בהו ואסתפל בהו. כיון דסליק ההוא בר נש מעלמא, לא שביק מלכא לגבי שמשא כלום, ואחיד פקדונא דיליה. אמר ההוא שמשא, ווי דאבדית. ביומוי דמארי, "פל אלין הוו בידי.

קסט כך יהושע, ביומוי דמשה הנה יניק בכל יומא מתוך האהל, ולא דחיל. בטר דשכיב, ויפול יהושע אל פניו. ואנא בגין דאנא שכית בגוויכו, אסתפל במלי דאורייתא, ולא אהא דחיל. בטר דאתפרש מגויכו, לא איכול לאסתפל בלחודאי.

קע תו פתח ואמר, "ושננתם לבניך ודברת בם וגו'. כד"א "חציק שנונים. דבעי ב"נ לתדא מלי דאורייתא לבריה, פחרבא דאיהו שגנא בתרי סטרוי, בגין דיעול "ליה חדודא "וחדנה באורייתא, ולא ישתבח "לביה בטפשותא. ודברת בם, פל מלין דאורייתא, פל מד ומד אורחא ליה בלחודוי. ודברת בם, ותדבר מפעי ליה. אלא בעי ב"נ לאנהגא גרמיה בהו, וולאתנהגא גרמיה, דלא יסטי לימינא ולשמאלא.

קעא בשבתך בביתך, לאנהגא גרמיה בביתיה בארמא מישר ובארמא תקונא, דילפון מניה בני ביתיה לאנהגא גרמיה עמהון בנתת ובחידוי, ולא "יטיל דחילו בכני ביתיה יתיר, וכל עובדוי בביתיה בארמא תקונא. ובכלתך

מסורת הזהר

ג) יתרו קמג צ"א. ד) (תהלים מה) בשלח ער צ"ג. ל למסבל. ח מוסף מתלא לבינ. ו ביה מלכא וליג גביה. ט דמשתכחין. ע ל"ג כל אלין הוו בידי. פ לחודא וליג ליה חדודא וחדנה. צ ל"ג וחדנה. ק ביה טפשותא. ר ולאנהגא. ש יפיל.

חלופי גרסאות

חלופי גרסאות

ושננתם לבניך

קע תו פתח ואמר וכו': עוד פו"א, ושננתם לבניך ודברת בם וגו'. ושננתם, פירושו כש"א חציק שנונים. כי אדם צריך לשנן דברי תורה לבנו, כחרב שהיא שנונה בב' צדדיה, כדי שיכניס בו חדוד ושמתה של תורה, ולא יהיה נמצא לבו בסכלות. ודברת בם, היינו שכל הדברים שבתורה יש לו לכל דבר ודבר דרך בפני עצמו. ודברת בם, שואל, ותדבר בם היה צריך לומר, ומשיב, אלא האדם צריך לנהוג עצמו בהם, ולהתנהג עצמו, שלא יטה לימין ולשמאל.

קעא בשבתך בביתך: היינו לנהוג עצמו בביתו בדרך הישר, ובדרך תקון, שילמדו ממנו בני ביתו. וינהוג עמהם בנחת ובשמחה. ולא

הסולם

מאמר

קסח לבר נש דאפקיד וכו': וזה דומה, לאדם שהמלך הפקיד אצלו כלי זהב ואבני יקר. כל זמן שנמצא אצלו, היה גם המשמש של הבית אוחו בהם ומסתכל בהם, כיון שנפטר אותו אדם מן העולם, לא עזב המלך אצל המשמש כלום ולקח הפקדון שלו. אמר אותו המשמש, אוי לי שאבדתי, כל אלו דברים חיקרים, בימיו של אדוני, כל אלו היו בידי.

קסט כך יהושע ביומוי וכו': כך יהושע. בימיו של משה היה יונק בכל יום מתוך האהל, שהוא המלכות, ולא היה מתירא, אחר שמת חשה, ויפול יהושע אל פניו. ואני בשביל שאני נמצא בתוכם אסתכל בדברי תורה ולא אהיה מתירא. אחר שאפרד מכם, לא אוכל להסתכל לבדי.

(דפו"י דף רס"ט ע"א)

נב

ואתהגן

בדרה, לאנהגא במלי דאורייתא, ולתקנא גרמיה בהו כמה דאצטרף, ולדברא גרמיה באורחוי דאורייתא. ומאי איהו. כמה דיעקב. לדורון. לקרבא. לצלותא. וצלותא בעי לצלאה למאריה, ועילא מנהון מלי דאורייתא.

קעב ובשכבך, לדברא גרמיה בדחילו דמאריה, בקדושה, בענוה, דלא שפתכת חציף לקבליה דמאריה. ובקומך, למיהב תושבתן למאריה דאתיב נשמתיה. דהא בכמה חיובין אשפתכת קמי מאריה, וקב"ה עביד עמיה חסד, ואתיב לה לגופיה. וקשרתם לאות על ידכה. הא אוקמוה, על יד פתה, ודא הוא שמאלא. ובספרא דאגדתא אמר, על יד כ"ה. כד"א * כ"ה יהיה ורעך.

קעג וחברייא יתבי דרומא אוקמוה ברנא דלהון, ארבע בתי דתפלין * פהאי גוונא. קדש לי כל בכור סתם, לקבל פתרא עלאה דכלא. והיה פי יביאך, לקבל חכמה. שמע ישראל ואהבת, לקבל בינה. והיה, לקבל חסד. לקתר פלילין פלהו בדרועא שמאלא, דאקרי עז. וכתיב, * ובזרוע עזו. ואין עז, אלא תורה, ואין עז, אלא תפלין.

קעד ומלין לא מתישבין לגבן. מ"ט. בגין דכתרא עלאה הוא פליל כלא, דלאו הוא בחושבנא. ועוד, והיה * פי יביאך ביציאת מצרים תלייא, תהוא אתר דאשפתכת ביה חירו לעבדין, ועל דא לא מתתקנן בארתייהו. ואנן מתחמה

חלופי גרסאות

ת לגופא. א בגוונא אחרא. ב ולא ולא גרסין הוא.

מסורת הזהר

(ה) תרומה ריז אות תרסב. פנחס רמח צ"ס. תק"ח קטו ט"ג ש"ה. (ו) (בראשית טו) לך קי צ"א. (ז) (ישעיה סב) ויצא ג צ"ג.

ארבע בתי דתפלין

קעג וחברייא יתבי דרומא וכו': והחברים יושבי הדרום העמידו בסודות שלהם, ארבעה בתים של התפלין באפן זה. קדש לי כל בכור, בכור סתם הוא כנגד כתר עליון על הכל. שהוא נקרא בכור. והיה כי יביאך, הוא כנגד חכמה. שמע ישראל ואהבת, הוא כנגד בינה. והיה אם שמוע, הוא כנגד חסד. אח"כ כלולים כולם בתפלין אשר בזרוע שמאל, הנקרא עז, שכתוב, ובזרוע עזו. ואין עז אלא תורה. ואין עז אלא תפלין.

קעד ומלין לא מתישבין לגבן: והחברים אינם מיושבים אצלנו. מה הטעם. הוא משום שהכתר העליון כולל הכל, והוא אינו בחשבון, של ד' הפרשיות. ועוד. והיה כי יביאך, תלויה ביציאת מצרים, שהוא אותו מקום שנמצא בו חירות לעבדים, דהיינו בינה, ועל כן אין דרכם של חברינו יושבי הדרום מתוקן. אלא אנו מתחילים מחכמה, שקדש לי כל בכור הוא

הסולם

מאמר

ולא יטיל אימה יתרה בתוך ביתו. וכל מעשיו בבית יהיו בדרך תקון. ובשכבך בדרך, להתנהג בדברי תורה, ויתקן עצמו בהם כמו שצריך, ולהנהיג עצמו בדרך התורה. ומה הוא כמו שהתנהג יעקב בדרך, בג' דברים, לדורון, ולתפלה ולמלחמה, ותפלה צריך להתפלל לאדונו, אבל דברי תורה, הם חשובים מתפלה.

קעב ובשכבך, דברא גרמיה וכו': ובשכבך, פירוש, לנהוג עצמו ביראת אדונו, בקדושה, בענוה, שלא יהיה עז פנים לפני אדונו. ובקומך, היינו לתת תשבחות לאדונו, שהשיב נשמתו. כי בכמה עונות הוא נמצא לפני אדונו, והקב"ה עשה עמו חסד והשיב נשמתו לגופו. וקשרתם לאות על ידכה, הרי העמידו על יד כהה, שזו היא יד שמאל, שהיא כהה וחלושה מיד ימין. ובספר אגדה אמר, ידכה, היינו על יד כה. שהיא המלכות הנקודת כה. כש"א, כה יהיה זרעך.

(דפו"י דף רס"ט ע"א * דף רס"ט ע"ב)

וּאֶתְהַנֵּן

ס

שְׁרִיזִין, וְהָכִי הוּא יִקְבֵּה נְטִיל לֹון, אַרְבַּע לְעִילָא, אַרְבַּע לְתַתָּא, אַרְבַּע בְּאֶתֶר דְּמוֹחָא. אַרְבַּע בְּאֶתֶר דְּלִבָּא שְׁרִיזִיא. בְּגִין דְּדָא בְּדָא אֶתְקַשְׁר.

קעז וּבְעֵי בִינָא לְאַתְעֵטְרָא בְּהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. דְּכְתִיב, וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם יְיָ וְגו'. וְכָל מֵאֵן דְּמִתְעֵטֵר בְּעֵטְרָא קְדִישָׁא עֲלָאָה דָּא, אֲקָרִי מֶלֶךְ בְּאַרְעָא. וְקַבֵּה מֶלֶךְ בְּרַקִיעַ. הַהִיד מֶלֶךְ אָסוּר בְּרַהֲטִים. כְּמָה דְּקַבֵּה מֶלֶךְ לְעִילָא, הָכִי נָמִי הוּא מֶלֶךְ לְתַתָּא. וּבְכַתְּבָתָם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתָךְ, בְּגִין דִּיהִיּוּ בַר נֶשׁ שְׁלִים בְּכָלָא, וְיִשְׁתַּכַּח שְׁלִים בְּפַקוּדֵי דְמֶאֲרִיָּה, רְשִׁים לְעִילָא, רְשִׁים לְתַתָּא, וְנִפְאָה חוּלְקָהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

קעו פֶּתַח ר' אֶלְעָזָר וְאָמַר, תְּרִי קְרָאִי אֲשַׁכְּנָנָא, דְּאֵעִיג דְּכָלָא בְּתוֹד בְּרַגְנָא תְּלִיזִין, לָאוּ אֵינוֹן מְדַרְגָּא חַד. חַד קְרָא פְתִיב, כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת. וְחַד קְרָא פְתִיב, כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים. מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֶלָּא בְּזַמְנָא דְכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת, כְּדִין מְלָה אֲתִיָּא בְּרַחֲמֵי. וּבְזַמְנָא דְכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, כְּדִין מְלָה אֲתִיָּא בְּדִינָא.

קעז כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת, בְּגִין דְּהָאֵי כֹה, אֲתַבְּרָכָא מִצְדִּיק וּמְנַצֵּחַ וְהוֹד, דְּאֲקָרִי יְיָ צְבָאוֹת. וּכְדִין, מְלָה בְּאַתְבַּסְמוּתָא אֲתִיָּא, דְּהָא מֵאֶתֶר דָּא קָא אֲתִיָּא. כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, כְּדִין הָאֵי כֹה יִנְקָא מִסְטְרָא דְדִינָא, מֵאֶתֶר דְּגְבוּרָה עֲלָאָה, וְאוּלִּיפְנָא מֵאַבָּא, דְּדִינָא הוּא בְּרַחֲמֵי, בְּגִין דְכְתִיב יְיָ אֱלֹהִים.

חֲלוּפֵי גְרַמְסוּת

ג דקב"ה. ד מוסיף וכן ארבע. ה ל"ג עלאה. ו מוסיף ועכ"ד וכתבתם. ז ל"ג יי.

מְסוּרַת הַזְהָר

ח (דברים כח) צו כא צ"ב. ט (שיר ז) הקסח"ז קפא צ"ב. י (חגי א). יא (ישעיה ו).

אַרְבַּע בְּתֵי דְתַפְלִין

במדרגה אחת תלוי, עכ"ז אינם ממדרגה אחת. מקרא אחד כתוב, כה אמר הויה צבאות. ומקרא אחד כתוב כה אמר הויה אלקים. מה בין זה לזה. ומשיב, אלא בזמן שכתוב, כה אמר הויה צבאות, או הדבר בא ברחמים. ובזמן שכתוב, כה אמר הויה אלקים, אז הדבר בא בדין.

קעז כֹּה אָמַר ה' וְגו': וּמְפָרֵשׁ הַדְּבָרִים. בְּכַתוּב, כֹּה אָמַר הוֹיָה צְבָאוֹת, הוּא מְשׁוּם שְׁבַה הוּא, שְׁהוּא מַלְכוּת, מִתְבַּרְכַּת מִן צְדִיק, שְׁהוּא יְסוּד, וּמְנַצֵּחַ וְהוֹד הַנְּקָרָאִים ה' צְבָאוֹת. וְאֵז הַדְּבָר בֵּא בְּהַמְתַּקָּה, כִּי מִמְקוֹם זֶה בֵּא, הוּא יְסוּד. וְהַכְּתוּב, כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים, אֵז כֹּה הוּא שְׁהוּא מַלְכוּת, יוֹנְקַת מִצַּד הַדִּין, מִמְקוֹם גְּבוּרָה עֲלִיוֹנָה, דְּהֵינּוּ גְבוּרָה דְזִ"א, וְלַמְדַּתִּי מֵאֲבִי, שֶׁהַדִּין הוּא בְּרַחֲמִים, מְשׁוּם שְׁכַתוּב, הוֹיָה אֱלֹקִים. שְׁהוֹיָה הוּא רַחֲמִים וְאֱלֹקִים הוּא דִין.

דהא

הַסּוּלָם

מֵאֵמֶר

הוא חכמה, ולא כתר, וכך הוא. והקב"ה, שהוא ז"א, מניח אותם התפלין. ארבעה פרשיות הם למעלה, וארבעה למטה. ומפרש, ארבעה הם במקום המות. דהיינו שהם ארבעה מוחין דז"א. ארבעה הם במקום שהלב שורה, שהוא המלכות. משום שזה נקשר בזה. שז"א נקשר במלכות.

קעה וּבְעֵי בִינָא לְאַתְעֵטְרָא וְכו': וְצְרִיךְ הָאָדָם לְהַתְעַטֵּר בְּהֶם. מְשׁוּם שֶׁהֵם שֵׁם הַקְּדוּשׁ הַעֲלִיּוֹן, דְּהֵינּוּ הוֹיָה, שְׁכַתוּב, וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךְ וְגו'. וְכָל מִי שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּעֵטְרָה הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיוֹנָה הוּא, נִקְרָא מֶלֶךְ בְּאָרֶץ. וְהַקְּבֵה מֶלֶךְ בְּרַקִיעַ. זִ"ש מֶלֶךְ אָסוּר בְּרַהֲטִים. כְּמוֹ שֶׁהַקְּבֵה הוּא מֶלֶךְ לְמַעְלָה, הוּא גַם כֵּן מֶלֶךְ לְמַטָּה. וְכַתְּבָתָם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתָךְ, הֵינּוּ כְּדִי שֶׁהָאָדָם יִהְיֶה שֶׁלֵם בְּכָל, וְיִהְיֶה שֶׁלֵם בְּמִצְוֹת אֲדוּנָה, רְשׁוּם לְמַעְלָה רְשׁוּם לְמַטָּה. אֲשֶׁרֵי חֻלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

קעו פֶּתַח ר' אֶלְעָזָר וְכו': פֶּתַח ר"א וְאָמַר, בִּי כְּתוּבִים מִצְאָתִי, וְאֵעִיפֵי שֶׁהַכֹּל (דפויי דף רס"ט ע"ב)

סא

ואתהנן

קעח דְּהָא אֱלֹהִים גְּבוּרָה הוּא בְּכָל אֶתְרָא, אֲדָנִי, גְּבוּרָה פִּתְּאָה הִיא בְּכָל אֶתְרָא. וְעַל דָּא אֲשַׁתְּמוּדְעָן מְלִי מְפוּמָא דְנִבְיָאָה, וְהוּא תְּנָה מִתְּפוּיָן לְמִימְרָא מְלָה מֵאֲתָרֵיהּ. וְכַדִּין הוּוּ יַדְעֵי אֵלִין בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, מֵאֵן אֶתְרָא תְּלִיָא מְלִתָּא.

קעט פִּתַח רַבִּי אֲחָא וְאָמַר אֲוֵרוֹ מְרוּז אָמַר מְלֶאךָ יְיָ וְגו'. ת"ח, הָאִי קָרָא רְזָא הוּא בְּרִזִין עֲלָאִין. בְּשַׁעְתָּא דְמְלָכָא קְדִישָׁא מְסַר בֵּיתֵיהּ בִּינְדָא דְמִטְרוּנִיתָא פֶּל וַיִּינֵן וְרוּמְחִין וּבְלִיִּסְטְרָאוֹת דִּילֵיהּ אֶפְקִיד בִּינְדָא, וְכָל אֵינּוֹן מְגִיחֵי קְרָבָא דִּילֵיהּ אֶפְקִיד עִמָּה. ה"ד, הִנֵּה מִטְתּוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָא אוֹקְמוּהָ, וְכַד אֲנַח קב"ה קְרָבָא, וְבְאֵינּוֹן גְּבוּרִין מְגִיחֵי קְרָבָא דְקָאֲמַרְן 'אֲנַח, וְאֵינּוֹן אֶקְרוּן מְלוּמְדֵי מְלִתְמָה.

קפ פְּתִיב מִן שְׁמַיִם נְלַחְמוּ הַכּוֹכְבִים מִמְּסֻלוֹתָם נְלַחְמוּ עִם סִיסְרָא וְגו'. וְתַנּוּן, בְּהָאִי שַׁעְתָּא דְאֲתַנְדִּיבוּ יִשְׂרָאֵל לְגַלְאָה רְשִׁימָא קְדִישָׁא בְּבִשְׂרָהוֹן, וְכַדִּין הָאִי חֲרִב נּוֹקְמַת נְקָם בְּרִיתָא, פְּנֵשׁ פֶּל חִילָא דִּילֵיהּ, וְכָל וַיִּינֵן, וְכָל אֵינּוֹן מְגִיחֵי קְרָבָא, לְאֲנַחָא קְרָבָא עִמָּה וְדִסִּיסְרָא. וְכּוֹכְבֵיָא הוּוּ אוֹשְׁדִין נוֹרָא מְלַעֲיָלָא. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, פֶּל כּוֹכֵב וְכּוֹכֵב אֵית לֵיהּ שְׁמָא בְּלַחוּדוּי, וְכַלְהוּ בְּשַׁמְהֵן אֶקְרוּן.

קפא אָמַר לוֹן קב"ה, אֲתַעְתְּדוּ לְנַקְמָא נּוֹקְמָא דְבְּנֵי. תְּרֵי נּוֹקְמֵי אֲנָא זְמִין לְאֲתַפְרְעָא מְגִיחֵי, חַד נּוֹקְמָא דְשִׁית מְאָה רְתִיכִין דְאֹזִיף לֵיהּ לְרַבְרָבָא דְמַצְרָאִי, בְּגִין לְאֲנַחָא קְרָבָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, דְכְּתִיב וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹדֶר

חלופי גרסאות

ח וכדין, ט ואינון גבורין וליג מגיחי קרבא. י ליג אגח. כ ליג כדין, ל הוא. מ דסיסרא. (שופטים ה). (שיר ג) ביא שמג צ"ג. ו (שופטים ה) ויקהל כד צ"ח. ז (שמות יד) בשלח טז צ"ד.

מסורת הזהר

אורו מרוז

בכול מעשר, וכשעושה הקב"ה מלחמה עושה באלו הגבורים עושי מלחמה שאמרנו. והם נקראים מלומדי מלחמה.

קפ **כתיב מן השמים** וגו': כתוב מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם וגו'. ולמדנו באותה שעה שהתנדבו ישראל לגלות רושם הקדוש של מילה בבשרם, אז אותה החרב הנוקמת נקם ברית, שהיא המלכות, אספה כל הצבאות שלה וכל כלי זיין וכל אלו עושי מלחמה, לעשות מלחמה עם סיסרא. והכוכבים היו שופכים אש מלמעלה. ואמר ר' שמעון כל כוכב וכוכב יש לו שם בפני עצמו, כח"ש וכולם בשמות יקרא.

קפא **אמר לוין קב"ה** וכו': אמר להם הקב"ה אל הכוכבים, הכינו עצמכם לנקום מסיסרא נקמת בני. ב' נקמות אני עתיד להפרע מהם, נקמה א' על שש מאות רכב שהשאל

מאמר

קעח **דהא אלקים גבורה** וכו': כי אלקים הוא בכל מקום גבורה. אדני, הוא בכל מקום גבורה תחתונה. ועל כן ניכרים הדברים מפי הנביא על פי השם שהזכיר, מאיזו מדרגה הוא מתנבא, שהוא היה מתכוין לומר דבר ממקומו. ואז היו יודעים בני האמונה, מאיזה מקום תלוי הדבר.

מאמר אורו מרוז

קעט **פתח ר' אחא** וכו': פר"א ואמר, אורו מרוז אמר מלאך ה' וגו'. בוא וראה מקרא זה סוד הוא בסודות עליונים. בשעה שהמלך הקדוש מסר ביתו ליד המלכה, כל כלי זיין ורמחים ומרגמות שלו, הפקיד בידיה. וכל אלו עושי מלחמה שלו הפקיד עמה. ז"ש, הנה מטתו שלשלמה, שה"ס המלכות, ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. וכבר העמידוהו. שה"ס חג"ת נח"י מצד הגבורה, שכל אחד

(דפו"י דף רס"ט ע"ב)

ואתהגן

כב

וכל רכב מצרים. וחד נוקמא דכני, דעאקו להו עד השתא. וכגין פך אתדנו בתרין דינין, חד במיאי, וחד באשא. במיאי, דכתיב ונחל קישון גרפם. באשא, דכתיב הפוככים ממסלותם.

קפב) ובאינון פכבייא, אית פכבא חד דלא אתא לההוא נוקמא, ואתלטיא לעלמין, דכד שארי לאנהרא, אתאן שאר פכבייא ובלעין ליה, ולכל סיעתא דיליה, ואתאכידו פלהו פתדא. כד"א, אורו מרוז אמר מלאך יי. וכי רשות אית למלאכא בהאי. אלא ודא הוא מלאך, דכתיב ביה ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מתנה ישראל. ודא הוא דכל קרבין דיליה אינון.

קפג) כי לא באו לעזרת יי, פד נפקו ישראל ממצרים. לעזרת יי בגבורים, באינון ששים גבורים פד אנדמנו קרבא עם סיסרא. ודא מלאך, ודא דכל דינין וכל קרבין דמלאכא ברשותיה. ועל דא אמר, מלאך יי. ודא הוא דכתיב, המלאך הגואל אותי וגו', ויהא אוקמוה חבריאי. ודא זמינא למהוי עלאה ויקרא לזמנא דאתי. וכדא יתרבי שמא קדישא. וכדא זמין קב"ה לאתפרעא מעמין עכו"ם. ועל דא כתיב, והתגדלתי והתקדשתי וגו'. אזלו, עד דמטו לגביה דר"ש, פיזן דחמא לזן, אמר ר"ש הא שכינתא הקא, ודאי צריכין אנן למחזק טיבו לאנפי שכינתא.

קפד) פתח ואמר הן עוד היום גדול וגו'. האי קרא אוקמוה, דכד

חלופי גרמאות

נ ההוא וליג דא הוא. ס ליג ביה. ט הוא וכל. פ ליג והא. צ משאר עמין וליג עכו"ם.

מסורת הזהר

טו (שופטים ה) בשלה מה צ"ג. טז (שמות יד) נח טז צ"ב. צ (בראשית מח) נח טז צ"א. ק (יהזקאל לה) שמות לג צ"ב. ר (בראשית כט) זיה לה ט"א ש"י מה ט"א שמי".

הסולם

מאמר

לעזרת ה'. היינו כשיצאו ישראל ממצרים, לעזרת ה' בגבורים, היינו באלו ששים גבורים שנודמנו להלחם עם סיסרא. דהיינו ששים גבורים שסביב מטתו שלשלמה (כנ"ל אות קע"ט), ומלאך זה הוא סוד שכל הדינין וכל המלחמות של המלך הם ברשותו. ועל זה אמר מלאך ה'. וזה הוא שכתוב, המלאך הגואל אותי וגו' דהיינו המלכות. וכבר העמידו החברים. ומלאך זה עתיד להיות עלינו ויקר לעתיד לבא. ובוה יתגדל השם הקדוש, ובמלאך זה עתיד הקב"ה להפרע מעמים עכו"ם. ועל זה כתוב, והתגדלתי והתקדשתי וגו'. הלכו עד שהגיעו לר"ש. כיון שראה אותם, א"ר שמעון השכינה היא כאן. ודאי צריכים אנו להחזיק טובה לפני השכינה.

שהשאל לשרי מצרים, כדי שיעשו מלחמה בישראל. שכתוב, ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים. ועוד נקמה של בני, על שהצירו להם עד עתה. ומשום זה נדונו בב' דינים א' במים וא' באש. במים, כי כתוב, נחל קישון גרפם. באש, שכתוב הככבים ממסלותם.

קפב) ובאינון כוכביא אית וכו': ובאלו הכוכבים היה כוכב אחד שלא בא לאותה הנקמה, ונתקלל לעולם, אשר כשמתחיל להאיר באים שאר הכוכבים וכולעים אותו ואת כל המתנה שלו ונאבדים כולם כאחד. כש"א אורו מרוז אמר מלאך ה'. שואל, וכי יש לו רשות למלאך בזה. שיקלל למי. ומשיב, אלא זהו מלאך שכתוב בו, ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מתנה ישראל. וזה הוא שכל המלחמות הן שלו. דהיינו המלכות.

מאמר הן עוד היום גדול קפד) פתח ואמר הן וגו': פו"א, הן עוד היום גדול וגו'. מקרא זה העמידו, כשישראל יתעוררו

קפג) כי לא באו וגו': כי לא באו (דפו"י דף רס"ט ע"ב * דף ר"ע ע"א)

כג

ואתהגן

ישראל יתעורר ותשובה לקמי קב"ה, בנכו אנרייתא יתובון לארעא קדישא, ויתכנשו מן גלותא. דהא ודאי יומא חד דהא גלותא לישראל, ולא יתיר. הה"ד, ונתנני שוממה כל היום דנה. ואי לא יתובון, קב"ה אומר, הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה בלא זכו ובלא עובדין דכשרין. אבל אסותא חד לכו, השקו הצאן, אשתדלו באורייתא, דאתשקיו מימי אנרייתא, ולכו רעו, לאתר דניחא לאתר טבא וכסופא דאחסנתיוכו.

קפה ד"א הן עוד היום גדול, דא הוא יום דאקרי יום מהומה ומבוסה ומבוכה, די בהוא יום אתחריב בי מקדשא, ונפלו ישראל בגלותא. ויבגין עובדין בישין, ההוא יומא אתמשך ואתרבי, הה"ד הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה, בגין דאינון משכין ליה לההוא יומא. השקו הצאן, כמה דאתמר במלי דאורייתא, דהא בזכותא דאורייתא יפקון ישראל מן גלותא.

קפו ישראל מאי קא יאמרי. ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים, עד דיתכנשו כל שאר יומין עלאין, וגללו את האבן, ויגנדרון לההוא דינא קשיא דההוא יומא דשלטא על פי הבאר, ואשתכחת ההיא בא"ר בגלותא עמנא. וכד אתגלייא האי בא"ר, וההוא אבן לא שלטא עליה, מיד והשקינו הצאן.

קפז וזמין קב"ה בסוף יומיא, לאתדרא לישראל לארעא קדישא,

ה'זופי גרמאות
ק ומן קדם. ר מייר.

מסורת הזהר
(א) יורא קלב צ"ב. (ת) ישעיה (כ) ויחי קב
צ"ג. ז"ח צא ט"א שי"א.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

שלמדנו, דהיינו בדברי תורה, כי בזכות התורה יצאו ישראל מן הגלות. **קפו** ישראל מה קא אמרי וכו': ישראל מה הם אומרים. היינו ויאמרו, לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים, היינו עד אשר יאספו כל שאר הימים העליונים, דהיינו הספירות הקדושות, וגללו את האבן, וגללו דין קשה ההוא שבאותו יום השולט על פי הבאר, שמשום זה, נמצאת הבאר, שהיא המלכות, עמנו בגלות. וכשתגלה הבאר ההיא, ואותה אבן, שהיא דין הקשה, לא תשלוט עליה, מיד והשקינו הצאן.

קפז וזמין קב"ה בסוף וכו': ועתיד הקב"ה באחרית הימים להחזיר את ישראל לארץ הקדושה, ולקבצם מן הגלות, ומה הוא סוף הימים. היינו אותה שהיא אחרית הימים, דהיינו מלכות, שהיא סוף כל הספירות, הנק' ימים. באחרית הימים הזה סובלים ישראל גלות. ז"ש, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. וכתוב, וקראת אתכם הרעה באחרית

יתעוררו בתשובה לפני הקב"ה, בזכות התורה ישובו לארץ הקדושה, ויתקבצו מן הגלות. כי ודאי יום אחד תהיה גלות לישראל ולא יותר, דהיינו יומו של הקב"ה שהוא אלף שנים, והיינו אלף החמישי, ז"ש נתנני שוממה כל היום דנה. ואם לא ישובו, אז יאמר הקב"ה, הן עוד היום גדול, לא עת האסף המקנה, בלא זכות וכלי מעשים טובים. אבל רפואה אחת יש לכם, השקו הצאן, עסקו בתורה, שתהיינה נשקות מימי התורה, ולכו רעו, ותלכו, למקום המנוחה, למקום טוב וחמדה של נחלתכם.

קפה ד"א הן עוד וגו': פירוש אחר. הן עוד היום גדול, זה היום שנקרא יום מהומה ומבוסה ומבוכה, אשר ביום ההוא נתרב בית המקדש וישראל נפלו בגלות. ומשום המעשים הרעים שעושים ישראל, יום ההוא נמשך ומתגדל. ז"ש, הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה, משום שהם מאריכים ליום ההוא של הגלות. השקו הצאן, הוא כמו (דפו"י דף ר"ע ע"א)

ואתהגן

סד

וּלְאַכְנָשָׁא לֹון מְגֻלוֹתָא. וּמֵאן אֵינֹון סוֹף יוֹמֵיָא. הֵהוּא דְהִיא אַחְרִית הַיָּמִים. בְּהֵיא
אַחְרִית הַיָּמִים, יִשְׁרָאֵל סָבְלוּ גְלוּתָא. הַה"ד, ^א בְּצֹר לָךְ וּמְצֹאָךְ כָּל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה בְּאַחְרִית הַיָּמִים, וּכְתִיב ^ב וְקָרָאת אֶתְכֶם תְּרַעַה בְּאַחְרִית הַיָּמִים. "בְּאַחְרִית
הַיָּמִים דִּיִּיקָא, ^א וְדָא הִיא פְּנִסַת יִשְׁרָאֵל בְּגֻלוּתָא. וְעַם אַחְרִית הַיָּמִים דָּא, קָבִילוּ
עוֹנָשָׁא בְּגֻלוּתָא. וּבְדָא ^ב יַעֲבִיד קב"ה נִוְקָמִין לְיִשְׁרָאֵל תְּדִינָא, הַה"ד ^א אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה הָעַם הַזֶּה לְעַמֶּךָ בְּאַחְרִית הַיָּמִים. וּבְכָל אֶתְרָ דָּא הִיא, וְקב"ה וּמִין לְאַתְבָּא
לָהּ לְאַתְרָהּ, הַה"ד ^א וְהָיָה בְּאַחְרִית הַיָּמִים נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ וְגו' וְדָא
הוּא יוֹם.

קפח) ומדשארני צל למעבד בפירוותא דיומא אחרא, פמה בזמנא
דאתחריב מקדשא הנה, ונטה צל למיעל, הה"ד, ^א אוי לנו פי פנה היום פי

חלופי גרסאות

^א וזהו כי יבאו עליך כל הדברים האלה והיה באחרית
הימים וליג בצר לך וגו' וליג וקראת אתכם וגו'. ת ליג
באחרית הימים. ^א והוא וליג ודא. ב עביר.

מסורת הזהר

(א) (דברים ד) כי תשא ט צ"ע. ב) (שם לא) ח"ג רפה:
(ג) (במדבר כד) ח"ג קצד. ד) ריב. ז) (ישעיה ב) ויהי
כו צ"ה. ה) (ירמיה ו) חיי שרה ע"ה צ"ג.

הן עוד היום גדול

פירוש. כבר נתבאר במקומות הרבה, שכל
השלמות באה מכת היחוד של קו ימין עם
קו שמאל, שאז גם המלכות הנמשכת מקו
שמאל, מזדווגת עם ז"א, שהוא ימין. ומקבלת
ממנו בשביל ישראל כל טוב. וכן כל החורבן
בא, מצד פרוד קו השמאל מן קו הימין, שאז גם
המלכות נפרדת מן ז"א, שהפרוד הזה נבחן
לשכינתא בגלותא. גם נודע שאין קו האמצעי
יכול ליחד הימין ושמאל אלא ע"י שממעט
הג"ר דשמאל בכח המסך דחירק שבו (כח"ש
לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר) ולפי"ז נמצא,
כשהשמאל מתגבר ונפרד מימין, אז יש בו
גם הג"ר. וזה נבחן לבחינת יום, שאין בו צל,
כי אין בו מיעוט. וכשהוא מיוחד עם הימין,
שולט בו המסך דקו אמצעי הממעטו מג"ר
ואין בו אלא ו"ק. ואז נבחן קו שמאל לבחינת
יום וצל. כי בחינת ו"ק דחכמה המאירים עם
החסדים שבימין ביחד, נבחן ליום. ובחינת
מיעוט הג"ר שבו נבחן לצ"ה, שפירושו העלם
האור. ולפיכך בעת שעונות ישראל גרמו
שיתגבר קו השמאל על הימין ויאיר בנפרד
מימין, אז נחרב בית המקדש, שה"ס המלכות,
כי מכת פרוד קו השמאל גם המלכות נפרדה
מן ז"א שהוא ימין. ונבחן שאז נטה הצל
להאסף ולעבור מן העולם. מטעם שאין צל
בשמאל, אלא בשעה שמחובר עם הימין.
ובשעה שהתחנתים ישובו בתשובה ויעלו מ"ן
לקו אמצעי שיחזור ויחד קו ימין עם קו
השמאל

הסולם

מאמר

באחרית הימים. באחרית הימים הוא בדיוק,
כי זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא
בגלות. ועם אחרית הימים זו, מקבלים עונש
בגלות. ובוז, יעשה הקדוש ברוך הוא נקמות
לישראל תמיד, ז"ש, אשר יעשה העם
הזה לעמך באחרית הימים. ובכל מקום
שכתוב אחרית הימים, זו היא, דהיינו
המלכות. והקב"ה עתיד להשיבה למקומה,
וז"ש, והיה באחרית הימים נכון יהיה הר
בית ה' וגו'. וזו היא שנקראת יום. דהיינו יום
האחרון. כי כל ספירה נקראת יום.

קפח) ומדשארני צ"ה למעבד וכ"י:
ומשהתחיל הצל להעשות בתחילת יום האחר
אחר אלף החמישי, כמו שבזמן שנחרב בית
המקדש שהיה נוטה הצל להאסף, כמש"א אוי
לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, כלומר,
כמו שהחורבן היה בזמן שהתחיל הצל להאסף,
כך תהיה הגאולה בזמן שיתחיל הצל לצאת.
שבזמן שיהיה, יום וצל, הוא סוף הגלות.
ושיעור של צל הזה הוא שש קמצין, וחצי,
קמצין היא מדה שנקראת קמצא, שהוא מדה
גדלו של אדם, איש בין אנשים, כלומר של
אדם בינוני. וזכרון של סוד זה בין החברים,
הוא בכתוב, כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל
ימינו עלי ארץ. **כי תמוז אנחנו, היינו בגלות.**
ולא היינו יודעים, כי צ"ה ימינו עלי ארץ,
דהיינו שהקב"ה רוצה להשרות אותם צ"ה
יום, עלי ארץ.

(דפו"י דף ר"ע ע"א)

סה

ואתהנן

ינטו צללי ערב. יום וצל, הוא סוף גלותא. ושיעורא דהאי צל, שית קמצינ ופלגא. ובגודל דמשקא דבר נש, גבר בין גוברין. ודוכרנא דהאי ונא דבין חכרייא, דכתיב "פי תמול אנחנו ולא נדע פי צל ימינו עלי ארץ. פי תמול אנחנו בגלותא, ולא הוינא ידעי פי צל ימינו עלי ארץ, לאשראה לון קב"ה עלי ארץ.

קפט ופאה חולקיה, מאן דחמי ליה, ופאה חולקיה מאן דלא חמי ליה. ווי למאן דינדמן פד יתבע אריא רבכא, לאתחברא לנוקביה. פל שפן בשעתא דינדון פחדא, על ההיא שעתא כתיב, "אריה שאג מי לא ירא וגו".
קצ ת"ח, בקדמיתא כתיב, "שאג ישאג על נהו. ובההוא זמנא פד

מסורת הזהר

(1) (איוב ח) וירא יד צ"ג. (2) (עמוס ג) שמות פ צ"ח. (3) (ירמיה כה) ויקהל ז צ"ע.

מאמר	הפולם	הן עוד היום גדול
השמאל, אז תהיה הגאולה, דהיינו שהשכינה תצא מן הגלות, ותחזור להודווג עם ז"א. אבל אז יתעלמו ג"ר דקן שמאל, מכח המסך דחירק שבקו האמצעי. ונמצא שיום וצ"ה יהיו משמשים בקו השמאל. וזה שמשמיענו הזהר, שכמו שהחורבן היה מתמת ביטול הצל, שהיה יום בלי צל, כנ"ל. כך הגאולה לא תהיה אלא אם כן הצל יחזור ויתחדש, וישמשו יחד, יום וצל.	באורך (לעיל בראשית ב) דף קנ"ח ד"ה בארבעין). ו"ש ושיעורא דהאי צ"ה, שית קמצינ ופלגא, כי הצל הזה להיותו בא ממלכות דמפתחא אינו מתפשט בכל הפרצוף דמלכות, אלא עד החצי של מלכות דמלכות, ונמצא שאין בה אלא שש ספירות וחצי ספירה. ובגודל דמשהא דבר נש וכו', שזהו מדת גדלו של אדם בינוני. כלומר שהאדם נמשך מן הצל הזה שבמלכות דמפתחא, ע"כ גם בו אין יותר משש ספירות וחצי, כמו במלכות העליונה. וז"ש כי תמוז אנחנו, בגלותא, ולא הוינא ידעי כי צ"ה ימינו עלי ארץ. כי תמול אנחנו, דהיינו, כשהיינו בגלות לא ידענו, שכל המשך הגלות הוא, משום שהקב"ה רוצה להשרות, צ"ה, ימינו, עלי ארץ, דהיינו שישמשו יחד. צ"ה, על הג"ר דחכמה, וימינו, על ו"ק דחכמה שבחסדים. ואם היינו יודעים זה היינו יכולים למחר הגאולה. כי יום וצל, הוא סוף גלותא, כנ"ל.	באורך (לעיל בראשית ב) דף קנ"ח ד"ה בארבעין). ו"ש ושיעורא דהאי צ"ה, שית קמצינ ופלגא, כי הצל הזה להיותו בא ממלכות דמפתחא אינו מתפשט בכל הפרצוף דמלכות, אלא עד החצי של מלכות דמלכות, ונמצא שאין בה אלא שש ספירות וחצי ספירה. ובגודל דמשהא דבר נש וכו', שזהו מדת גדלו של אדם בינוני. כלומר שהאדם נמשך מן הצל הזה שבמלכות דמפתחא, ע"כ גם בו אין יותר משש ספירות וחצי, כמו במלכות העליונה. וז"ש כי תמוז אנחנו, בגלותא, ולא הוינא ידעי כי צ"ה ימינו עלי ארץ. כי תמול אנחנו, דהיינו, כשהיינו בגלות לא ידענו, שכל המשך הגלות הוא, משום שהקב"ה רוצה להשרות, צ"ה, ימינו, עלי ארץ, דהיינו שישמשו יחד. צ"ה, על הג"ר דחכמה, וימינו, על ו"ק דחכמה שבחסדים. ואם היינו יודעים זה היינו יכולים למחר הגאולה. כי יום וצל, הוא סוף גלותא, כנ"ל.

קפט) זכאה חולקיה מאן וכו': אשרי חלקו מי שרואה אותו, את המשיח, ואשרי חלקו מי שלא ראה אותו. אוי למי שיודמן בעת שיתבע אריה הגדול להתחבר בנוקביה. כל שכן בשעה שיודווגו יחד, דהיינו ז"א ומלכות בעת הגאולה. על שעה ההיא כתוב, אריה שאג מי לא ירא וגו'.

קצ) ת"ח בקדמיתא כתיב וכו': בוא וראה, בתחילה כתוב שאג ישאג על נהו, שזהו בגלות, ובאותו זמן כשיצא, ז"א, לקבל את בת זוגו

ונודע שמיעוט הג"ר בא מכח מסך דחירק הממותק בבינה, הנקרא מפתחא, כי אז אפשר שיאירו ה"ק דחכמה בחסדים (כמ"ש לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר, ע"ש) גם נודע שמסך הזה דמלכות הממותקת בבינה, אינו מאיר בכל ד' ספירות חג"ת נהי"מ של המלכות, אלא בשש ספירות וחצי ספירה, כי במלכות של מלכות דמלכות אינה מאירה אלא חצי ספירה עד החזה, ומחזה ולמטה חסרה. כי המפתחא היא בחינת ט"ר, ולא עצם המלכות, ע"כ נפסקת בחזה דמלכות דמלכות כמ"ש זה (דפו"י דף ר"ע ע"א)

טו

ואתהגן

יפוק לקבלא לכת זוגו, פדין אריה שאג מי לא יירא יי' אלהים דבר מי לא ינבא. ביהיא שעטא פתיב, ושב יי' אלקיך את שבותך וגו', ושב מאי הוא. אלא קב"ה שב פנסת ישראל מגלותא, ושב צדיק לאזדווגא באתריה. פדין פתיב, אף צדיקים יודו לשמך ישבו ושרים את פניך.

קצא מתניתין, לכון בני נשא, מארי דחכמתא, מארי דסכלתנו, קלא קרי. מאן מנכון דאתחכם, וידע, בשעטא דרישא חינוךא, אתקין רישא, רשימא מעילא לתתא, ומתתא לעילא. אתקין סטר צפון, בעטורא דקונארייתא, ביה רשים עומקא דתהומא עלאה, דסליק ונחית בגוויה. נחית חד דרגא טמירא, באלף וחמש מאה רשימין, דאלף וחמש מאה עלמין.

מפורת הזהר

(ט) (דברים ל) וירא קנו צ"ב. (י) (תהלים קמ) ב"ב רכח צ"ה.

דרך אמת חן בעטרה של היסוד אבן השתיה שבו רשום עומק התהום עליון כמבואר.

מאמר

הסולם

מראש האצילות עד תחת"מ

פירושו קו האמצעי הבינה, שהוא המתקן את הקוין ימין ושמאל ומיחדם זה בזה והחכמה שבשמאל מתלבשת בחסדים שבימין, וז"ש **אתקין סטר צפון**, שקו האמצעי התקין קו השמאל, **בעטורא דקונארייתא** שיתעטר באגם מים דהיינו ברוב החסדים שבקו הימין, ביה, היינו בתקן זה דקו האמצעי, רשים **עומקא דתהומא עלאה**, שרשם שיעור ההעלם, המכונה עומק, אשר בבינה, הנקראת תהומא עלאה, והוא תקן, **דסליק**, שאור קו השמאל יאיר ממטה למעלה. ונחית, ואור קו הימין יאיר ממעלה למטה. (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת). בגוויה, היינו בתוך הבינה. ואחר שביאר הבינה בג' קוין שבה, מתחיל לבאר את ז"א. וז"ש נחית חד דרגא טמירא, שירד מאור הבינה מדרגה אחת נסתרת, שהיא ז"א שהחכמה שבו נסתרת ונעלמת. באלף וחמש מאה רשימין, היינו חכמה וחסד דדעת שהם רשומים בז"א. דאלף וחמש מאה **עלמין**, היינו בינה וגבורה דדעת שהם נעלמים בו ואינם מאירים, להיותם בחינת השמאל דראש, ששם הארת החכמה הנעלמת בז"א, שהוא מאיר בחסדים בלבד, שה"ס חכמה וחסד שבימין הראש, ונמצא שהימין שהוא חכמה וחסד שבדעת רשומים בו ומאירים, והשמאל, שהוא בינה וגבורה דדעת הם בבחינת עלמין, דהיינו שנעלמים, ומה שמכנה אותם במספר אלף וחמש מאות, הוא שזה מורה על קו וחצי שבראש. כי ג' קוין שבראש הנקראים חב"ד הם

זוגו, מלכות, אז נאמר, אריה שאג מי לא יירא ה' אלקים דבר מי לא ינבא. בשעה ההיא כתוב, ושב ה' אלקיך את שבותך וגו'. מהו ושב, ומשיב, אלא הקב"ה שב את כנסת ישראל, מן הגלות, ושב צדיק להתחבר במקומו. אז כתוב, אף צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

מאמר מראש האצילות עד תחת"מ

קצא מתניתין, לכון בני וכו': משנה. לכם בני אדם, בעלי החכמה בעלי התבונה. קול קורא. מי מכס שהחכים ויודע, בשעה שראש הלכן שהוא כתר, התקין ראש ב' שהוא חכמה, הרשום ממעלה למטה וממטה למעלה, התקין צד צפון, דהיינו קו שמאל שבבינה, בעטרה של חפירת מים, בה רשם העומק של תהום העליון, דהיינו עומק הבינה הנקראת תהום העליון, העולה ויורד בתוכו. מדרגה אחת נעלמת ירדה באלף ות"ק רשימות, ובאלף ות"ק עולמות. קונארייתא הוא מלשון ארייתא, שפירושו, אגם מים. כי על אגם מים מתרגם ארייתא (תהלים ק"ו ל"ה).

ביאור הדברים. המשנה מבארת לנו כאן ביאור מקיף כולל מראש האצילות עד תחית המתים בקיצור נמרץ. ותחילה מבאר, כתר חכמה בינה וז"א ומלכות דאצילות. וז"ש, **בשעתא דרישא הוורא** שהוא הכתר דאצילות, **אתקין רישא רשימא מעילא לתתא** ומתתא לעילא, היינו החכמה דאצילות. **אתקין סטר צפון** וכו' היינו הבינה דאצילות, ובה מאריך מעט לבאר ג' הקוין שבה. **אתקין,**

(דפו"י דף ר"ע ע"א *) דף ר"ע ע"ב

כז

ואתהגן

קצב תחותיה תטלל חד חיות ברא, וקרגין עשר לה. וארו עיינין כעייני אנשא לחיותא, ופום ממלל רברבן. פד סלקא, אזלא ביממא, טמירא בלייא. פד נתתא, טמירא ביממא, ואזלא בלייא. פד נטלא, מזדעזען ארבע טמירופי דאחידן בידהא. ונטלין עמה שתין פולסין דנורא, פל חד חרבא שננא על יריכיה.

קצג סליק ברעותא, דלאפקא בר נש שליטא לתתא. אתקין בהאי חיותא חד, עפרא דקיקא, פליל מפלא. נשב ביה, אתפשט פד סטרי עלמא. וד פולסין אתגלגלו, חד לעילא, חד לתתא, חד לצפון, חד לדרום.

חלופי גרמאות

ג שלטא. ד לפקא. ה חיוויא; חווי.

מסורת הזהר

(דניאל ד) וירא קטו צ"ג. (ל) (שם ז) תרומה קו צ"ח.

דרך אמת טן וכן פולסי בארנו לעיל.

מראש האצילות עד תחתיה

הסולם

מאמר

(ב) כד נחתא, כשהיא יורדת לרשות עצמה, ממירא ביממא ואתנליא בלייא (כצ"ל) כי בחינתה עצמה היא חכמה, שביום היא נכללת בזוג ז"א, ומשפעת רק חסדים שהיא מדרגת ז"א, ובחינתה עצמה שהיא חכמה מתגלה בליילה. בסו"ה ותקם בעוד לילה וגו'. (ג) כד נטלא, כשהמלכות נוסעת, בסוד ג' קוין שמקבלת מו"א בזה אחר זה בג' דוכתי, המכונים נסיעה, שאז מתגלה החכמה עם דינים קשים (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה וג' ע"ט) ומסבת הדינים שמתגלים עם החכמה, מזדעזען ארבע מגרופי דאחידן בידהא, שה"ס חו"ג תו"מ שבה. המזדעזעים מחמת הדינים. ונטליין עמה שתין פולסין דנורא, שה"ס חג"ת נה"י הכלולים בקו שמאל שמקבלת, שכל אחד מהם כלול מעשרה והם ששים. וה"ס הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות. וז"ש, כף חד חרבא שננא על יריכיה. כי שתין פולסין דנורא ה"ס ששים גבורים. שהם שומרים מטת שלמה, שה"ס המלכות הנקראת מטה, ושומרים אותה בעת הארת החכמה, שהחיצונים לא יוכלו לינק ממנה. וחרב שנון, ה"ס הדינים הקשים. על ירכו, ה"ס היסוד, שמשם יוצאים ומתגלים.

קצג סליק ברעותא לאפקא וכו': עלה ברצונו, להוציא אדם שליט למטה. והתקין בחיה האחת הזו, הנ"ל שהיא המלכות, עפר דק, כלול מכל הספירות, נשב בו, ונתפשט בארבע רוחות העולם, דהיינו שנתפשט לגוף, לארבע

הם במספר ג' אלפים. כי הספירות שבמותין הם במספר אלף. ונמצא שקו וחצי הם אלף ות"ק. וקו הימין וחצי הימין של קו אמצעי, שהם חכמה וחסד דדעת, הם במספר אלף ות"ק. וכן קו שמאל וחצי השמאל דקו אמצעי, הם אלף ות"ק.

קצב תחותיה תטלל חד וכו': תחתיו, דהיינו תחת ז"א, תטייל חית השדה אחת, דהיינו מלכות, ועשר קרנים לה, דהיינו עשרה אורות. כי קרן היא לשון זיו ואור, ויש עינים אל החיה כעיני אדם. החכמה נקראת עינים. והמלכות ה"ס פני אדם, שאין החכמה מאירה רק בה, (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) וע"כ מיחס בה העינים, לעיני אדם. ופה מדבר גדולות. היינו שמשפעת מוחין דגדלות. כי דבור ה"ס השפעה. כשהיא עולה, הולכת ביום ונסתרת בלילה. כשהיא יורדת, היא נסתרת ביום והולכת בלילה. וכשהיא נוסעת, מזדעזעים ד' מגרופים שאוחזות בידיה, ונוסעים עמה ששים שבטים של אש, כל אחד חרב שנונה על ירכו.

פירושו. כי נתבאר, שהחכמה נעלמת בז"א שהיא בו בסוד אלף ות"ק עלמין כנ"ל בדבור הסמוך. ומקום גילוי החכמה היא במלכות. כנ"ל בסוד וארו עיינין כעייני אנשא לחיותא, ומשום זה יש במלכות ג' מדרגות, (א) כד סלקא, כשהמלכות עולה ומזדווגת עם ז"א, והיא נכללת בו, שאז אזלא ביממא טמירא בלייא, שמבחינה זו היא הולכת ומשפעת ביום, ובליילה היא נסתרת, שאינה משפעת, (דפו"י דף ר"ע ע"ב)

סח

ואתהגן

קצד אילנא חד רבךבא ותקף, אתחבר ואנדווג יפה בחד יענפא שפירא, דחזו חנוותא דכלא. כד"א, יפה נוף משוש כל הארץ. ביה אנדווג, אפיקו חד רוחא טמירא, ומלא להתוא גבילו דעפרא, וקאים על רגלוי, ואמלכיה על כל עלמא, ושלטיה על כלא. הה"ד, תמשילהו במעשי ידיך וגו'. אתפקיד על ההוא אילנא, לא נטר פקודא, אתיב מלכא רוחיה לגביה, וההוא חיתא נטלא ליה.

קצה פדין זמינין מנא אתרא, וקאים בינייהו. בקוטרא דגליפין בין מלאכין קדישין, בטפסא דעטורין אתאחדן.

קצו דרין בתראין, תפיסין בתובייהו. אשתליף רוחיהון מההוא מאנא דלבושא, לבתר אנגיו בעפרא, בין רגבי נחלא. אתטמרו ואתגניזו בחד גרמא תקף, דההוא מאנא, יתבנון בקדמיתא, ויקומון חילין חילין. תניינות, בארעא קדישא מתערין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (תחלים מח) וצא מב צ"ג. (ז) (שם ח) ת"ז תס"ט ו ביה. ז עופא. ח כ"ג הרמ"ק; לנטרא. ט בטופסרא; קג; ת"ע קיט. טטפטר. י ממנא.

דרך אמת ין בקישור החקוקין בין מלאכים קדושים בצויר העטרות נאחזים ור"ל שהם מתיצריים שם בצויר רוחני כעין המלאכים.

מאמר

הסולם

מראש האצילות עד תחת"ם

את רוחו של אדם אליו, ואותה החיה, שהיא המלכות, לקחה את הרוח מן האדם. גבילו פירושו עסה, מלשון גביל וספי ליה לתורא, (שבת קנ"ו).

קצה כדין זמינין מנא וכו': או הכינו ז"א ומלכות, כלי אחרת, דהיינו גוף אחד, והאדם קם ביניהם בקשר של נפש רוח החקוקים בין מלאכים קדושים שנתאחדו בצויר העטרות של המלאכים. פירוש, שמקדם החטא היה לו נר"ן מאצילות. וגוף מבחינת בריאה. ואחר שחטא ניתן לו גוף אחר, מעולם הזה. ונר"ן מבחינת המלאכים הקדושים.

קצו דרין בתראין תפיסין וכו': הדורות שלאחריהם נתפשו בחטא שלהם דעצה"ד, ונגזרה עליהם מיתה, שלבסוף הרוח שלהם נשלף מכלי ולבוש ההוא שלהם, דהיינו הגוף, והגוף מת. ואח"כ נגנו בעפר בין רגבי נחל, שהוא הקבר, מלשון מתקו לו רגבי נחל (איוב כ"א ל"ג). וכל המתים נסתר ונגנוו בעצם אחת חזקה שנשארה מהכלי ההוא, דהיינו עצם לוח שאינה נרקבת בקבר. ונקראת ג"כ בתואל הארמי. (כנ"ל תולדות אות נ"א בחסולם שנתבאר היטב) שיהיו נבנים ממנו בתחילה, ויקומו מחנות מחנות. ויתערו שנית בארץ ישראל

לארבע רוחות העולם. וד' חתיכות מן הגוף, נתגלגלו, אחד למעלה, שהוא נצח. ואחד למטה, שהוא הוד. שה"ס הרגלים המכוונים נ"ה. ואחד לצפון, שהוא יד שמאל, שה"ס גבורה. ואחד לדרום, שהוא יד ימין, שה"ס חסד.

עפר דקיק, ה"ס מלכות הנמתקת כל כך בכינה, עד שהמלכות הנקראת עפר, אינה נתפסת ונחשבת כולה לכינה, ונקראת משום זה, עפר דקיק. שו"ס וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וגו'. אדמה ה"ס הכינה המכניית אדם, עפר ה"ס המלכות, וה' צר את האדם בעפר הנלקח מן האדמה, שכולו בצורת אדמה, שהיא כינה. אלא שכלול מכל עשר ספירות. כנ"ל.

קצד אילנא חד רברבא וכו': אילן אחד גדול וחזק, שהוא עץ החיים, דהיינו ז"א, נתחבר ונדווג בענף יפה אחד, שהוא המלכות, שמראהו היא שמחת הכל, כש"א, יפה נוף משוש כל הארץ. בו נדווג, והוציאו רוח אחד נסתר, ומילא לאותה עיסת העפר, והאדם קם על רגליו. והמליכו על כל העולם והשליטו על כל. ד"ש תמשילהו במעשי ידיך וגו'. נצטוו על אותו האילן, שהוא עץ הדעת, שלא לאכול ממנו. ולא שמר המצוה. השיב המלך (דפו"י דף ר"ע ע"ב)

ס"ב

ואתהגן

קצו) וזמין קב"ה, למגבל ההוא עפרא קדמיתא, דתהוא מאנא ממש. ולאעלא ביה גבילו דקיק כהאי תמירא דעיסה. ומההוא גבילו דאיהו צחותא

דרך אמת כן כשאר הזה שבעיסה.

הסולם

מאמר

מראש האצילות עד תח"מ

ומשום זה עם אכילת עצה"ד נפלו למדרגת עץ הדעת טו"ר, ונגזרה המיתה על האדם והבאים אחריו. כי הגוף ירד לבחינת המלכות מבחינת עץ הדעת טוב ורע, שהם הכלים דנקודת המפתח שהוא מקבל מן המלכות, והם נמשכים מו' ספירות שלה שכל אחת כלולה מעשר, והם ע' ספירות, שמהם נמשכים שבעים שנה לאדם. ובסופה של המלכות מתעוררת נקודת המנעולא, ולפיכך כשנקודה זו מתעוררת על האדם, תיכף פורחים ממנו אורות החיים והוא מת. ולפיכך אחר שבעים שנה מוכרח האדם למות, דהיינו בהגעת זמן גילוי המנעולא. אמנם אם לא זכה האדם, מתגלה עליו המנעולא גם מקודם שהשלים ע' שנותיו, שז"ס כרת ומיתה בידי שמים.

וזהו, **לא נטר פקודא אתיב מלכא ויהא לגביה, וכו',** שאותו הרוח דאצילות, לקח ממנו הקב"ה, כדין זמנין מנא אחרא, דהיינו הגוף מבחינת עץ הדעת טוב ורע. שיש בו אחיזה לקליפה, וע"כ אם זכי הא טוב לא זכי הא רע. והוא מוכרח למות אחר ע' שנה כנ"ל. וקאים בינייהו בקוטרא דגליפין וכו', שתחת הרוח דאצילות, נתנו לו רוח ממקום המלאכים שבעולם היצירה. **דיין בתראין תפיסין בחובייהו, שכל הדורות אחריו שיצאו ממנו נתפסו בעונם של אדם ותוהו, שלהיותם צאצאיו, גם הם קבלו גוף מבחינת עץ הדעת טו"ר, ונגזרה המיתה גם עליהם. וז"ש, אשת"ף רוחיהון מדהוא מאנא דלבושא, דהיינו שהרוח יוצא מהם לבסוף ומתים, לבתר אגניז בעפרא בין רגבי נחלא, דהיינו שנקבר בקבר.**

ונודע, שכל העצמות נרקבות בקבר חוץ מעצם קשה אחת, שנקראת לוח, או בתואל הארמי. והוא מטעם המבואר לעיל (תולדות אות נ"א) דלית סביל טעמא דמזונא, שפירוש, כי העצם הזו היא מבחינת מנעולא, ששורשה גנוז במלכות כל ע' שנות חיים, ולפיכך אינה יכולה לקבל מזונות. וגם אינה ראויה לקבל מזונות, להיותה מבחינת מלכות המצומצמת שלא לקבל אור עליון כנ"ל. ולפיכך כל העצמות שהם מבחינת מפתחא וקבלו מזונות מן המלכות, הנה בשעת מיתה, שנגלה שלא היו ראויות לקבל מזונות, יש בהן אחיזה לקליפות

ישראל. דהיינו ע"י גלגול מחילות יבואו כולם לארץ ישראל. ושם תגמר שלמות תחיתם.

קצו) וזמין קב"ה למגבל וכו': ועתיד הקב"ה ללוש אותו העפר הקודם, של אותו הכלי, דהיינו הגוף הקודם לחטא עצה"ד, ממש. ולהכניס בו עיסה דקה מן הדקה, כשאר הזה שבעיסה, ומאותה העיסה, שהיא צחות שלמעלה, יתתקן ויתישר הכלי השלם, כעין שאמר הכתוב, ומעיין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים. משום שהנחל ההוא מרבה אהבה בעולם, וכשאותו המעיין הקדוש יצא ויכנס בו, בנחל השטים, אז יתתקן ויתישר, ולא יהא בקלקולו כבתחילה.

פירושו. מתחילה נברא גופו של אדם מבחינת עולם הבריאה, שהוא בחינת בינה, ואע"פ שנאמר ויצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, ועפר הוא מלכות, אמנם מן האדמה כתוב, ואדמה, ה"ס בינה שנקראת אדום. דהיינו מלכות דבריאה, אשר מלכות זו היא כמו בינה, והעפר אשר שם אינו נתפש ואינו ניכר, וז"ש אתקין בהאי חיותא חד, שהתקין מבחינת מלכות, עפרא דקיקא, דהיינו כנ"ל שהיתה דקה מן הדקה עד שלא היתה נתפסת כלל. ולפיכך היה הגוף נצחי. שלא היתה בו שום אחיזה לקליפות אבל אחר שחטא בעץ הדעת טוב ורע, נפל ממדרגתו ונבנה גופו מעולם הזה, שהוא נמשך מבחינת המלכות הנקראת ג"כ עץ הדעת טוב ורע. מטעם שיש בה ב' נקודות, מנעולא, ומפתחא, שמנעולא הוא בחינת מלכות דמרת הדין, הבלתי נמתקת בבניה, שעליה רובץ צמצום א' והמסך, שלא לקבל מאור העליון. ובחינת מפתחא, היא המלכות המעורבת וממותקת בבינה, שהיא ראויה לקבל כל האורות העליונים כמו הבינה. ומאלו ב' נקודות נבנית המלכות, וכן גופו של אדם. ואם אדם זוכה נגזרת נקודה דמנעולא ונקודה דמפתחא שולטת במלכות, ואז האדם ראוי לקבל כל האורות העליונים לפי מדרגתו. ואם האדם אינו זוכה, אז מתגלה בחינת המנעולא, ונגלה שהיא מלכות המצומצמת ואז פורחים כל האורות מן האדם. כמ"ש כל זה לעיל (בהקסח"ז אות קכ"ז) שע"כ נקראת המלכות עץ הדעת טוב, מטעם זכי הא טוב, **לא זכי הא רע, כמו שבארנו. עש"ה.**

(דפו"י דף ר"ע ע"ב)

ע

ואתהגן

דלעילא, יתתקן ויתישר מאנא דכשנא. כגוונא דאמר קרא, ומעין מבית
יי יצא והשקה את נחל השטים. בגין דההוא נחל אסגי יחביבותא בעלמא. וכד
ההוא מעינא קדישא, יפוק וייעול לגביה, כדן יתתקן ויתישר, ולא יחא
בסודר חניה כקדמיתא.

מסורת הזהר

(וואל ד) תיז תיז ל. זיה עה טיב שליז.

חלופי גרסאות

כ דא וליג דאמר קרא. ל זנתא. ח בסודר חניה.

דרך אמת לן ויהיה מיושב ומתוקן בלבוש הגון ומתוקן ע"י גיבול דק כעפר הראשון שהיה האדם בו תחלה ודבריו
מבוראים.

מאמר

הסולם

מראש האצילות עד תחתיה

וז"ש לעיל (פרשת אמור אות נ"א)
שעתידים המתים לעמוד במומם ואח"כ יתרפאו,
ויהיו שלמים בכל, ואז ביום ההוא יהיה ה'
אחד ושמו אחד. שפירושו, שאע"פ שאחר גמר
התקון מקבלת המנעולא כל תקונה, עכ"ז כיון
שהמנעולא, ה"ס הרצון לקבל הגדול שהיתה
במלכות דצמצום א', ע"כ אחר תקונו יש בו
ג"כ מרצון לקבל ההוא, שמשם היו כל המומים
שבגוף. כמ"ש הטעם לעיל בהקדמה שלי בחלק
א' דף ל"ז אות כ"ח, ע"ש ואין להאריך כאן.
וז"ש, כאן, וזמין קב"ה למגבלה ההוא עפרא
קדמיתא דההוא מאנא ממש, דהיינו עם
כל המומים שהיה לו בגוף הראשון, מטעם
שליטת הרצון לקבל. כי המנעולא הוא שורש
השרשים לרצון לקבל הזה. ואח"כ ולאעלא
ביה גבילו דקיק וכו' שה"ס הבינה, כנ"ל,
ומההוא גבילו וכו' יתתקן ויתישר מאנא
דכשרא, שאז יתרפא מכל המומים.

וז"ש כגוונא דאמר קרא ומעין מבית
ה' יצא, שה"ס הבינה, והשקה את נחל
השטים, שה"ס הגופים שעמדו לתחיה, עם
כל המומים שבהם. ולמה לא ריפא אותם
מקודם התחיה, הוא בגין דההוא נחל אסגי
חביבותא בעלמא, כי הרצון לקבל הזה
מרבה החביבות והתענוג, כי מדת התענוג היא
לפי מדת הרצון לקבל. אלא שצריכים לישר
אותו שיהיה מוגבל לקבל על מנת להשפיע,
וזה נעשה ע"י הארות הבינה, דהיינו אותו
גבילו דקיק הנ"ל. וז"ש וכד ההוא מעינא
קדישא יפוק וייעול לגביה, דהיינו הארות
הבינה, כדן יתתקן ויתישר ולא יחא
בסודר חניה כקדמיתא, כי הרצון לקבל יתתקן
ויתישר שתהיה קבלה על מנת להשפיע ואז
לא יהיה הרצון לקבל מקולקל כמו בתחילה.

שבזה

(דפו"י דף ר"ע ע"ב)

עא

ואתחנן

קצח) ואינן דלא זכאן, יקומון לאתדנא בדינא דמלקא עלאה. הה"ד
 ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לתרפות ולדראון
 עולם. וכדין פתיב, ^ט פי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה
 עומדים לפני נאם יי' כן יעמוד זרעכם ושמכם.
 ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן ואמן.

מסורת הזהר

(ט) (דניאל יב) נח עד צ"א. פ) (ישעיה סו) הקסח"ז סב צ"ג.

הסולם

מאמר

מראש האצילות עד תחה"מ

שבזה הוא מתרפא מכל המומים שהיו בו. ולהבין היטב ענין הרצון לקבל, צריך שתעיין בהקדמה שלי הנ"ל (מאות א' עד כ"ט).

קצח) ואינן דלא זכאן וכו': ואלו שאינם זוכים, יקומו להיות נדונים בדין מלך העליון. ז"ש ורבים מישני אדמת עפר יקיצו (דפו"י דף ר"ע ע"ב)

טליק פרשת ואתחנן

